

ПОЛИТИКИН

Немачка 5.00 DEM, Швајцарска 5.00 CHF, Шведска
25.00 SEK, Аустрија 40.00 ATS, Словенија 250 SLT, Маке-
донија 70 DEN.

ЗАБАВНИК

29. III 1996 • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ

• ГОДИНА LVIII • ЦЕНА 7 ДИНАРА • БРОЈ 2303

СТРИП

МИСИКИ

За све од 7 до 107

„СНАЖНИ КЕЈСИ“

ЈЕ ЈЕДИНА ОПЕРА ИКАД НАПИСАНА О БЕЗЗБОЛУ, КОМПОЗОВАО ЈУ ЈЕ АМЕРИКАНАЦ ВИЛХЕЛМ ШУМАН, А ПРЕМИЈЕРА ЈЕ ИЗВЕДЕНА У ХАРТ-БОРДУ (КОНЕКТИКАТ) 1953. ГОДИНЕ.

МУВЕ

МОГУ ДА ПАТЕ ОД ТАКОЗВАНОГ „АТЛЕТСКОГ СТОПАЛА“ - ГЛЮВИЧНОГ ОБОЛЕЊА ИЗМЕЂУ ПРЕСТИЖУ.

НИЛС ОЛВАСОН ЛЯНГЕДЯЛ (1772-1800)

ИЗ ТЕЛЕМАРКА (НОРВЕШКА) УСПЕО ЈЕ ДА ПОДИГНЕ СТЕЊУ ТЕШКУ ПОЛА ТОНЕ.

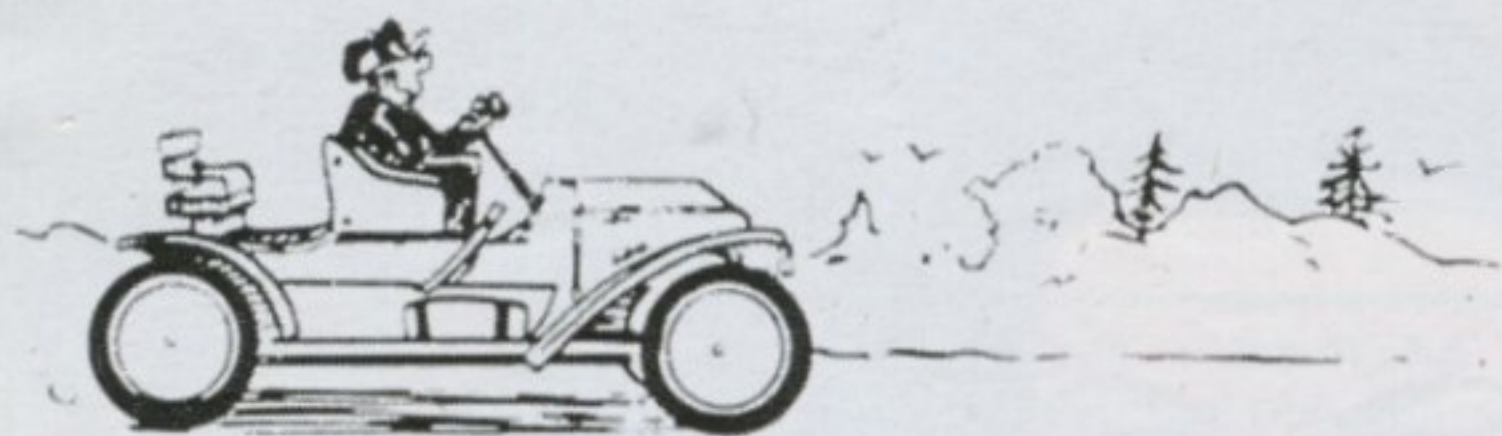
САЛВЕТЕ

СУ СЕ У ИТАЛИЈИ У 17. ВЕКУ САВИЈАЛЕ НА 26 РАЗЛИЧИТИХ НАЧИНА: У ОБЛИКУ НОЈЕВЕ БАРКЕ ЗА СВЕШТЕНСТВО, КОКОШКЕ ЗА ПЛЕМСТВО ИЛИ КАО РИБА, БИК, МЕДВЕД...

У Енглеској

ЈЕ 1865. БИО ДОНЕТ ЗАКОН КОЈИ ЈЕ ОГРАНИЧАВАО ВОЖЊУ АУТОМОБИЛА СА ПАРНИМ МОТОРОМ НА 6,5 КИЛОМЕТАРА НА ЧАС.

СЕЛЕУК I

(358-280 ПРЕ Н.Е.)

НАСЛЕДНИК АЛЕКСАНДРА ВЕЛИКОГ ПРОДАО ЈЕ ЗЕМЉУ ДАНАШЊЕГ АВГАНИСТАНА ЗА 500 СЛОЊА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

●●●снимање филма „Блиски сусрети треће врсте“ било је прекидано разним чудним и необјашњивим незгодама да је екипа на крају поверовала како неко или нешто покушава да спречи да се филм направи.

●●●пауци у свом телу праве паучину, лепак, анестезију и уље отпорно на лепак.

●●●краљица Елизабета I једини је британски монарх од 1066. године до данас који није поседовао никакво имање ван Енглеске и Велса.

●●●композитор Лудвиг ван Бетовен сматрао је да сипањем хладне воде на главу подстиче мозак за време рада.

●●●сваки осми човек на свету је гладан.

●●●кикирики се користи у производњи динамита.

●●●око циновске сипе веће је од човечије главе.

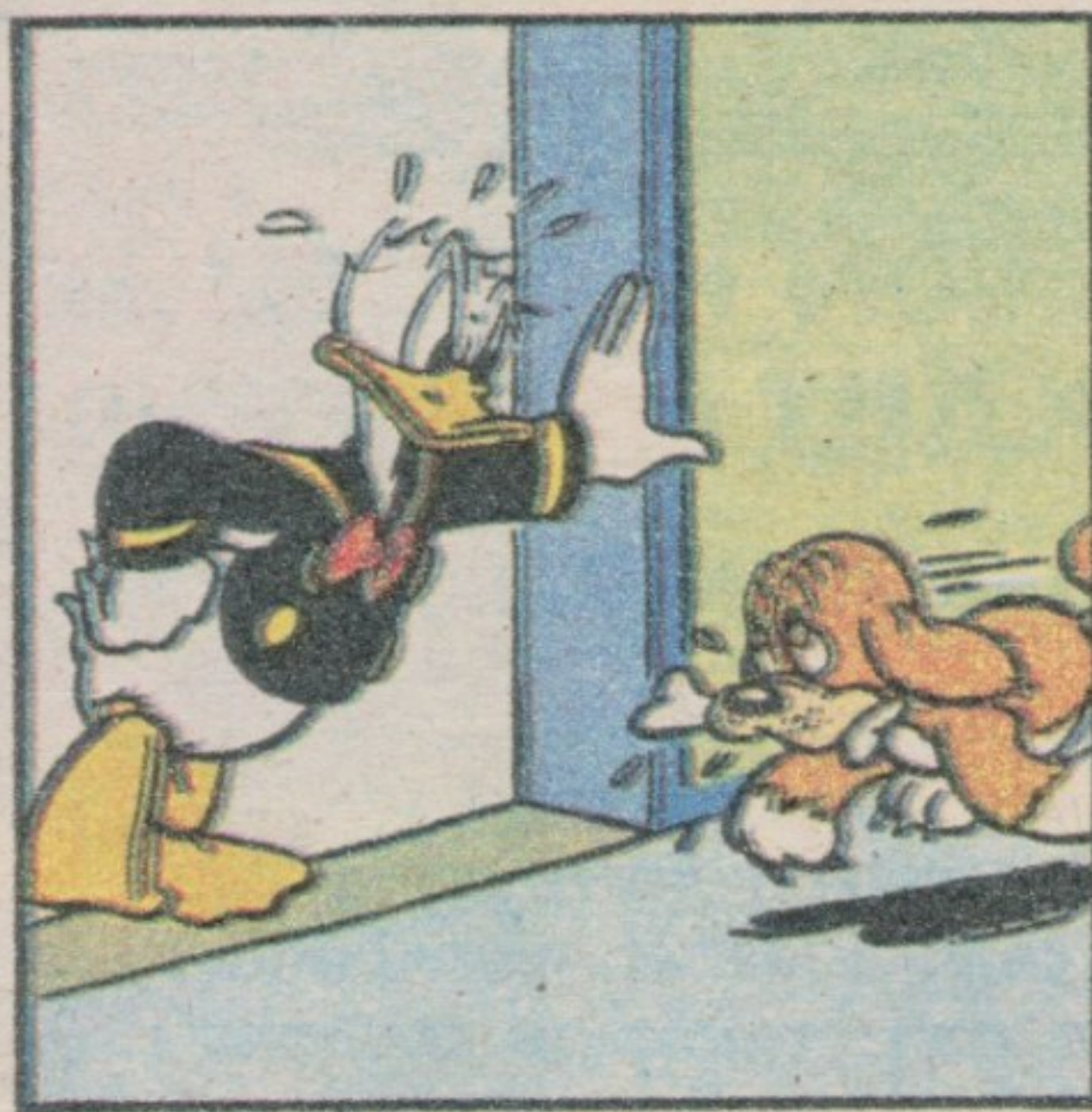
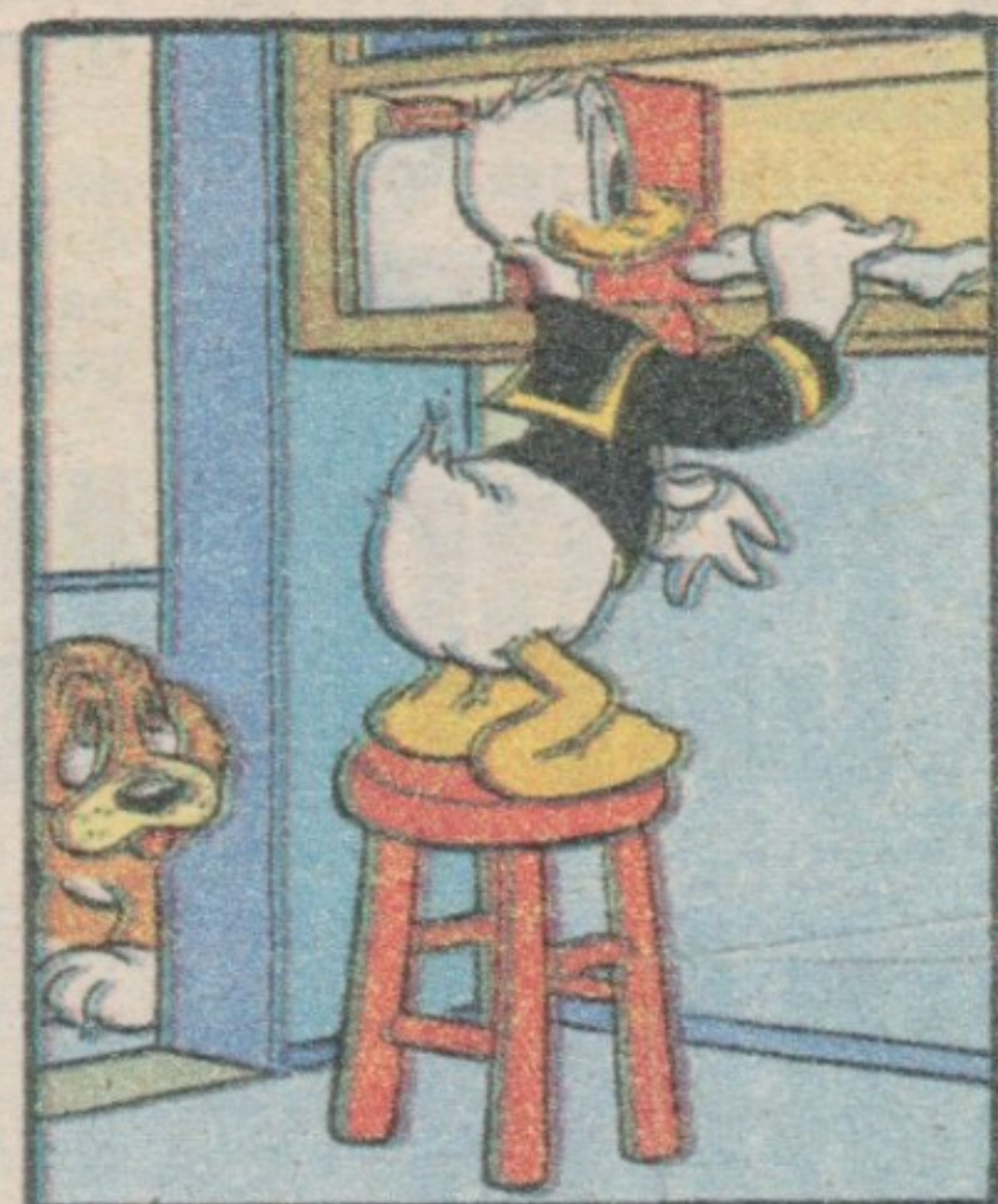
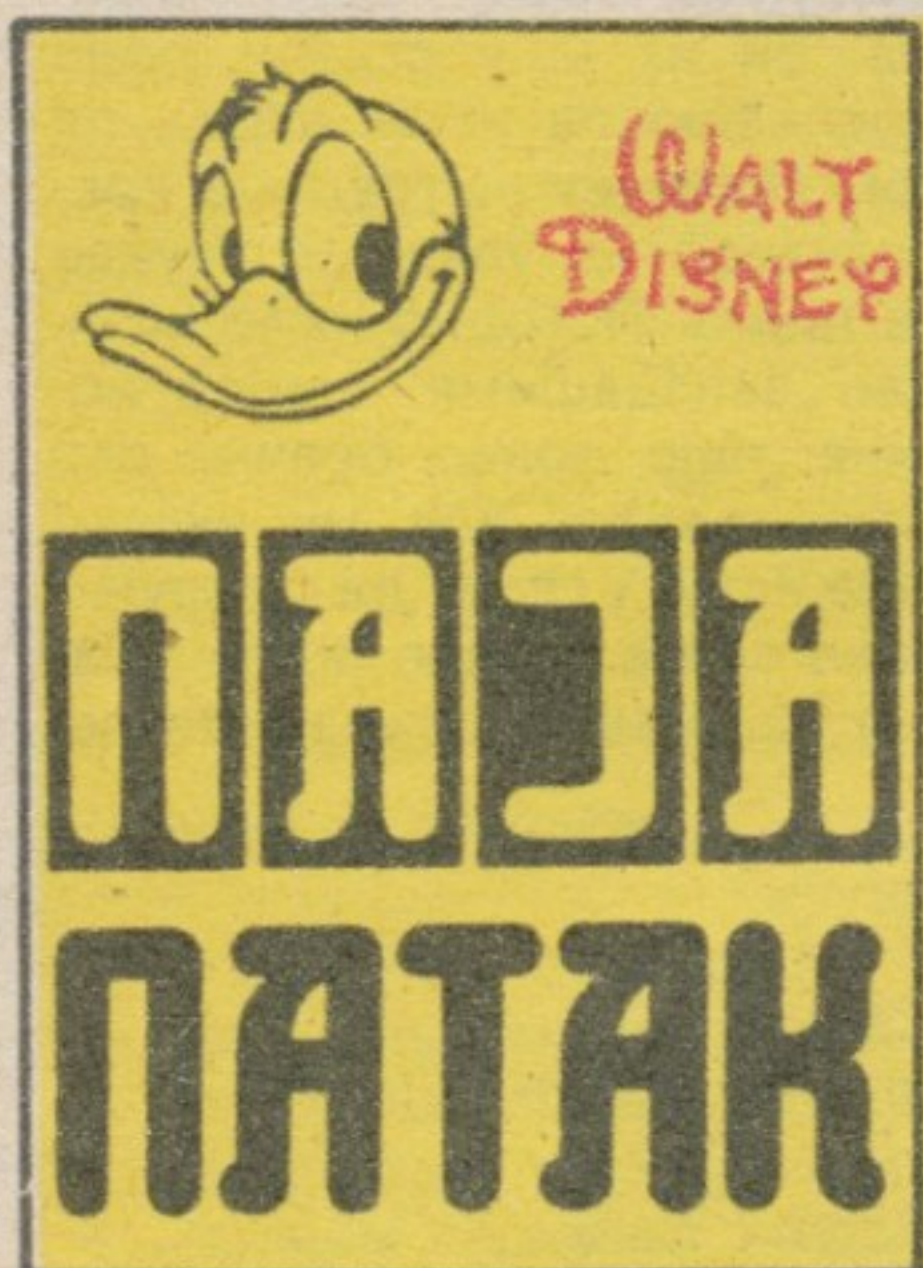

●●●наочаре за сунце увеле су у моду холивудске филмске звезде штитећи очи од блештавих светлости студија.

●●●у Канади је зима 1925. године била толико хладна да су се замрзли и Нијагарини водопади.

Београд кога

више
нема

„СИРОТИЦА

ЗЛАТА“ ДУГА ДЕСЕТ ГОДИНА

Новине су тешко освајале читаоце. Како се све издавачи, односно власници новина, нису довијали да продају и десетак примерака више од конкурената! Није им било лако. Већина народа неписмена, а оно писменог света углавном слаба читалачка публика.

На још већим мукама били су новинари, јер само сензационална вест, велики трач из чаршије и обавезно нападање владе, министара и посланика обезбеђивали су тираж од кога је могло колико-толико да се живи. Онда су се у новине уселили фељтони, срцепарајући, за даме и господу.

Пробитачно је било нападати и војску, поготову ако се ишчепрка нека афера у вези са официрским кором или снабдевања војске, при чему се често „мућкало“ и згртао силан новац.

Добро су ишле и вести о државним јавним радовима. Ни то није пролазило без радњи „испод жита“. Најчешће се сумњало да онај ко добије посао позамашну суму мора да турне властима.

Није тешко замислити колико су новинари у то време морали да шипче по Београду, обијају прагове и колико кафана да промене у току

једног дана. Другачије нису могли да дођу до вести.

Личило је на земљотрес када се београдском чаршијом пронела вест о једном догађају у вези с принцем Ђорђем, сином краља Петра

Шта све новинари нису писали и издавачи од њих тражили да би се новине одржале уочи Првог и између два светска рата. Први на мети били су посланици и министри, али није се могло ни без фељтона који сузе на очима терају

Првог. Догађај је обелодањен, наше новине су га објавиле, а аустријска новинска агенција „Пресе“ подигла је готово целокупну јавност на ноге. Аустријанци, након анексионе кризе 1908, нису могли да добију бољи повод да се окрену против Србије. Умало да дође до дипломатског скандала, а можда и горег.

Принц се наљутио...

Мада се није непосредно тицало Аустрије, ствар је била озбиљна. Принц Ђорђе, познат по пргавости, наљутио се нешто на свог посиљног. Да ли момак није понизно сагнуо главу, шта ли, тек – принц га је жестоко ошамарио. Не желећи да трпи такво понижавањe, момак стане да бежи низ степенице, саплете се, падне и главом удари о гелендер. Брзо су га пренели у болницу, али није му било спаса.

Дворске ствари се заташкавају, па је и овај случај пао у заборав. Смирили су се и Аустријанци.

И те како озбиљно било је када је мајор Дамњан Дамњановић, један од завереника приликом убиства краљев-

ског пара Драге и Александра Обреновића, дозволио себи излет у новинарство. У „Дневном листу“ објавио је подужи текст у коме је напао председника владе Николу Пашића што је завереницима јавно и парадно доделио орден Карађорђевог звезде.

Мајор Дамњановић имао је добру намеру јер Пашић заиста није мудро поступио. До-

управљача. Свакој области припадало је више сеоских насеобина и свака од њих имала је свог поглавицу, а овај по једног вараха као свог саветника и сеоског лекара.

Да би неко у племену Минмака постао краљ, није се уважавало само његово краљевско порекло већ је он морао да буде натиросеном па-
летан, чистог одушан, и да је. А...

дељујући орден завереницима, он их је у ствари јавно обележио па их је народ по том знамењу на грудима препознавао на улици и пљубао за њима. Погрдно их је називао „звездашима“. Народ, истина, није волео брачни пар Обреновића, али му никако није ишло у главу да се крунисане главе, понос једне земље, тако варварски искасапе.

коте – Вакан а Хидатси Ксупа.

У основи, сви Индијанци су многобошци, баш стари Европљани и станици Блиског истока, и мајући хебреје. Маје су пример, веровали у створитеља по имену Х. Ку, који је син Ицамамуа господар неба. Поред било је још сијасет бог богова кише, плодности, – стопине имена за боговине су приношене р жртве. Али, то није све: у восту после смрти Индиј је чекало 13 небеса и д оста пакла.

Ништа мање богова и става нису имали ни Већина тих богова з е чак и људске ж од највећих прин их жртве дого, 300 год посвећења н и ош хумт да међу 20.0 енка / од п

„Ка при најс чин

Шта све завереници нису доживљавали после додељивања ордена!

А мајор Дамњан? Е, после објављеног текста он ни дана није остао у војсци. Одмах је пензионисан. Није се осетио увређеним. Окренуо се новинарству и покренуо лист „Реформа“ у коме је наставио да напада Пашића.

Захвална тема за новинаре

био је посланик са Космаја, учитељ по професији, Алекса Жујовић. Носио је народно, сељачко одело. Иако је био радикал, извесно време и члан Владе, није се устручавао, ни у првом ни у другом случају, да напада челнике странке и председника и министре своје владе. Излазио би за скупштинску говорницу и обавезно започињао са неу-

Међу индијанским племенима било је типичних станова-ника шатора. Дом Сијукса био је типичан, при врху отворен купаст шатор од животињских кожа и укрштених мотки. У то исто време у арктичком делу данашње Канаде Индијанци су живели у вигвамима — овалним шаторима начињеним од стаба и грања и покривеним кором дрвета и лишћем. Навахо Индијанци, пак, обитавали су у хоганима, једној врсти иглоа од опека сушених на ваздуху и са сламним кровом. На северо-истој данашњих Сједињених Америчких Држава Ирокези су правили дугачке, четворугаоне кућене куће које су имале довољно простора за велике породице. Племена Алапаки живели су у великим шаторима од намотаног ко-
ријана.

годним питањима министима. Затим је настављао с говором. Говорио је Жујовић лепо али дуго, толико дуго да су посланици почели од умора да напуштају салу и правац — бифе! Последњи који би изашао довикнуо би Жујовићу:

— Аљоша, кад завршиш, за-кључај салу!

На нападе са скупштинске говорнице Никола Пашић је ретко одговарао. А ако то и учини, одговор није био дужи од неколико реченица. Једном је, говорећи о суши, рекао: „Јест да је било мало уродице!“ Посланик из Либералне странке прекинуо га је бучним смехом. „Није, Никола, уродице него неродице!“

Скупштински извештач, новинар, пренео је да се сала проламала од смеха, али је био крајње одговоран па је навео да се смејао и сам Пашић.

Чудо неко од витеза

Тираж је за све новине био и остао темељ опстанка. Од броја продатих примерака зависило је да ли ће се покрити трошкови штампања, да ли ће новинари добити плату, и, коначно, да ли ће издавач зарадити. Издавач је био на првом месту.

Тако су, по угледу на стране новине, а све зарад тиража, и у нашој штампи почели да се објављују лакши, забавни текстови. Фељтони су предњачили. Обавезно се гледало да што дуже трају, да излазе у што више наставака. Тако се држала пажња читалаца и стицали стални купци новина, јер, после једног почео би да излази други фељтон. Како, међутим, фељтона није било напретек ни у стра-ној штампи, готово да је по-стало правило да се фељтон натеже до у бескрај.

Драгутин Илић, један од последњих романтичара српске књижевности (да помене-мо да је рођен 1858, а умро 1926), са још тројицом браће — Милутином, Војиславом и Жарком и оцем Јовом Илићем — припадао је породици која је оставила значајан траг у нашој књижевности. Али, Драгутину припада и слава издавача једног од најдужих фељтона.

Драгутин Илић издавао је почетком овог века дневни лист „Србија“. Свако лето Драгутин је проводио у Врњачког Бањи у својој вили која се називала Јела, по његовој жени.

Живео је лепо а лист је излазио у тиражу довољном за пристојан живот, нарочито от-како је почео да објављује фељтон у виду додатка, или

подлистка, како се тада гово-рило. Фељтон, боље рећи ро-ман, звао се „Циганче“. Напи-сао га је неки мађарски књи-жевник, а Драгутину Илићу понудио га је један старији београдски господин. Он ће га, рекао је, преводити и до-носити у редакцију, а власник новина Илић за то ће му да-вати хонорар. Кренуо је фељ-тон, читаоци се „загрејали“, сузе роне над судбином јуна-ка, и преводилац одлучи да затражи двоструки хонорар. Илић се ражестио и одмах прекинуо сарадњу са њим.

Господин преводилац ок-ренуо се и отишао, фељтон престао да излази, а писма читалаца нагнута: шта је са романом, то је дрскост и об-мана... Нашавши се у невољи, Драгутин Илић послао је са-радника из редакције да пре-врне цео Београд и како зна и уме да нађе „Циганче“. Али, књиге са таквим називом ни-где. Књижари никад чули!

Шта ће, куда ће. Драгутин Илић прочитао је неколико последњих наставака и наста-вио да објављује „Циганче“ измишљајући сваки наставак.

Но, дошло лето и госпођа Јела навалила да се иде у Врњачку Бању. Илић је по-звао једног од изузетно пис-мених и надарених новинара из своје редакције и дао му у задатак да настави са фељто-ном док се он не врати из ба-ње.

Речено — учињено. Све док једног дана новинара нису притисле озбиљне политичке теме. Како се у роману ради-ло о неком витезу луталици, а он га је претходног дана „на-хранио и напојио“ и на том месту окончао наставак за тај број, у зло доба, неколико са-ти пре штампања новина за текући дан, јавио се из штам-парије шегрт тражећи руко-пис фељтона. Нервозан, нови-нар је упитао шегрта где је стао у роману, а овај, мрзово-љан, да би скратио — помену корпу са храном. Новинар је само рекао „добро“ и брзо сео да напише наставак „ва-дећи из корпе храну и вино да би витез ручао.“ иако је то већ учинио претходног дана.

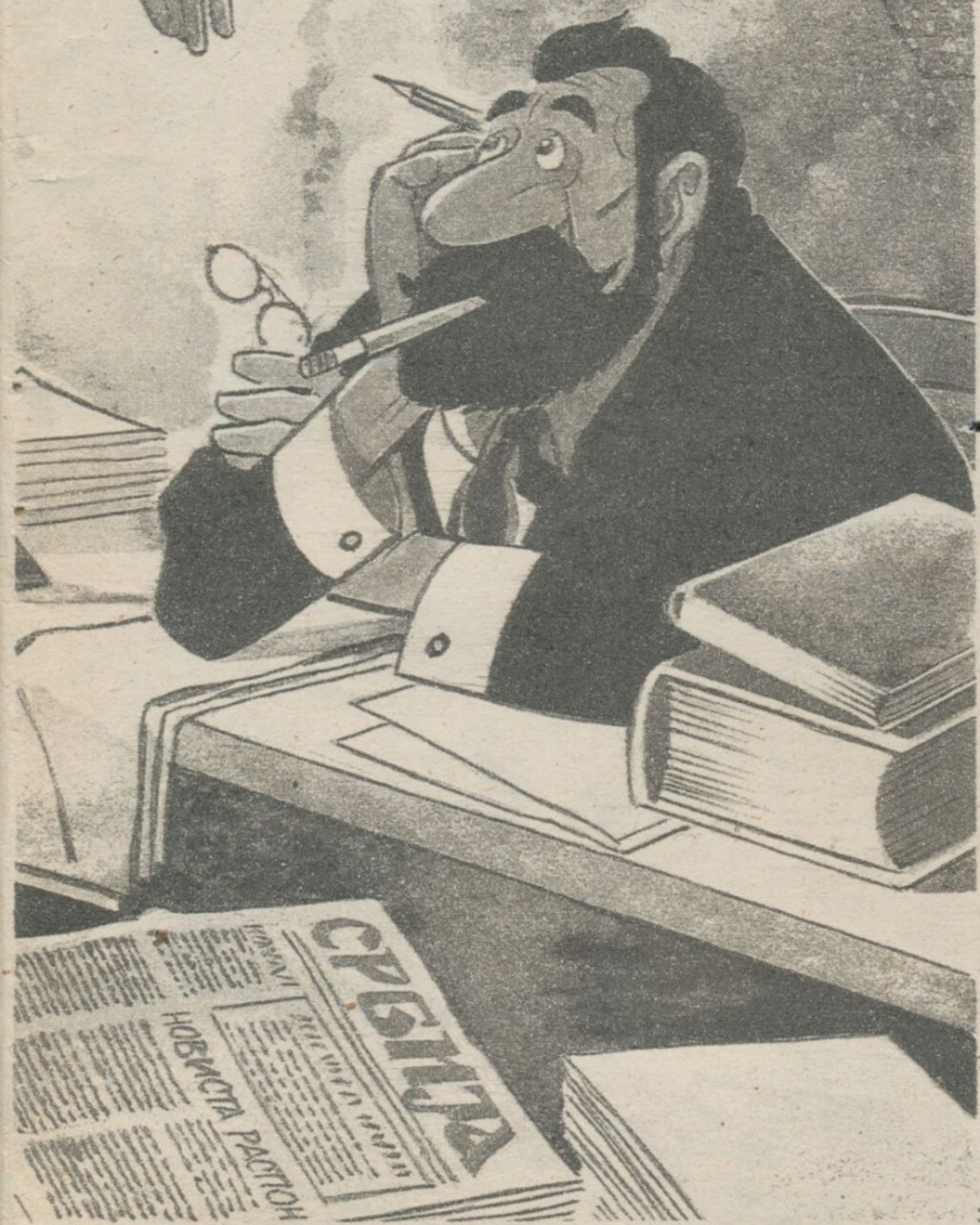
Убрзо, јавља се новинару писмом госпођа Јела Илић из Врњачке Бање. Каже: „Лепо, господине, нисам знала да је ваш витез чудо од човека и да два пута руча!“

Ипак, рекорд у дужини фељтона држале су „Вечер-ње новости“. Из дана у дан објављивале су у наставцима роман „Сиротица Злата“. Тако пуних десет година!

Читаоци су просто „гутали“ роман не дозволивши Злати ни да умре иако се, сиротица, „напатилa кроз живот“ као ни-ко.

Миленко Тодоровић

земљу долазили су само „записани овници, грађани и конзули. У ствари

Илустровао Ивица Кољанин

МОЋНИ,
БОГАТИ,
РАСИПНИ

ТАТА,

КУПИ НАМ

ЕРБАС!

Султан од Брунеја. За 80 милиона марака купио је један ербас као играчку својој деци. Не да уче да њиме пилотирају, већ да се возе у круг по аеродрому.

... повикаше де-
ца из Брунеја и
један отац од-
мах им испуни
жељу

Јавни дугови морају се смањити. Безобзирност владајућих мора се умерити и бити под назором. Људи треба поново да науче да раде уместо да живе на рачун друштва.

Шта мислите, ко је овако јавно иступио? Неко од савремених политичара, државника или економиста? Вероватно нисте погодили. Ту мисао изнео је римски политичар и конзул Цицерон (106-43. пре нове ере). Он је у римском сенату јавно и оштро осудио превелико расипништво и приватно и државно, које се зацарило у Риму. Од тада је прошло 2000 година, а Цицерон као да никада није изговорио ову критику јер се на свету, од њега до данас, у том погледу ствари нису много измениле. „Бацање кроз прозор“ се, у разним облицима, разним друштвима и епохама, настављало.

Дијаманти и злато на ваги

Верска заједница исмаелићана добровољно даје десети део својих прихода свом верском поглавару Аги Кану. Када је Ага Кан III (1877 - 1957), у то време седамдесетдеветогодишњак, славио 60 година своје владавине, његови одани верници поклонили су му злата и дијаманата онолико колико је био тежак. А да на ваги није био лак показује и то да је тај поклон вредео 10 милиона марака или 33,3 милиона динара. Исмаелити, наиме, верују да ће и њима самима бити добро ако њиховом поглавару буде још боље.

Исмаелити нису једина заједница чији су чланови убеђени да добровољно треба да се одричу својих добара да би омогућили свом верском поглавару да живи на високој нози. Припадници индијске секте којој је Багван Шри Рајниш на челу исто тако

расипају свој новац, чак и онај муком стечен, да би испунили његове ђуди. Секта је купила свом вођи (у међувремену преминулом) између осталог и деведесет аутомобила марке „ролс-ројс“ којима се он повремено возикао у круг да би показао како су за њега новац и злато „само празни дим и магла“.

Хасанаал, султан од Брунеја (Борнео) и по многим најбогатији човек на свету, купио је за 80 милиона марака један ербас да би њиме његова девица могла да се играју и по аеродрому се возикала у круг.

Поглавар секте Багван. Од прилога својих следбеника купио је 90 „ролс-ројс“ аутомобила којима се повремено возикао у круг.

Луксузно место „где цар иде пешке“. Општински оци у Диполдсвалду, градићу у Саксонији који има свега 6.000 становника, подигли су јавни клозет који је коштао 220.000 марака. Зграда је отмено опремљена, обложена изнутра мермером и племенитим челиком, а из њене таванице, кад се повуче вода за испирање шоља, шири се миловучна музика. Кажу да је то најлуксузнији клозет у великој и богатој немачкој покрајини Саксонији.

Једно мало прекорачење. Изградња аеродрома у немачком граду Минхену првобитно је требало да кошта 800 милиона марака. Када је у мају 1992. године аеродром био отворен, укупни трошкови износили су 8,5 милијарди марака. Зар је могуће прерачунати се за више од десет пута? Или је то још један пример разбацивања новца из заједничке кесе.

НЕРОН

Уколико су богатији били римски владари су утолико више расипали новац. Расипништво је достигло врхунац за време Нерона Клаудија Друза Церманика Цезара (цар од 54. до 68. нове ере) чија се таштина могла мерити још само с његовом свирепости. Приређивао је раскошне гозбе и славаља, финансирао прескупе гладијаторске борбе, а после пожара који је опустошио Рим и који је, како се сматра сам подметнуто, сазидао је себи огромну палату названу „Златна кућа“.

ЛУДВИГ II БАВАРСКИ

Чак ни данашњи његови земљаци не воле када се за „краља из бајке“, Лудвига II Баварског говори да је био велики расипник. А био је баш то: и поред сталних, све већих, дугова Лудвиг II (краљ 1864–1886) сазидао је величанствене дворце Линдерхоф, Нојшванштајн и Херенхимзе, а планирао је и многе друге сјајне грађевине. Његови министри најзад су га прогласили за неодговорног и ставили тачку на његове немарске амбиције. Лудвиг се на неразјашњен начин удавио у Штарбершком језеру.

ЛУЈ XIV ФРАНЦУСКИ

У време апсолутизма крунисане главе нимало се нису устезале да немилице расипају новац својих поданика. Прави мајстор у томе био је Краљ Сунце, Луј XIV (1643–1715). Он је сазидао величанствени дворца Версај и окружио се блиставом дворском свитом од 16.000 дворана, племића, дворских дама и послушника, који, као и свештеници, нису уопште плаћали порез на своје велике поседе и приходе. Рачун за ово расипништво платио је његов потомак Луј XVI – ни он се баш није могао похвалити скромношћу – коме се за време Револуције, 1793. године, испод сечива гилотине откотрљала глава.

КАТАРИНА ВЕЛИКА

За нешто више од тридесет година своје владавине руска царица Катарина Велика (1762–1796) поставила је прави рекорд у расипништву. Она је само за своје миљенике, прерачунато са рубљи, издала преко 500 милиона марака. Пошто је свог супруга цара Павла III срушила помоћу војске и сама села на престо, бирала је себи миљеника међу младим и лепим гардијским официрима. Поручник Васиљчиков, један од најмање значајних у њеном животу, за 22 месеца служења, добио је милион рубаља. А гроф Потемкин је за само 24 месеца добио од царице девет милиона рубаља. О власти и части да не говоримо.

ЏОРџ ВАШИНГТОН

После америчког Рата за независност (1776–1783) Конгрес Сједињених Држава прегледао је рачуне генерала Џорџа Вашингтона. Надзорници су били запањени количином утрошеног новца. Јунак рата потрошио је 18.284,65 долара (данас око 20 милиона марака). У поднетим рачунима Џорџ Вашингтон је наводио издатке под називом „разне“ или „награде тајним агентима“, а такође и за пошту упућену „господину Ричију“ или „мистер Вану“. Испоставило се да су се из имена ова два господина крили издаци за, на пример, мадера вино. Ипак, све рачуне надзорна група је оправдала. И то није све: Џорџ Вашингтон је 1789. и 1793. био изабран за председника Сједињених Америчких Држава. О трошковима из времена председништва немамо, нажалост, података.

ИМЕЛДА И ФЕРДИНАНД МАРКОС

Имелда Маркос, жена филипинског диктатора, просто је, заједно са својим мужем, опљачкала државну касу. Године 1986. обоје су били протерани из земље. У њиховој палати остало је 3.000 пари ципела, ормани пуни одеће и 350 њених шешира. У изгнанству је Имелда давала зачуђујућа објашњења свог отменог живота: „Филипинци су желели око себе лепоту. Ја сам због њих морала да будем лепа да би они имали једну сјајну звезду према којој су из својих бедних колиба могли да дижу поглед“.

МОБУТУ СЕСЕ СЕКО

Председник Заира Мобуту (од 1965. године) шиша се сваких четрнаест дана и свако његово шишање кошта 7.350 марака, не рачунајући напојницу. Његов фризер за ту прилику долази авионом из Њујорка. Мобуту то себи може да дозволи јер, према процени британских стручњака, његов иметак нагомљава се досад до вредности од 10 милијарди марака. Од тога је себи купио 50 лимузина марке „мерцедес“, на десетине кућа и замкова широм света и један амерички транспортни авион за личну потребу и употребу.

К. В.

Календар за којим је Америка полудела

НАУЧНИЦИ НИСУ СВЕЦИ

**Слика полуна-
гог мушкарца
може да буде и
више од онога
што се на први
поглед види
под условом да
се он бави – на-
учним истражи-
вањем**

Пред сам крај прошле године у књижарама ланца „Бордерс“, у продавници „Експлораторијум“ у Сан Франциску и на Технолошком институту Масачусетс појавио се календар који је, због слика објављених у њему, привукао огромну пажњу. На сликама нису, како би се могло очекивати, најпознатија женска лица из света манекена, фото-модела и глумица ни непознате лепотице у изазовним позама, већ 12 више него привлачних мушкараца. Ниједан од њих не припада свету шоу-бизниса нити је неко новооткривено лице а ипак су сви, од првог до последњег, више него позната имена. Ко су онда они? Све сами научници! И то озбиљни. Откуд онда на календару и то у позама за које се никако не би могло рећи да су истраживачке?

Доктор месеца

Све је почело са емисијом „Наука петком“, односно њеном водитељком Карен Хопкин. Карен већ годинама води ову емисију и приметила је да међу њеним гостима често има веома привлачних мушкараца што јој је дало идеју да сваког месеца једног прогласи за дасу и по. Од тога па до конкурса за „Доктора месеца“ био је само један корак: лед је, прошле године у септембру, први пробио др Роберт Валентини, тридесетогодишњи истраживач на Универзитету Браун. Карен га је позвала да буде гост у емисији „Наука петком“ након што је открио нов начин лечења општећеног ткива. И, његов изглед толико ју је очарао да је сместа решила да направи календар са научничким „фацама.“ За то је, наравно, требало да се распише конкурс чији је успех био потпуно неизвестан. Ма како привлачни били, научници су ипак научници, што ће рећи озбиљни људи, и њима је све то могло да изгледа прилично смешно. Међутим, није. Можда и због тога што су у читаву

ствар прсте умешале још неке жене осим Карен Хопкин, рецимо супруга доктора Валентинија. Када му је Карен предложила да се пријави на

летској мајици у више него изазовној пози. Да је закључак госпође Валентини био сасвим исправан, показало се чим је календар изашао.

живањима сваког дасе који се појављује у њему, као и одговоре на нека питања као што је рецимо: која му је омиљена субатомска честица?

Y хромозом као услов

– Свако ко купи календар да би видео полунаге научнике моћи ће нешто и да научи – сматра Карен а с тим се, као што смо видели, у потпуности слаже и супруга прелепог стручњака за лечење општећених ткива.

Конкурс је објављен у шалливом научном часопису „Аналс ов импробабл рисерч“, компјутерске мреже Профнет и Интернета, а текст је гласио: „Ако имате Y хромозом, а испред имена скраћеницу др, могли бисте да постанете научник суперфрајер!“ Стигло је око 200 пријава и око седамдесетак фотографија, па су Карен и тим „стручњака“, у коме су биле њене пријатељице, имали нимало лак задатак да од најзгоднијих изаберу најзгодније. На конкурс за календар „Суперфрајери науке“ многи су се сами пријавили, али било је и оних који су се ту нашли захваљујући смислу за шалу својих колега. Ни једна од тих „жртава“ није повукла своју фотографију кад је сазнала да је ушла у најужи избор. Вероватно и због тога што су на време обавештени да календар у коме је требало да се нађу нема за крајњи циљ приказивање прилично обнажених лепотана, него – „виши смисао“: да науку, посебно медицину, приближи широким масама и покаже да су и научници људи а не тамо неки лабораторијски жгољавци који се по васцели дан млате с мишевима, епруветама и пипетама.

С обзиром на занимање које влада и међу купцима календара и међу научницима, Карен Хопкин је направила добар пословни потез, али и занимљив експеримент који показује да данашњи научници, осим до науке, веома држе и до свог изгледа.

конкурс, он је упитао за мишљење своју жену. „Треба то да урадиш у интересу науке!“ закључила је она и тако се доктор Валентини сликао у ат-

Осим визуелног доживљаја он нуди и обиље података о најновијим научним достигнућима, важне датуме у историји науке, обавештења о истра-

Илустровао Младен Тушуп

МА ШТА КАЖЕШ

ОДСПАВАЈ, НЕ ГЛАДУЈ, НЕ УРЛАЈ...

Не, стварно, зашто онолика младеж пада у несвест на концертима омиљених звезда и група? Нико се овим није озбиљно позабавио све док недавно немачки лекари Мартин Бауер и Томас Лемперт нису решили да ствар истерају начистац.

Савршену прилику да то обаве пружио им је концерт који је група „New Kids on the Block“ одржала у Берлину. Том приликом у несвест је попадало тачно 400 тинејџера, углавном нежнијег пола.

Пошто су мало о свему поразмислили, Бауер и Лемперт

су закључили да су се девојчице поонесвешћивале потпуно оправдано, и то из четири разлога које су њих двојица разврстали по важности.

Као прво, све су провеле поприличан број сати на ногама не би ли се докопале места у првим редовима, највећи број њих у претходна 24 часа нит' је јео нит' је спавао од неописивог узбуђења... Додају ли се томе обавезна гужва и притисак масе којој су изложени најближи бини, као и чињеница да се ту по правилу смешта најватренији део публике који током свирке највише урла, крајњи исход је више него разумљив.

Иначе, драње и викање је су четврти по значају, ал' ни пошто нису за занемаривање. У медицини је то одавно познато. Кад урлаш, пада ти притисак. Кад баш претераш, падаш... ■

ОПРАВДАНА СТРОГОСТ?

Сингапурска саобраћајна полиција увела је драконске мере. Да би се видело да су пред лицем закона сви исти, недавно је једна седамдесетогодишња жена осуђена на шест месеци затвора. Некога је колима оборила на прелазу, угрозила је саобраћај? Не, излазећи са паркинга, браником је оштетила друго возило и направила штету мању од сто долара (?). ■

НИШТА БЕЗ АУТОМАТА

Имајући у виду да је само на токијским улицама постављено око шест милиона аутомата, рекло би се да су Јапанци луди за куповином „на дугме“. Не продају се само жваке, цигарете, освежавајући напаци, већ и разне друге (невероватне) ствари. Рецимо, ципеле, часописи, кишобрани, посуђе, Библија... Већ добро познати по томе што не воле да губе ни један тренутак времена, Јапанци обожавају ову уличну куповину. То значи да не морају да улазе у радње, сатима бирају робу, чекају на каси. Кроз мали „излог“ аутомата изабери шта им треба, убаце новац, притисну дугме и – жељена ствар сместа им излети у руке. Недавно се чак појавио и аутомат са компјутерима! Питање је само ко ће имати ситне јене у вредности од око 1600 долара? ■

КАКО ЋУ СЕ САДА ЉУБИТИ

Кад зуби почну да се кваре, људи имају разних невоља. Познато је да су услуге стоматолога на Западу папreno скупе, мада последњих година ни код нас ситуација није много боља. А кад већ даш гомилу пара, очекујеш да будеш задовољан. То, међутим, није био случај са двадесетдогодишњом Мином Герт-

ман, секретарицом из Бона. Откако јој је зубар ставио керамичке навлаке на предње зубе, Мина тврди да више не може да се љуби са младићима. Пољубац јој ствара такве болове у вилици да је изгубила жељу да се упушта у такве нежности, а без тога су, тврди даље Мина, знатно умањене шансе да се икада уда. Због свега тога, Мина Гертман тужила је свог стоматолога тражећи одштету од пола милиона марака. Суд ће рећи последњу реч. ■

МИА ФАРОУ – МАЈКА ХЕРОЈ

Прошле године месецима се причало о разводу Мије Фароу и Вудија Алена. Епилог је познат. Чувени амерички режисер и глумац, који је „одбегао“ са Мијином усвојеном

кћерком Сун Ли, неће моћи да виђа ниједно од деце своје, сада већ бивше, жене, такође познате глумице. Колико то Миа Фароу, уопште, има деце? Недавно је усвојила тринаесто, и то девојчицу. Иначе, Миа је већ постала бака – њена усвојена кћерка родила је девојчицу. ■

МУКЕ С WC-ДАСКОМ

За оне који се ужасавају и од саме помисли на то да бауљајући у мраку, како не би пробудили укућане, уђу у неосветљено купатило и седну на WC-шољу на којој је, бррр, подигнута даска, тридесетогодишњи инжењер Брајан Патри са Станфорд универзитета нашао је решење. По његовој идеји направљена је справа која се уграђује на WC-шољу. Кад је даска подигнута, упаљено је црвено светло, ако је спуштена – зеленкасто флуоресцентно. С таквом справом ваљда се више никоме неће догодити да седне и на „доњем делу леђа“ осети хладну шољу. ■

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ОБИЧАЈИ

"ЗАБАВНИКОВ" ЗАБАВНИК

ВЕЧНИ

Боље је да пропадне село него у селу обичај", каже пословица. Или: "Боље је земљу продати него јој обичај изгубити." Или, трећа, и можда најпознатија: "Обичај је друга природа." Све три су настале да објасне важност, трајност обичаја и њихову моћ.

Обичаји су искуством и навиком створене одредбе, нека врста неписаних правила, често чак и закона. Настали су у време примитивних заједница, најпре као навике које су постале део свакодневног живота. Тако су код њих, на пример, постојали обичаји по којима је дете долазило на свет, по којима је васпитавано, по којима одраста. По обичајима се човек венчава, ради, набавља ствари потребне за живот, по њима обрађује земљу, по њима се одмара, отклања све што му је штетно и неповољ-

но, по њима лечи све болести, кажњава оне који погреше и, коначно, по њима се човек испраћа са овога света. Једном речју, у време примитивних народа обичаји су имали такву моћ да су сви живели искључиво онако како они налажу.

Првобитни значај обичаја, и разлози њиховог настанка, потпуно су заборављени. Остали су само обичаји. До данас, истина, сигурно у доста промењеном облику, али, такође сасвим сигурно, са доста јединствених детаља. Сви, рецимо, уживамо у обичајима о Божићу и није нам важно да ли изгледају и да ли значе исто као када су установљени. Придржавамо их се зато што, како се то каже, тако ваља — "ваља се". Обичаји су сада постали део нечег тајанственог, део мита коме и ми, придржавајући се обичаја, омогућавамо да траје.

"Забавник" би за Вука Караџића био календар. А календар је тада била књига која је најчешће излазила једном годишње и чији је први део био календар са подацима о празницима, месечевим менама, прегледом значајних догађаја из светске историје, а други део био је забавне садржине.

Вук је написао: "Календар је књига која народу највише ползе може учинити: једно за то што се сваке године издаје; друго, што га готово сви људи купују, који читати знаду; а треће, што се цијелу годину по рукама непрестано премеће."

ДУШАНОВА НАРЕДБА

Да би опстала управа средњовековне Србије, морала су да нестану племена. У то доба, било их је у западним, нарочито планинским и неприступачним деловима. И тада су, као и у време настанка, у време пле-

трална управа. Укинуте су народне скупштине и њихове старешине, као и свака самосталност племена. Себрима, слободним грађанима, није било дозвољено да се окупљају. Цар Душан је у 69. члану свог Законика изричито

НАРЕДБА

Забрањује се збор себара, а ако би се неко ухватио да пози-

менског уређења, племена још била територијалне, самоуправне, обласне целине којима су управљали народна скупштина и старешина.

Нова државна власт тешко је допирала до њих, па је зато морала да их укине. Био је то једини начин да опстане цен-

наредио да је збор себара забрањен, а ако би се неко ухватио да позива народ на збор или да иде на збор, "да му се одсеку уши и да му се опали испод очију". Непослушности, или још горе — самовоље, у Душановом царству није смело да буде.

КО СУ ЈУГОВИЋИ?

Стари Југ Богдан и његових девет Југовића постоје у народном предању и само у још два документа. Нажалост, оба су ништавна за историју, па не доказују да су Југовићи постојали.

У једној исправи из 1395. године, штампаној у 24. књизи "Гласника Ср. уч. друштва", наведена су господа и госпође који су дали прилог светогорском манастиру Св. Пантелејмону. Ту пише и да "Југа приложи у Глбочици село Горино и село Седларци". Из тог податка немогуће је одгонетнути ни кога је пола тај (та) Југа, а камоли да ли је то Југ из песама. Затим, ако је Југа

1395. године давао(ла) прилог манастиру, то значи да он није могао да погине на Косову шест година пре тога, као што тврди народна епика. То би био први траг који, ето, нигде не води.

Други се налази у спису турског историчара Нешрије који, описујући Лазареву војску уочи Косовске битке, каже: "Лазар је предлагао да се још исте ноћи Турци нападну, али га од тога одврати Јока који с 90.000 војника заповедаше да не би Турци, користећи се помрчином, избегли потпуну погинутију." Овде је, као што се види, Југу промењено име. Ако је, уопште, тај Јока чувени Југ Богдан из песама.

НАУКА СЛУЖИ СКИЈАЊУ

„ФОРМУЛА 1“

НА СНЕГУ

Компјутерска симулација помаже да се направе нове скије које ће возити брже али неће бити и сигурније

Брзином већом од 100 километара на час скијаш је клизио низ залеђене снежне падине. Напрегнутих мишића, мало погнут, покушавао је да задржи правац и избегне скокове. С разлогом, јер, скијаш у спуту постиже много већу брзину уколико избегне скокове и стално клизи по снегу. А онда се то догодило. Скијаш је полетео кроз ваздух, на висини од око четири метра прелетео је више од тридесет метара. У делићу секунде скијашев мозак послао је поруку да се мишићи потколенице припреме за приземљење. И, 40-милионити део секунде касније скијаш је додирнуо писту али је десна нога закаснила.

Пад са 15. спрата

Десило се нешто попут околности када човек силази низ степенице и промаши последњи степенник. Губи се

равнотежа и пад је неминован.

Скијаш је излетео са стазе брзином већом од 100 километара на час. Прва заштитна ограда пробијена је веома лако – брзина којом је у њу ударио возач одговара слободном паду са 15. спрата. Друга

Пад, ипак, није био у стварности, то је била компјутерска симулација онога што би могло да се догоди на снежној, залеђеној стази. Научницима у томе помажу и спортисти. Најбољи пример ове сарадње јесте оно што се догађало на Зимским олимпијским иг-

Скије старе пет хиљада година

Према сазнањима историчара спорта, најстарије скије на свету потичу из Шведске. Старе су око 5.200 година. Занимљиво је да су скије у друге делове Европе, пре свега Алпе, стигле знатно касније. Процењује се да су у овим крајевима ушле у употребу у 17. веку, и то на просторима Крањске, у данашњој Словенији.

мрежа, удаљена два метра, смањила је брзину на 50 километара на час. Скијаш је коначно заустављен на трећој препреци. На раздаљини од пет метара три мреже су зауставиле удар од 3,7 тона.

Из спортске архиве: Скијање некад и сад

рама у Лилехамеру, у Норвешкој.

Сви претходници олимпијских трка били су праве мале лабораторије на скијама. На њиховим мишићима налазили су се нарочити мали уређаји за електромиографију који су помно бележили сваку промену на најважнијим и најоптерећенијим мишићима. Једино је било важно да скијаш, без пада, стигне до циља,

подсећа на „формулу 1“, додуше на снегу, где је у игри велики новац који тражи представу не питајући за цену.

Подељена мишљења

Шта нуде нови скијашки изуми? Пре свега нови изглед скија и нове материјале од којих ће оне бити начињене. Процењује се да је реч о епохалним изменама, попут оних

које су се десиле у атлетици када је, на пример, у скоку мотком почела употреба мотке направљене од нарочитих стаклених влакана.

Тело скије доживеће значајне промене. У поређењу са садашњим изгледом, скија ће на средини бити нешто ужа, око шест милиметара, у односу на садашње мере. Ова измена омогућиће скијашима, тврде стручњаци, много сигурнију вожњу у кривинама јер ће нове скије боље задржавати правац кретања.

Много значајнија измена очекује се на месту везова. Скијашка ципела биће подигнута на готово три центиметра како би се потпуно отклонио додир са снегом што је био чест узрок непотребног кочења и падова. Али, управо око ове измене мишљења су највише подељена. Многи такмичари сматрају да ће ова промена, уколико се прихвати, само повећати брзине што ће бити још већа опасност за спортисте.

Уколико нове скије буду и званично добиле зелено светло, скијашке трке све више ће личити на такмичења „формуле 1“ или трке мотора. Брзине ће сигурно далеко надмашити 100 километара на час, а такмичари ће у кривини балансирајући – спуштати тело што ближе снегу – како би што брже савладали стазу. Није тешко претпоставити какви ће се невероватни падови виђати на скијашким теренима и какве тешке последице они могу да имају за такмичаре.

Ж. Р.

Нови начин израде скија

Све чешћа слика: тежак пад на стази

Компјутерско испитивање понашања тела скијаша у току вожње

Нови положај ципеле скијаша: уздигнута до 3 центиметра

ПОЛИТИКИ

13

ЗАБАВНИК

УЗ МАЛО СТАТИСТИКЕ, НЕМА МИСТИКЕ

ЉУБАВ – ДА, НЕ И ДЕЦА

Иако је тешко тачно рећи колико парова дневно доживи „блиски сусрет“, претпоставља се да људи широм света око 100 милиона пута дневно воде љубав.

Можда су људи последњих деценија опуштенији и чешће мисле на љубав, то не значи да планирају и децу, напротив. Пре двадесетак година жена је у просеку имала 6,1 дете, данас је то проценат од 3,9 беба.

Што због заштите од нежељене трудноће, можда више из страха од сиде, данас људи више користе „заштиту“. Док је 1965. само 9 одсто мушкараца употребљавало кондом, данас то ради више од 50 одсто припадника „јачег пола“.

КАКО ЈЕ ШВЕЂАНИН СКРАТИО ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ

ЛАЖНИ ИЗДАЈНИК

Један од најбољих шпијуна кога су савезничке снаге имале током Другог светског рата био је директор познатог шведског предузећа за увоз нафте. Ајзенхауер је изјавио да је Ерик З. Ериксон знатно допринео бржем завршетку рата

Мало је оних који би пристали на предлог службеника америчке амбасаде у Стокхолму Ротбоунса. Те децембарске ноћи 1939. године његов гост на вечери био је висок човек снажне грађе, познат као предузимљив увозник нафте који је половао по целом свету.

Ерик Зигфрид Ериксон, рођен у Америци од шведских родитеља, а од 1936. и шведски држављанин, није се дуго премишљао. „Да сам знао у шта се упуштам, можда бих мало боље размислио“ писао је Ериксон неколико година касније, „али мислим да моја одлука не би била другачија.“

Од тог тренутка његов живот у потпуности се променио. Наредне четири године будио се сваког јутра помишљајући да му је можда последње. Један једини погрешан корак или непромишљена изјава могли су бити довољни да буде ухваћен у шпијунску мрежу Немаца, а у то време главни град Шведске врвео је од нацистичких симпатизера.

Драгоцена познанства

Педесетогодишњи бизнисмен кога су у родном Норчепингу звали кратко и јасно Пенко Ериксон никада неће заборавити тренутак када му је службеник америчке амбасаде Ретбоунс рекао:

— Хоћемо да прошириш круг својих познанстава и набавиш дозволу за путовање у Немачку. Твој задатак ће бити да направиш мапу немачких рафинерија нафте.

То је значило да је Ериксон морао да почне да изиграва убеђеног нацисту јер је само тако могао да ступи у додир са Немцима. У америчком посланству у Стокхолму јавно су га упозорили на тешкоће које су га очекивале. Морао је да се помири с тим да ће и он сам, као и његово предузеће у Норчепингу, бити на црној листи. То је значило да ће му они шведски грађани који нису били присталице нацизма окренути леђа и бојкотовати га.

Ериксон се ипак није дуго премишљао. Осећао је да је он, са својим искуством у послу с нафтом, прави човек за овај задатак. Додуше, недостајало му је искуства у шпијунском послу, али као трговац нафтом који је пословао у Америци, Кини и Јапану, Ериксон је имао познанства потребна да се приближи врху Трећег рајха.

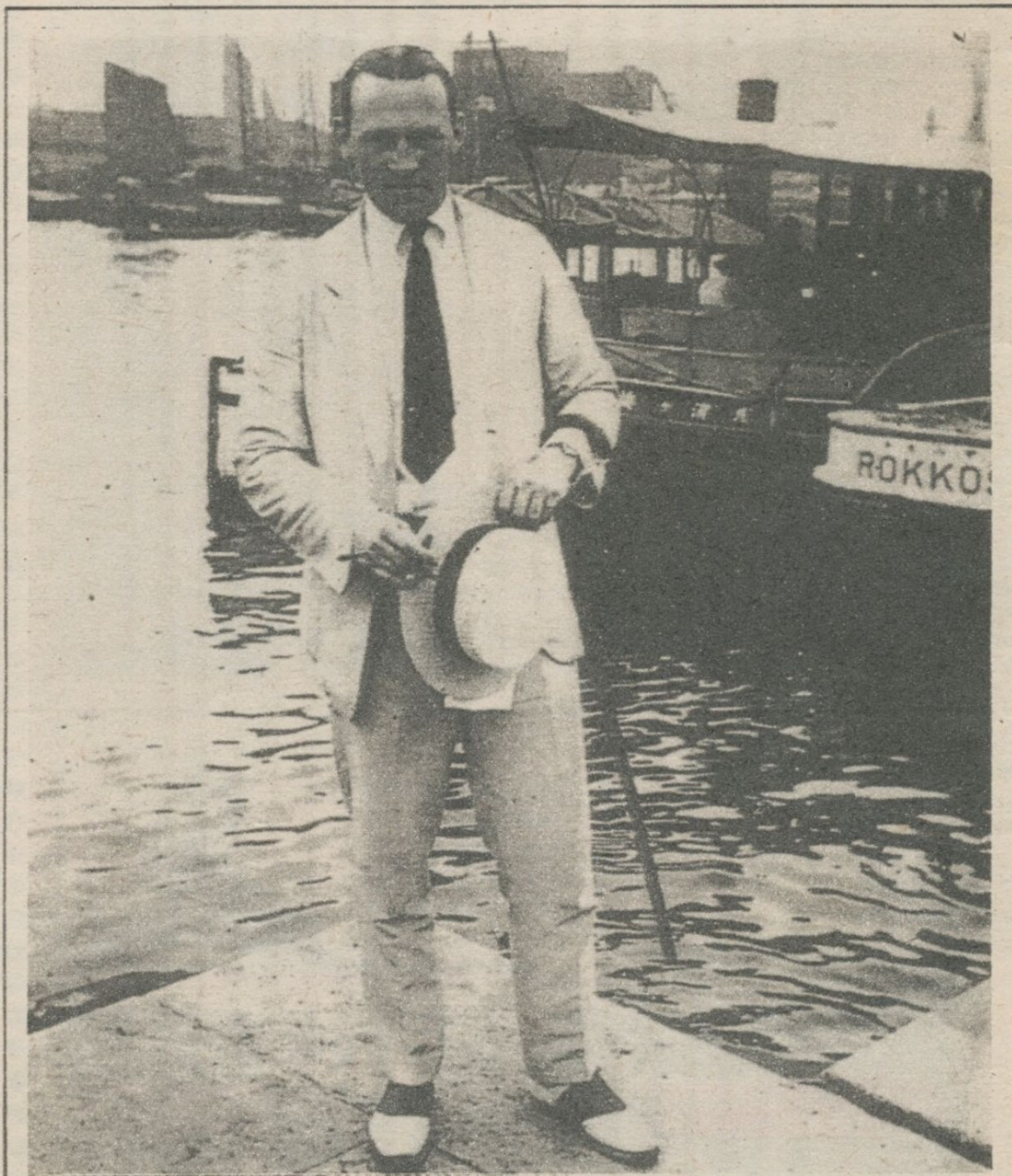
Његов први задатак био је да увери околину да је напрасно постао убеђени нациста, што је изискивало врхунске глумачке способности. Како би иначе могао да се приближи водећим нацистима у Стокхолму и задобије њихово поверење?

„Одувек сам сматрао да сам успех у

шпијунском послу у великој мери дуговао чињеници да је мој лажни идентитет заправо одговарао мојој стварној професији. То ми је омогућило да свој задатак обавим на крајње природан начин“, писао је Ериксон по завршетку рата у једном новинском чланку.

Током четири године Ериксон је редовно одлазио на пословна путовања у нацистичку Немачку. Сваки пут био је под присмотром Гестапоа. Упркос опасностима којима се излагао, сваки пут успевао је да сакупи гомиле података које је, путем тајних веза прослеђивао даље, америчкој амбасади у Стокхолму. Касније се показало да је Ериксон практично сам направио мапу целокупне немачке индустрије нафте.

Швеђанин који се гласно смејао и радо позивао своје новостечене пријатеље на-

Четири године Ериксон се будио сваког јутра с мишљу да му је оно последње

цисте у најбоље ноћне клубове постао је позната личност међу Немцима на положају — како у Шведској, тако и у хитлеровској Немачкој. Ускоро се сасвим слободно кретао немачким нафтним постројењима која су у тој мери чувана у тајности да је искључиво врх нацистичке хијерархије могао да их посећује. Шеф безбедности Трећег рајха Хајнрих Химлер лично му је издао пропусницу, што је било јединствено признање Ериксеновој способности обманљивања.

Једна од Ериксенових веза била је шведска певачица Зана Леандер

Када је Америка званично ушла у рат, генерал Ајзенхауер почео је да користи податке које је Ериксон прикупио. Ваздушни напади савезника на немачке рафинерије нафте постали су све учесталији и прецизнији. У неколико наврата савезници су чак бомбардовали нафтна постројења у којима се Ериксон управо налазио. Једном приликом замало да га усмрте, али Швеђанин се срећно извукао са неколико огреботина и потресом мозга.

Игра мачке и миша

Први Ериксонев покушај да се приближи немачким нацистичким главешинама у Стокхолму дочекао је с неповерењем. Његова изненадна нацистичка убеђења нису у почетку оставила дубљи утисак, али он је упорно наставио да се додворава Немцима. Заједно са својом женом, која је била упућена у све што ради, све чешће се појављивао у јавности у друштву познатих нацистичких присталица. Ериксон се потрудио да „промена“ његових политичких ставова не прође незапажено.

Већина пријатеља окренула му је леђа, али било је и оних који су одбијали да поверују да је Ериксон постао нациста. Његов најбољи пријатељ, иначе Јеврејин, није се дао преварити, иако се Ериксон у једном ресторану у Стокхолму јавно одрекао њиховог пријатељства.

— Био је то један од најтежих тренутака у мом животу — признао је много година касније. — Када је Макс пришао столу за којим сам седео у друштву нацистичких главешина из немачког посланства у Стокхолму био сам принуђен да то учиним. Имати Јеврејина за пријатеља није била баш најбоља препорука међу новостеченим пријатељима, нацистима.

Ериксон је, наиме, том приликом нагло устао од стола, уперив прстом на свог пријатеља и гласно узвикнуо:

— Немој више да ме узнемираваш својим прљавим пословима. Ја не сарађујем са Јеврејима. Убудуће се држи подаље од мене!

Човек је неколико тренутака запањено гледао у њега, затим се окренуо и без речи напустио ресторан. Ериксон је, смејући се гласно, сео за сто, док су га нацисти са одобравањем тапшали по рамену.

Сутрадан је Ериксон добио писмо од свог пријатеља Јеврејина: „Не верујем да стварно мислиш оно што си јуче рекао. Твоје понашање у ресторану само ме је учврстило у убеђењу да си се упустио у игру мачке и миша... Ако сам у праву, дозволи да ти пожелим срећу.“

Ериксону је лакнуло. Исте вечери спалио је писмо у својој радној соби, у којој је, на видном месту, стајала Хитлерова слика.

Пошто се Ериксеново додворавање Немцима отегло, Американци су смислили најбољи начин да одагнају и последњу кап неповерења. Карта на коју су играли био је принц Карл Бернадот. Добро се, наиме, знало да су нацисти били задивљени племићким и краљевским титулама.

Уз велико оклевање принц је коначно пристао да буде увучен у игру. Био је свестан тога да је, као братаца тадашњег краља Шведске, ризиковао да буде изврнут порузи. Али, сматрао је да личне непријатности морају бити подређене вишем циљу: бржем окончању рата и спасавању живота невиних људи.

Ериксон и Карл Бернадот сусрели су се, пред запањеним погледима већине присутних, са неколико нациста, чланова немачког посланства, на тераси хотела „Гранд“. Остали гости препознали су принца и друштво за његовим столом и ту и тамо могла је да се чује покоја погрдна реч упућена у њиховом правцу.

Нацисти су, међутим, били задивљени. Ериксеново познанство са краљевском породицом коначно их је убедило да је он њихов човек. Добио је немачку визу и кретао се по немачким салонима као риба у води. Окупио је и мању мрежу по-

Према животной причи храброг Швеђанина снимљен је филм „Лажни издајник“ са Вилијамом Холденом у главној улози

верљивих Немаца који су му помагали. Једна од његових веза била је и шведска певачица Сара Леандер која је, као и Ериксон, играла двоструку игру.

Почасни гости — изненађење

После напада на Перл Харбор и уласка Американаца у рат Ериксенова шпијунска посла постала су још изразитија. На састанку са шефом Гестапоа Химлером одржаним јануара 1943. успео је да задобије његово поверење у тој мери да га је Химлер лично позвао да посети све рафинерије нафте у Немачкој. Хановер, Хамбург, Лудвигсхафен, Штутгарт, Мерсебург-Лена биле су само неке од њих.

Осим ових, Ериксон је посетио и постројења у Румунији одакле су Немци добијали сирову нафту.

О неким од нацистичких вођа Ериксон је након рата изјавио:

— Химлер је деловао као мали, перверзни учитељ. Геринг је био симпатичнији, био би савршен као, рецимо, директор неког великог циркуса.

У Берлину су савезници повезали Ериксона са једном женом која ће постати његова веза и која ће одиграти одлучујућу улогу у његовом животу. Необичне околности под којима су се срели зближиле су их још више и продубиле њихова осећања. Можда би се њихови животи након завршетка рата још више преплели да није дошло до трагичног обрта.

Приликом једне од Ериксенових посета Берлину два официра Гестапоа ухапсила су га и одвела га право у затвор. Ериксон је мислио да му је дошао крај. Намргођени гестаповци су га затворили, без и једне речи објашњења, у просторију из које је видео стрељачки вод како маршира кроз затворско двориште. Да ли ће га стрељати, питао се.

Тренутак касније извели су га у двориште заједно са још неколико службеника Гестапоа са којима је нешто раније разговарао о једном послу с нафтом. На своје велико изненађење, Ериксон је приметио да је расположење прилично раздрагано. Схватио је да је ту само у улози посматрача.

Када се кроз врата на супротном крају дворишта затетурала група заробљеника, Ериксону је застао дах. Међу затвореницима поређаним испред стрељачког вода била је и жена коју су му савезници одредили за везу и према којој је гајио нежна осећања. Сад је, ето, морао да присуствује њеном погубљењу, не усуђујући се да и једним јединим покретом да одушка својим осећањима.

Пред крај рата, међутим, мрежа је и око њега почела полако да се стеже. Да је рат потрајао још само коју недељу, Гестапо би му вероватно дошао главе.

Месец дана након завршетка рата приређен је свечани пријем у америчкој амбасади у Стокхолму. Били су позвани сви бивши Ериксенови пријатељи, као и бивши пријатељи принца Карла Бернадота. Када су се званице окупиле, на вратима су се појавили почасни гости вечери. Били су то, на велико изненађење присутних, принц Карл Бернадот и брачни пар Ериксон.

Ајзенхауер је по завршетку рата потврдио да су обавештења која је Ериксон сакупио била од одлучујућег значаја за исход рата. Захваљујући њима успешно су бомбардована немачка нафтна постројења и тако је Немцима онемогућено снабдевање горивом.

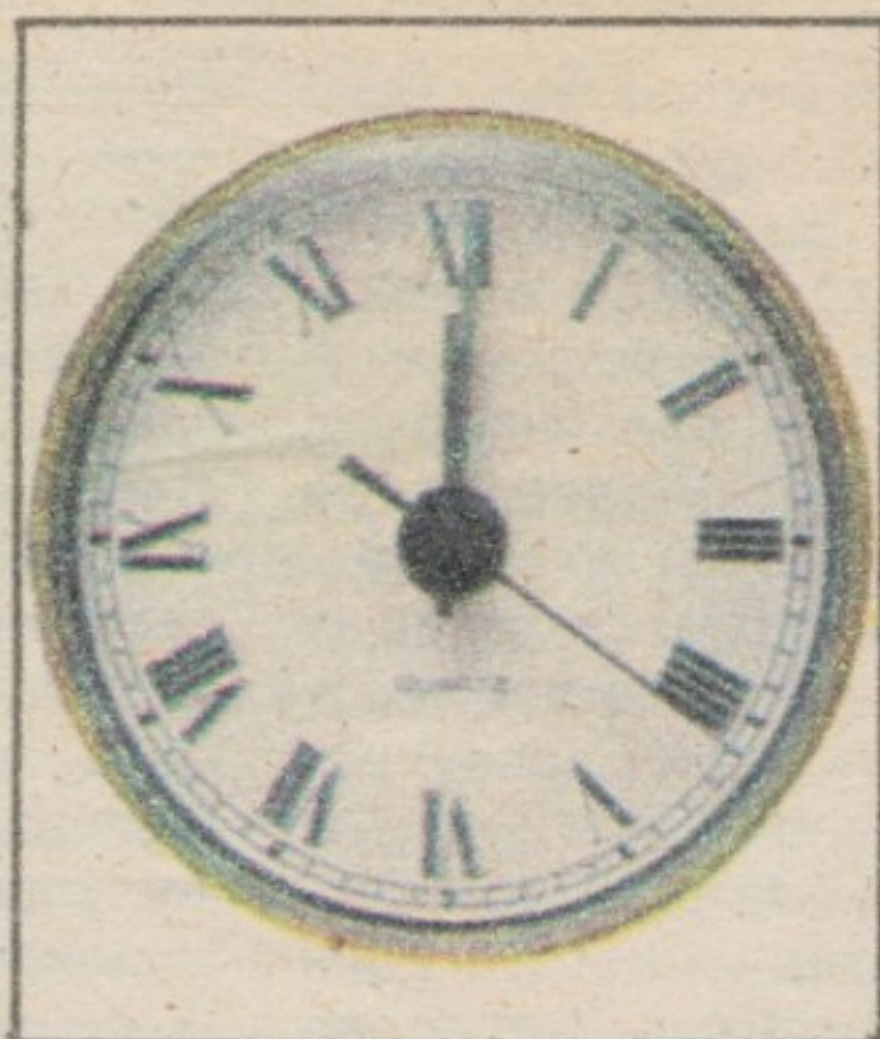
Холивудска фабрика снова наградила је Ериксона највишим признањем: према његовој животной причи снимљен је филм са Вилијемом Холденом у главној улози. Осим тога, Ериксон је добио и амерички пасош, а из руку председника Трумана примио је The award of Merit (Награду за заслуге). Године 1963. додељено му је једно од највећих признања америчке државе — Medal of Freedom.

Ериксон је умро 1983. у 92. години. У гроб је понео и одговор на питање ко би био проглашен за шведског фирера у случају да је Шведска била припојена Трећем рајху.

Т. П.

12
месеци,
12
зодијачких
знакова,
12
апостола
— ЗАШТО?

Дванаест сати
има дан,
12 ноћ

Дан (дан и ноћ) има два пута по 12 часова, година има 12 месеци, Исус Христос је имао 12 ученика, многи верују да нашу судбину одређује 12 зодијачких знакова. То су само најпознатији међу многобројним примерима.

За математичаре, међутим, овај број нема неки изузетан значај или значење. Па ипак, 12 је први број који је мањи од збира својих делилаца (ако се он сам не рачуна): 12 може без остатка да се подели са 1, 2, 3, 4 и 6. Сабрани, они дају 16, значи мање од самог дељеника.

Идеалан за деобу

У историји и култури великог дела човечанства број 12 је играо значајну улогу. За то постоје два једноставна разлога. Први је календар. Да би могао на задовољавајући начин да подели једну годину, човеку је био потребан догађај или појава која се у свако доба може лако уочити и исто тако лако пратити. Ту појаву нашао је на небу: пун Месец. Дванаест пута у једној години Месец се појављује пун (или млад, или прва четврт како нам драго). Значи, 12 је природан број за поделу године — а касније и даљу поделу да-

на на мање јединице. Други разлог лежи у примитивном начину рачунања античких народа.

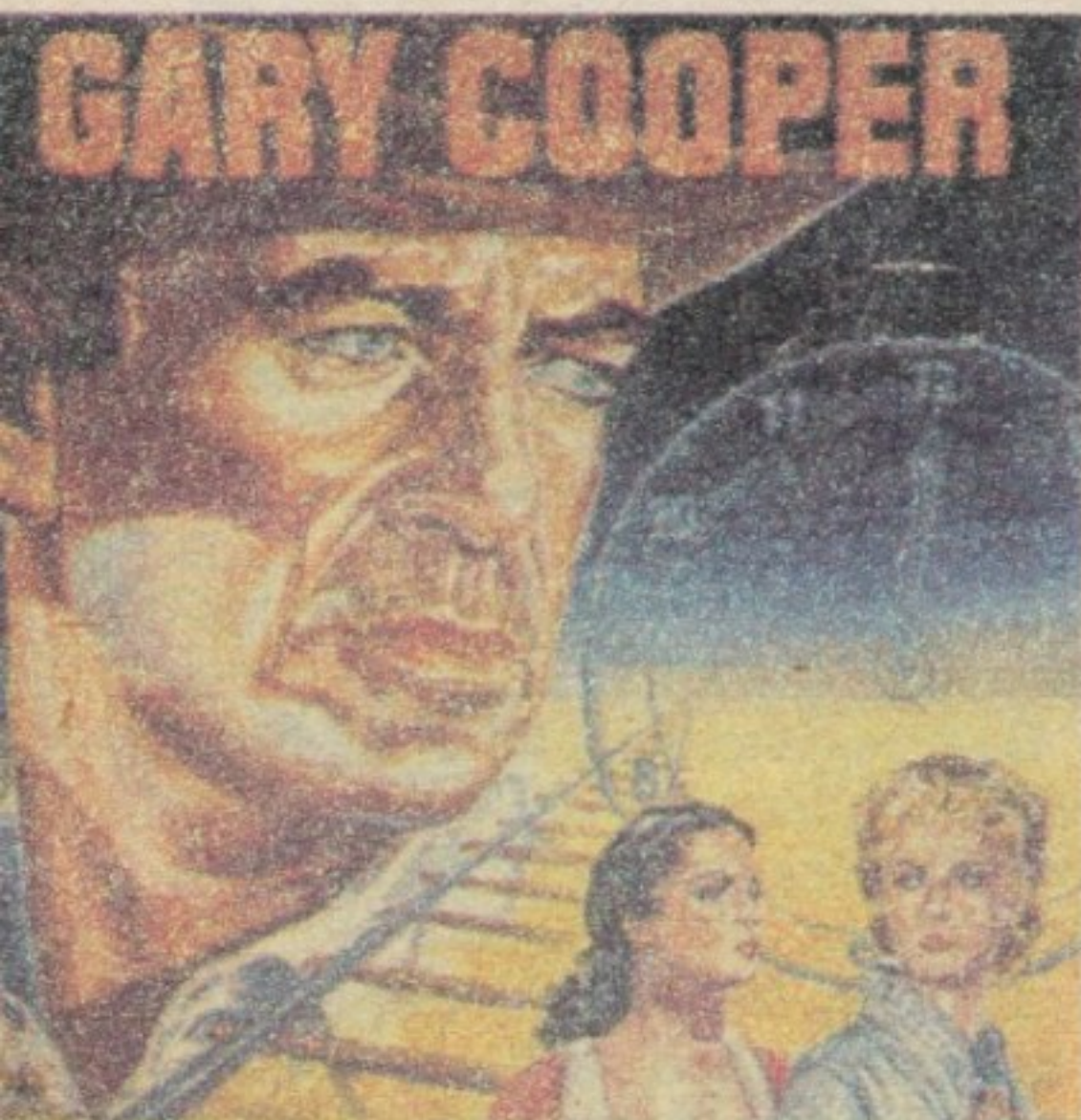
Број 12 има највише чистих делилаца: $1/2$, $1/3$, $1/4$ и $1/6$. Број 10 их има само два: $1/2$ и $1/5$. Због тога су стари народи узимали 12 као основу за рачунање. И круг, само помоћу шестара и лењира, лако се може поделити на шест, а затим и на 12 истих делова.

Међу античким становницима Израела, Хебрејцима (Израелићанима или Јеврејима) број 12 такође је имао значајно место. Библијски патријарх Јаков имао је 12 синова који су били праоци 12 израелских племена. Опет према Библији, када се Исус Навин, коме је Господ наложио после Мојсијеве смрти да пређе преко Јордана и одведе синове Израиљеве у Обећану земљу, нашао усред ове реке „он постави дванаест каменова на мјесту где стајаху ногама својим свештеници носећи ковчег заветни, и онде остао до данас.“ Крстионица Соломуна, „сина Давидова, цара Израиљева“ била је украшена с 12 бронзаних волова, врховни свештеник носио је на свом прсном штиту 12 драгих каменова.

ТУЦЕ И

Још откад је научио да броји човек верује да одређени бројеви имају неки необјашњив утицај на њега и његов живот. Међу њима најистакнутије место заузима број 12

Азији и тим се бројем задовољили. На основу тога може се закључити да је на извештан начин и њима број 12 био свет. Уосталом, и грчки мит-

Ни познати филм Гарија Купера „Тачно у подне“ није могао без броја 12: тачно у 12 сати, у подне.

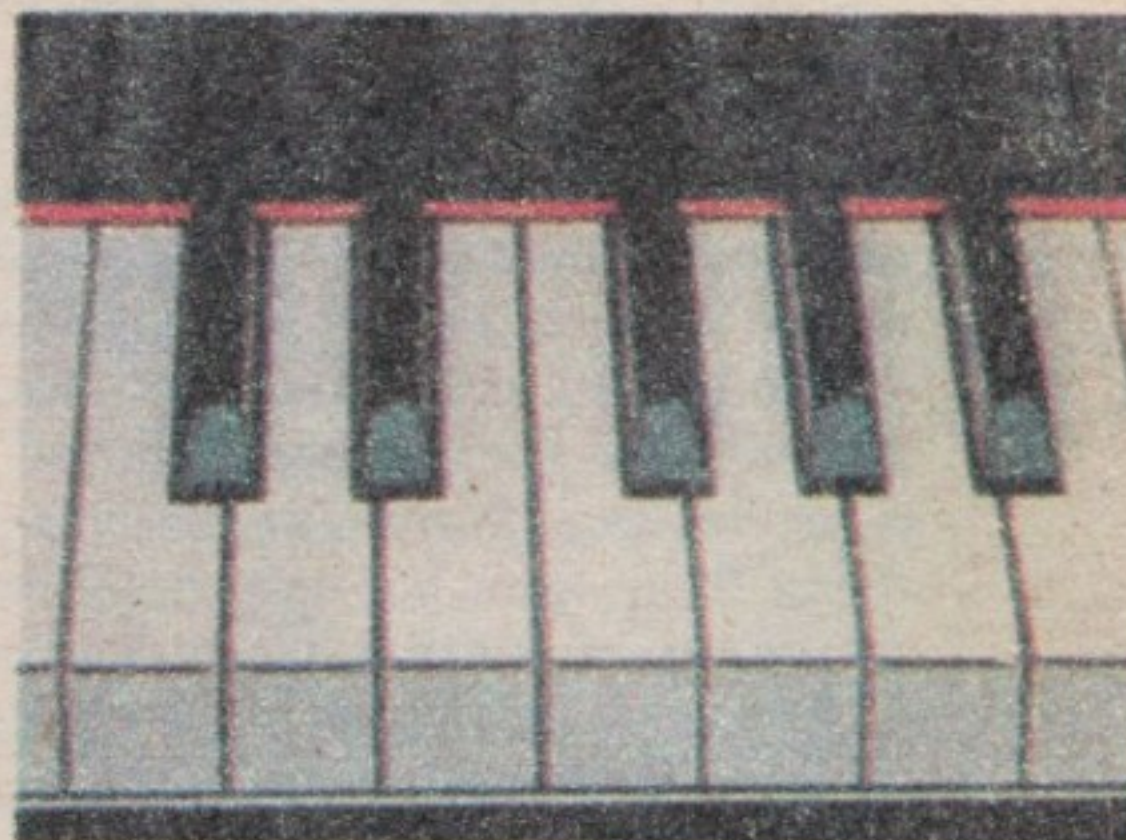

И у „Новом завету“ наилазимо на број 12. Исус је, као што је већ поменуто, имао 12 ученика. Он је пет хиљада гладних људи нахранио са само 12 хлебова (најпре пет, затим седам). У „Откровењу“ апостола Јована, које се ослања на старе изворе, Небески Јерусалим има дванаестора врата, подигнут је на 12 каменова темељаца на којима је урезано 12 имена 12 Христових ученика.

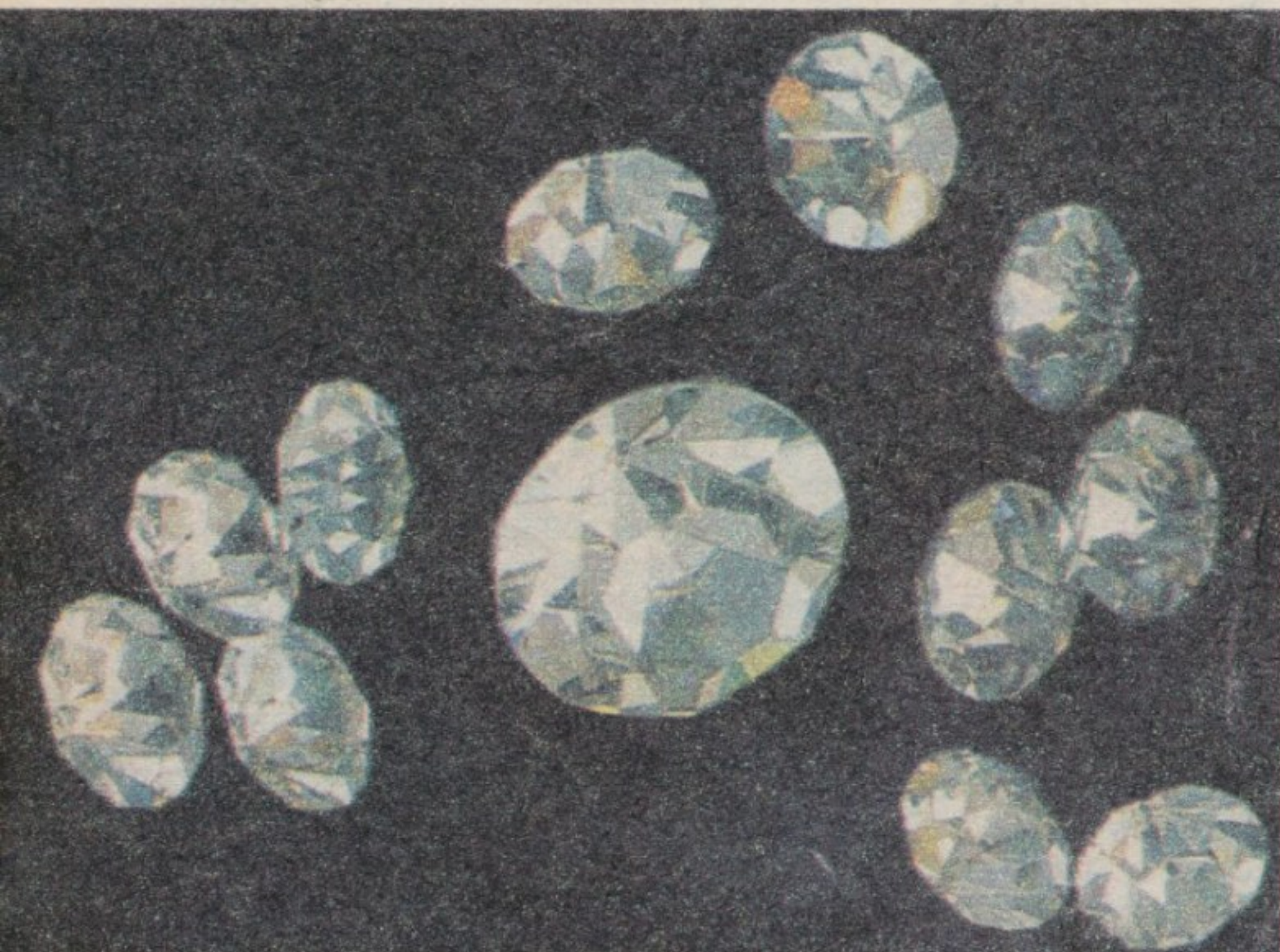
И закон и порота

Грчки историчар Херодот написао је средином 4. века пре наше ере да су Грци основали 12 градова у Малој

ски јунак Херакле (Херкул) морао је да испуни 12 тешких задатака пре но што је био ослобођен клетве. И у идеалној држави великог хеленског филозофа Платона

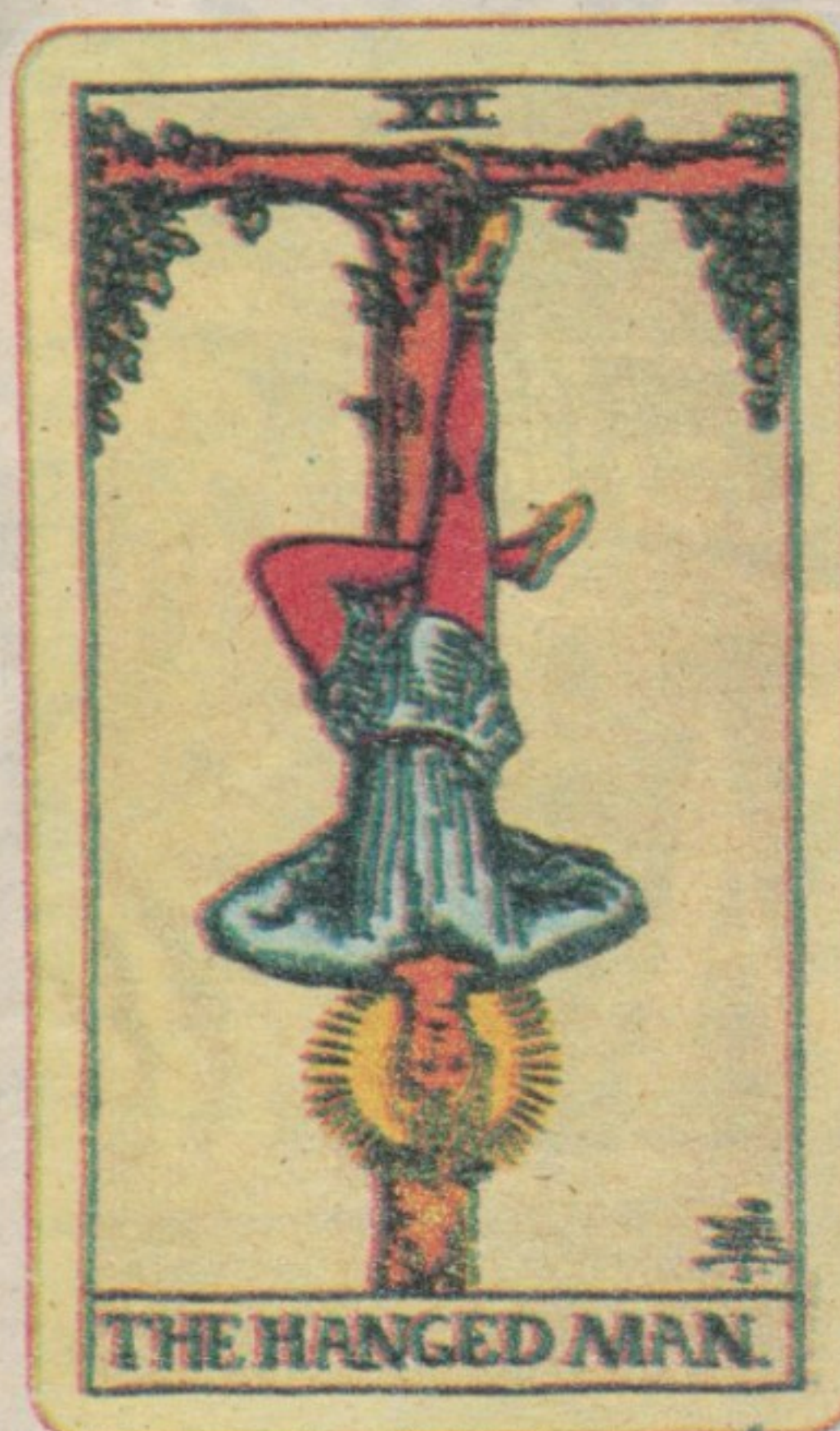
Једна октава обухвата 12 тонова: седам целих и 5 полутонова.

Најдрагоценији драги камен, дијамант, састоји се од угљеника. Овај елемент има атомски број 12: он садржи 12 протона и 12 електрона.

ЂАВОЛОВО ТУЦЕ

Међу тарот картама „Обешени“ носи број 12. Слика приказује германског бога Одина како размишља о свету и његовим тајнама.

жаја Месеца. Уместо да кажу: „Месец је достигао седам петнаестина своје фазе, једноставније је рећи да се Месец налази у знаку Стрелца. Из потребе за бољим календаром настало је и прорицање и одређивање особина према дану рођења, односно неком од 12 зодијачких знакова.

Стари Кинези који су систематски посматрали и проучавали ноћно небо, такође су поделили годину на 12 месеци створивши с тим у вези и одговарајућу астрологију. Само стари Германи, који су претежно живели у шумама, нису посматрали и проучавали небо јер од густог лишћа готово да нису могли ни да га виде. У томе, највероватније, лежи објашњење што је код њих 12 само један број међу осталима. Поред тога, као у нашем и у енглеском и немачком језику, и у многим другим, постоји реч која је синоним за 12 – туце.

Зодијак са 12 зодијачких знакова, уметничко дело, настало је у 15. веку, у Француској.

Христос је имао 12 апостола. На „Тајној вечери“ (Леонардо да Винчи), рачунајући и њега, за столом их је било 13 – несрећан број.

Поменуто је већ да дан има 12 сати, исто толико и ноћ. Један сат састоји се од 5 пута 12 минута, на исти начин подељен је и минут. У англосаксонским земљама 12 је све донедавно и у животу и званично био нека врста основног броја: 12 унци чине једну тежинску фунту, 12 инча једну стопу, 12 пенија један шилинг. Енглеска је званично усвојила десетни систем ме-

Чак и у гајбама за пиво најчешће има места за 12 боца.

(427–347. пре н. е.), Сократовог ученика, број 12 имао је важну улогу од система мера до састава тела које би таквом државом управљало. Ареопаг највиши суд у старој Атини такође је имао 12 чланова. Старим Римљанима било је потребно 12 бронзаних табли за њихове законе. Из старог Рима потиче и обичај, који се и данас поштује у многим земљама, да судска порота има 12 чланова (сетимо се класичног филма „Дванаест гневних људи“ у коме главну улогу игра Хенри Фонда).

Број 12, и данас још, веома важну улогу има у астрологији. Зодијачки круг са својих 12 знакова служио је првобитно становницима Месопотамије за тачније означавање поло-

У Америци се судска порота састоји од 12 чланова. Сцена је из филма „Дванаест главних људи“.

ра, али у свакодневном животу људима је лакше да барајају старим мерама којима је у основи 12.

И да завршимо с нечим лепим: најдрагоценији драги камен, дијамант, састоји се од угљеника. Овај хемијски елемент има атомски број 12 и садржи 12 протона и 12 електрона.

Срећан број, могло би се рећи. Насупрот томе, број који долази одмах после њега сматра се несрећним, баксузним, па зато у неким језицима за 13 постоји назив – „ђаволово туце“.

К. В.

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

На полусрушеном мосту Тасман и у леденим водама испод њега одигравала се трагедија која је могла да буде далеко већа да није било неколико присебних и пожртвованих људи

Једне кишовите недеље у јануару 1975, око девет и тридесет увече, теретни брод „Лејк Илавара“ од седам хиљада тона носивости ударио је свом силином у стуб моста Тасман који град Хобарт, на острву Тасманија, повезује с источним предграђем. У кући једног свог рођака, смештеној готово под самим мостом, полицајац Вилијем Фер скочио је до прозора. Стигао је да види како се део моста у дужини од око 150 метара и један аутомобил с упаљеним светлима обрушавају у тамне воде залива Дервент.

Фер је излетео на улицу до својих патролних кола, дохватио микрофон и повикао: „Овде кола РП-76. Део моста Тасман се срушио!“ Скоро истог тренутка једна полицијска патрола у граду потврдила је да је позив примила и разумела.

Завршен, 1964. године, Тасман је био најдужи мост не само на острву Тасманији, већ и у читавој Аустралији. Дужином од преко 1500 метара спајао је две обале залива Дервент, а пошто су га држала 22 стуба од армираног бетона, становници Хобарта дали су му надимак „Ноге старог дугоње“.

Назад! Назад!

Намеравајући да прође испод моста, теретни брод „Лејк Илавара“ је, повучен јаком струјом, налетео на први па на други стуб моста. Са висине од око педесет метара неколико хиљада тона бетона и гвозђа срушило се на брод пресекавши га и односећи са собом на морско дно његов предњи део.

Када је „Лејк Илавара“ ударио у стубове моста који је почео да се руши, Мареј Линг се, враћајући се из посете рођацима са женом Хеленом и двојцом синова

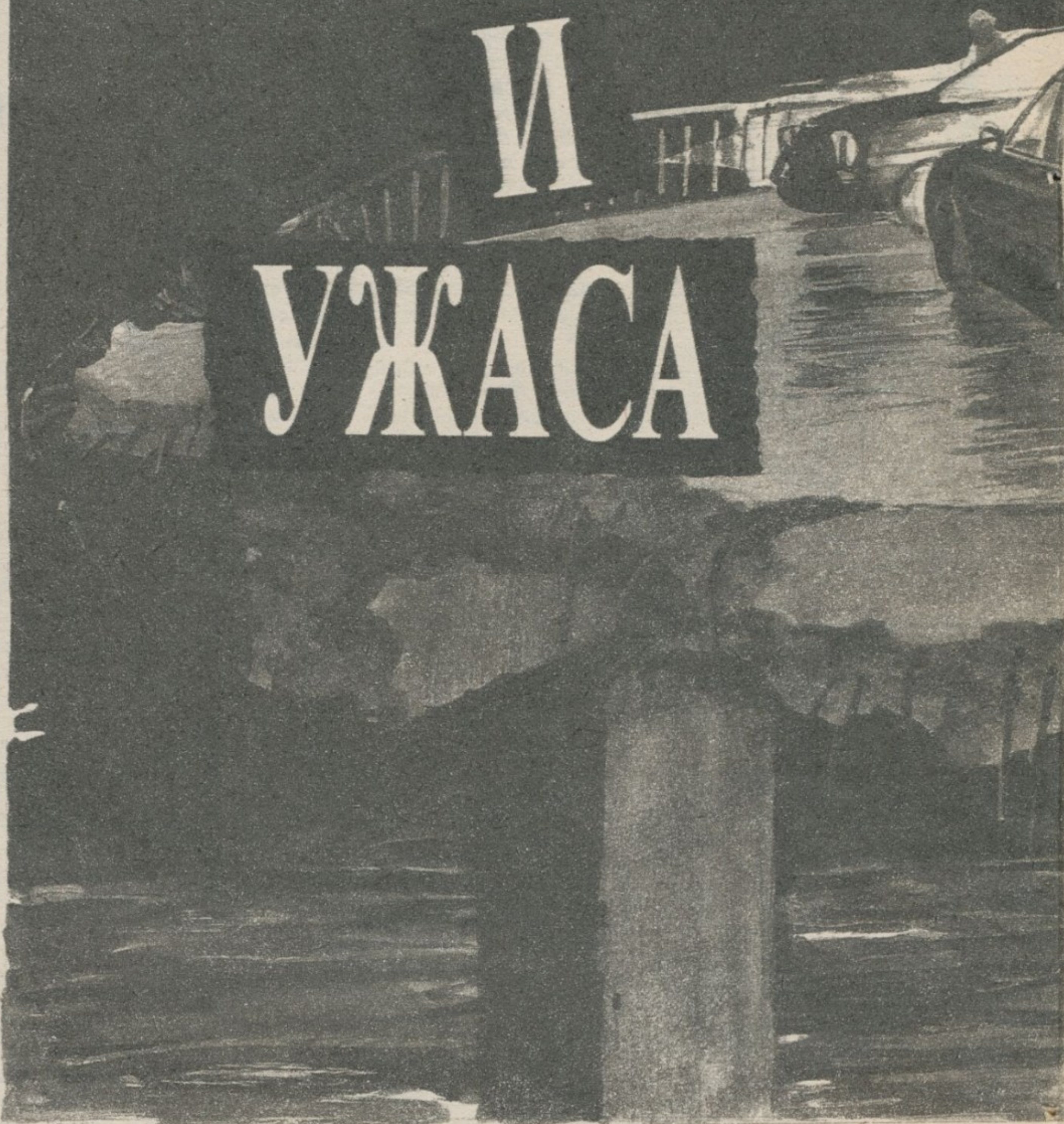
Ендром и Питером, колима приближавао мосту. Журили су кући где су их чекале њихове близнакиње које је чувала једна студенткиња медицине.

Када су се светла на мосту изненада погасила, Линг је притиснуо папучицу за гас да што пре стигне кући. Када је запазио да светла у граду и у предграђу Линдисфарн, преко моста, где су становали, још горе, посумњао је да се на мосту нешто догодило и одмах смањио брзину. У том тренутку неколико кола у суседној траци пројурило је пуном брзином поред њега и, на његово чуђење, одједном нестало. По мокрој, клизавој асфалту Линг је једва зауставио кола. Хелен је почела да виче: „Назад! Назад!“

У огледалу испред себе Линг је угледао светла других кола како им се брзо приближавају. На клизавом путу неће се лако зауставити, помислио је, удариће нас и сви ћемо одлетети у воду.

— Искачите брзо из кола! — повикао је Линг.

МОСТ СТРАВЕ И УЖАСА

Хелен и двојица дечака у часу су искочили кроз лева врата на плочник и чврсто се ухватили за гвоздену ограду моста. Линг је искочио на другу страну, на возну траку, изbezумљено машући возачима кола која су јурила ка њему да се зауставе. Два аутомобила су, заносећи се и сударајући се, коначно стала. Трећи је пролетео и нестao у амбису.

Аутобус пун путника

Кроз улице Хобарта мосту Тасман приближавала су се и кола у којима су се налазили Френк Менли, његова жена Силвија, десетогодишња кћерка Шерон и Силвијин брат Дик. Слушали су радио-пренос неке утакмице када су се светла на мосту погасила. На самом прилазу мосту Силвија је у снопу светлости њиховог аутомобила угледала једног човека како изbezумљено маше и даје им знак да се зауставе. — О, Боже, овде се нешто догодило. Френк, кочи, кочи! — повикала је.

Френк је свом снагом притиснуо кочни-

Док се на самом мосту одвијао један део драме, храбри и пожртвовани људи спасавају су животе оних који су се нашли у леденој води. Стари морски вук, пензионисани поморски капетан Џејмс Купер стигао је после пет-шест минута са својим бродом „Кејп Бруни“ на место несреће. Док се приближавао задњем делу теретног брода „Лејк Илавара“, видео је морнаре како скачу у море. За само неколико минута спасао је њих деветнаест.

Имаш челичне живце

Убрзо се под мостом нашла читава флотила мањих бродова. На броду „Месмерус“ био је Џек Рид са својим сином Кевином. Кад су у мраку зачули позиве за помоћ, Кевин је упалио рефлектор и прошарао њиме по површини мора. Несрећника који се борио за живот извукли су у последњем часу и сместили га у топлу кабину броду.

Само што су одахнули око њих се проломила језива шкрипа и ломљава. Под светлошћу свог рефлектора видели су како задњи део теретњака „Лејк Илавара“ тоне у дубине залива Дервент. Јака струја најпре их је повукла за собом, а онда их силовито бацила на један стуб моста. Срећом, удар није био јак, па је Џеков „Месмерус“ остао готово неосштећен.

Са свих страна допирали су позиви за помоћ. Џек и Кевин извукли су из ледене воде једног готово смрзнутог морнара, а затим кренули према другима. На полунадуваном гумену чамцу спазили су шесторицу морнара запетљаних у неке електричне каблове који су висили с моста и из којих су, при додиру, избијале варнице. Помогли су им да се испетљају из њих и на броду пребацили тројицу морнара. Чамца са преосталом тројицом привезали су за броду и одвукли у луку.

Следећег дана, када је Џек Рик отишао у болницу да посети спасене морнаре, један од њих му је рекао: „Па ти, пријатељу, имаш баш челичне живце. Док си нас спасавао, комади бетона и гвожђа падали су са моста око тебе, а ти ни да трепнеш“. Џек му је на то одговорио: „Зар је тако било? Ја ништа нисам приметио“.

После неколико дана истраге утврђено је да је у несрећи на мосту Тасман живот изгубило пет морнара и четири возача и путника у аутомобилу. За двојицу морнара и лекара Џонса било је записано да су „нестали“.

У априлу следеће, 1976, године одржано је суђење Болеславу Пелцу, капетану теретног брода „Лејк Илавара“, јер је утврђено да је крив за лоше навођење брода. Међутим, суђење није могло да се заврши пошто је Пелц доживео јак мождани удар од кога се до краја живота једва нешто опоравио.

Силвија Менли је, неколико дана после несреће, такође доживела лакши удар чије су се последице испољавале у дуготрајном неконтролисаним плачу. У центру за рехабилитацију она се упознала са жртвама торнада „Мини“ који им је тих истих јануарских дана 1975. однео све што су у животу стекли. Када су јој испричали како су преживели ужасни торнадо, на Силвију је то толико утицало да се опоравила много брже него што су се лекари надали.

М. Б.

цу и кола, уз клизање и заносење, почеше да успоравају. Уз бучни тресак коначно су стала — предњи точкови били су прешли ивицу одломљеног дела моста висећи и љуљајући се над провалијом. Када су се најзад умирили, Френк је, плашећи се да би његов гласан говор могао да поремети равнотежу, само процедио: — Изађите лагано кроз задња врата.

Једно по једно пажљиво су се пребацивали преко наслона седишта док се сви нису нашли на сигурном плочнику. Мост се још тресао и подрхтавао. Путници из Френкових кола са запрепашћењем су гледали у амбис пред собом чудећи се како су се спасли.

Мареју Лингу, који је, стојећи на средишњем моста и неуморно машући упозоравао возаче да зауставе кола, придружили су се супруга Хелен и синови Ендрју и Питер, а потом, када су дошли к себи, Френк и његова породица.

Возач једног аутобуса пуног путника, који је видео жене и децу како га рукама упозоравају да се заустави, није у првом

тренутку схватио шта се догађа, али је после неколико секунди, када је видео и двојицу мушкараца иза њих како му машу и вичу да стане, почео да кочи. Аутобус је најпре почео да се заноси, а онда се, на двадесетак метара од ивице амбиса, окренуо за сто осамдесет степени и стао.

Од тренутка када је полицајац Фер упутио поруку да се део моста срушио текло је једва десет минута. И полиција је већ била ту и преузела надзор саобраћаја, али су Лингови и Менлијеви, својом присебношћу и спремношћу да помогну, путнике у неколико кола и аутобусу спасли сигурне смрти.

Међутим, несрећну судбину на самом мосту доживео је лекар Томас Џонс који се те вечери колима враћао из посете жени у Краљевској болници града Хобарта. У тренутку када је брод ударио у стубове Тасмана Џонс се задесио на делу моста који се срушио. Полицајац Фер видео је његова кола како падају у хладне воде залива Дервент.

ЭКСПЛОЗИЈА СТАНОВНИШТВА

Експлозија становништва на Земљи више је него драматична: на нашој планети данас живи преко пет милијарди људи, што надмашује број рођених и умрлих у целокупној досадашњој историји. Научници упозоравају да је пренасељеност Земље једна од највећих опасности која нам прети.

Статистика упозорава да неће проћи још много времена када ће се човечанство увећати за милијарду новорођених, а 2100. године на пренасељеној планети – уколико се одржи данашњи темпо прираштаја – живети 50 милијарди људи.

**Више од половине –
млађи од 20 година**

У каменом добу Земљом је лутало тек неколико милиона становника, у време римског императора Августа тај број се попео на отприлике 250

милиона, 1650. се удвостручио а тек 1815. број људи достигао је једну милијарду. Данас стручњаци рачунају да се становништво повећава за једну милијарду сваких десет година.

У развијеним индустријским земљама Запада прираштај становништва није забрињавајући, главобоља долази с друге стране – из сиромашних области где око 80 одсто светског становништва живи испод границе бедности. Поставља се питање шта је довело до експлозије становништва у земљама Трећег света? Пре свега медицинска помоћ развијених која је просечни животни век са 46 година продужила (колико је износио 1960) на 62. Истовремено, смртност новорођенчади је, у односу на 1950. годину, преполовљена.

Тако је на Земљи становника све више а човечанство је све млађе. Данас је више од половине светске популације млађе од 20 година, а такозваном „бејби-буму“ као да се не види крај. Од 1000 рођених беба 95 дође на свет у Африци, Азији и Латинској Америци.

– Човечанство будућности биће жуто и црно – каже један стручњак Уједињених на-

НА ЗЕМЉИ

ција. А то значи сиромашно и без икаквих привилегија.

Већ данас више од милијарде становника има мање од једног долара за дневне потребе, готово три милијарде не може да одржава најосновнију хигијену, 1,5 милијарди нема редовну здравствену заштиту, више од 1,7 милијарди живи без чисте воде. Према неким проценама, више од 30 милиона људи у опасности је да умре од глади.

Сиромаштво рађа децу

У последње три деценије четвртина земаља у развоју постала је још сиромашнија, а управо је сиромаштво главни узрок повећања становништва. Стручњаци једноставно кажу: што је веће сиромаштво, то се рађа више деце и обрнуто, уколико је земља развијенија и богатија, број новорођенчади аутоматски се смањује.

Пораст броја становништва има корене и у религији. То се нарочито односи на исламске земље. У Ирану жена рађа

**На планети ће
наредне године
живети 6 мили-
јарди људи, а
2100. године –
уколико се на-
стави данашњи
прираштај – чак
50 милијарди**

БАКТЕРИЈЕ

– самоубице

Екипа америчко-данских научника произвела је ген за самоубиство бактерија створених у лабораторијама. Убачен у ДНК микроорганизма намењених уништавању нафтних отпадака он обавезује ове петрождераче да се на крају, кад обаве задатак, и сами „убију“. За здравствене власти европских земаља то је услов без кога се неће дозволити употреба бактерија чистача. Из страха да кад поједу нафтне мрље не наставе да се множе до у бесконачност...

КРАЈ касама?

Чекати пред касом у самопослузи с препуним колицима, извадити сваку купљену ствар напоље а затим их све вратити у колица да бисте их потом одвезли до кола! Свих ових досадних покрета (сваки се предмет 3 пута узме у руке) изгледа да ће у скорој будућности бити поштеђени купци у великим самопослугама захваљујући иновацијама које се тренутно испитују.

Такозвана **шопинг листа**: картица-подсетник на коју купац уписује све оно што редовно купује. На улазу у супермаркет преда своју картицу и – на каси га чека његова наруџбина. За то време, он може на миру да шврља унаоколо, разгледа полице и купи нешто ново, или нешто што је на распродаји.

Овај се систем тренутно испробава у Центру за истраживање Смарт стор (Паметна радња) у Лондону.

Летећа каса: помоћу ласерског читача, касирка за неколико секунди прочита све бар-кодове (налепнице са уздужним цртицама) у колицима. Справа се већ користи у великим супермаркетима Италије, Француске...

Аутоскениер: купац обилази одељке супермаркета с покретним терминалом у руци који снима бар-кодове производа које жели да купи. Довољно је само да га упери у том правцу. Наружбина се истог часа радиоталасима преноси до запослених и чека купца на каси. Многи велики магацини и робне куће у Холандији већ користе овај уређај.

У ствари, супермаркети су приморани да уведу нове технологије јер им служба „наруџбине од куће“, за коју купац не мора да утроши ни грам енергије, прети да отме део тржишта.

ПОСТАЈЕ ТЕСНО

просечно 5,4 деце, у Саудијској Арабији чак седморо. Уколико се тако настави, за двадесетак година број муслимана биће удвостручен.

Посебна невоља су огромни градови који расту у земљама Трећег света. Рачуна се да ће 2000. године 18 до 20 највећих градова на планети бити у земљама Трећег света. У градовима попут Лагоса, Маниле, Мексико Ситија, Сао Паола, половина становништва живи у нехигијенским насељима где ће царовати прљавштина, криминал, проституција, дрога, сида...

Овакав развој највећих градова мало ко је могао да предвиди. А антички филозоф Платон који је живео у тадашњој светској метрополи – Атини – сматрао је да је 5040 домаћинства идеалан број за један град!

Поставља се, наравно, питање, како избећи потпуно загушење планете. Најозбиљније процене кажу: само правилнијом прерасподелом богатства. Све док прираштај становништва не буде мањи од економског напретка, невоље ће остати. Неке државе, попут Тајланда, Филипина, Јужне Кореје, Бразила и Турске на исправном су путу. Добри економски резултати до-

вели су до смањења прираштаја становништва за 30 одсто.

На другој страни, у сиромашној Африци је експлозија становништва готово незаустављива.

Један од покушаја вредних пажње свакако је и планирање породице. Стручњаци процењују да би се светски прираштај усталио уколико би свака жена рађала у просеку 2,4 детета. Уз постојећу стопу смртности, то би зауставило прираштај.

Поједини стручњаци отворено предлажу да за поједине земље и области треба законом увести ограничење: једна породица – једно дете. Ово се посебно односи на најмногољудније државе, Кину и Индију. Кина је прва држава на свету која је овај закон покушала да спроведе у живот, али су резултати испод очекивања. Постигнут је просек од 2,3 детета по породици тако да се становништво Кине удвостручава сваке де-сете године.

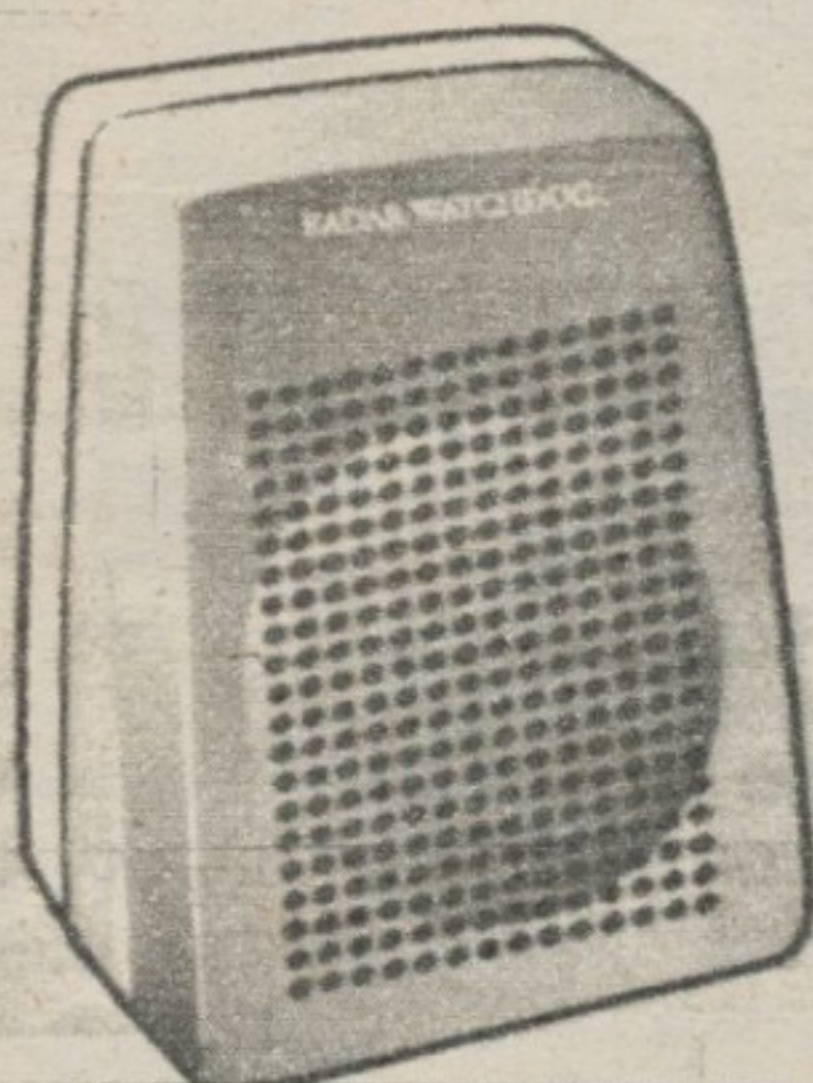
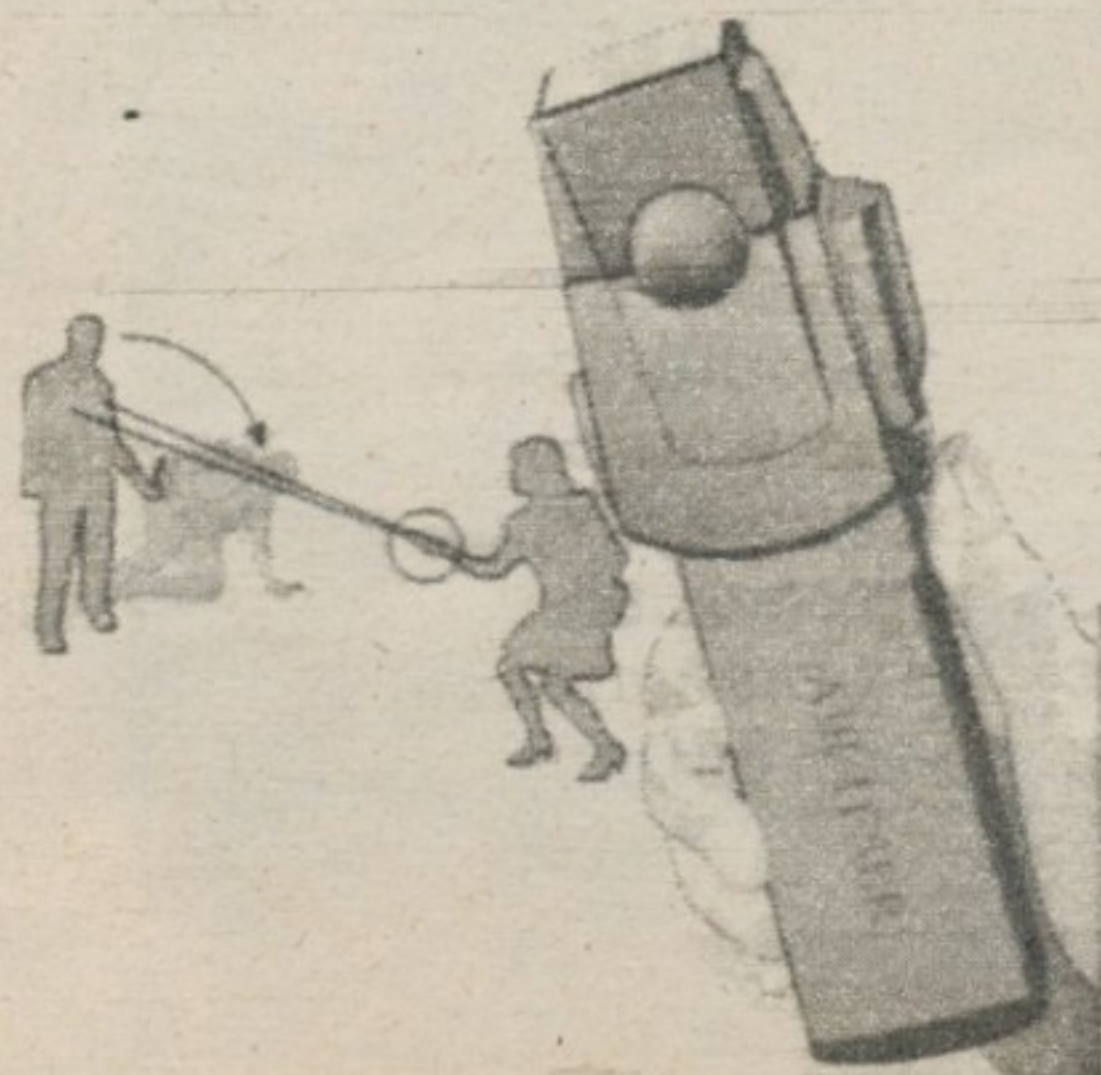
Још је лошије стање у Индији. Покушај Индије Ганди да ограничи рађање на двоје деце – у кампањи између 1975. и 1977. године – није успео. Индијке данас, у просеку, рађају четворо деце. У случају да се ту нешто не промени, већ 2010. године Индија ће претећи Кину и постати најмногољуднија држава на планети.

Ж. Р.

Илустровао Душан Павлић

ЗА ЛИЧНУ ОДБРАНУ

У трговинама америчке фирме „Шарпер имиџ“ продаје се, за око 320 долара, направа за самоодбрану коју користи полиција у Лос Анђелесу. Уређај избацује две капсуле које се прилепе за одећу нападача, одашиљу електронске импулсе у трајању од једног до 15 минута и тиме потпуно парализују нападаче. Напасник се поврати за мање од 30 минута без икаквих последица и помоћи лекара.

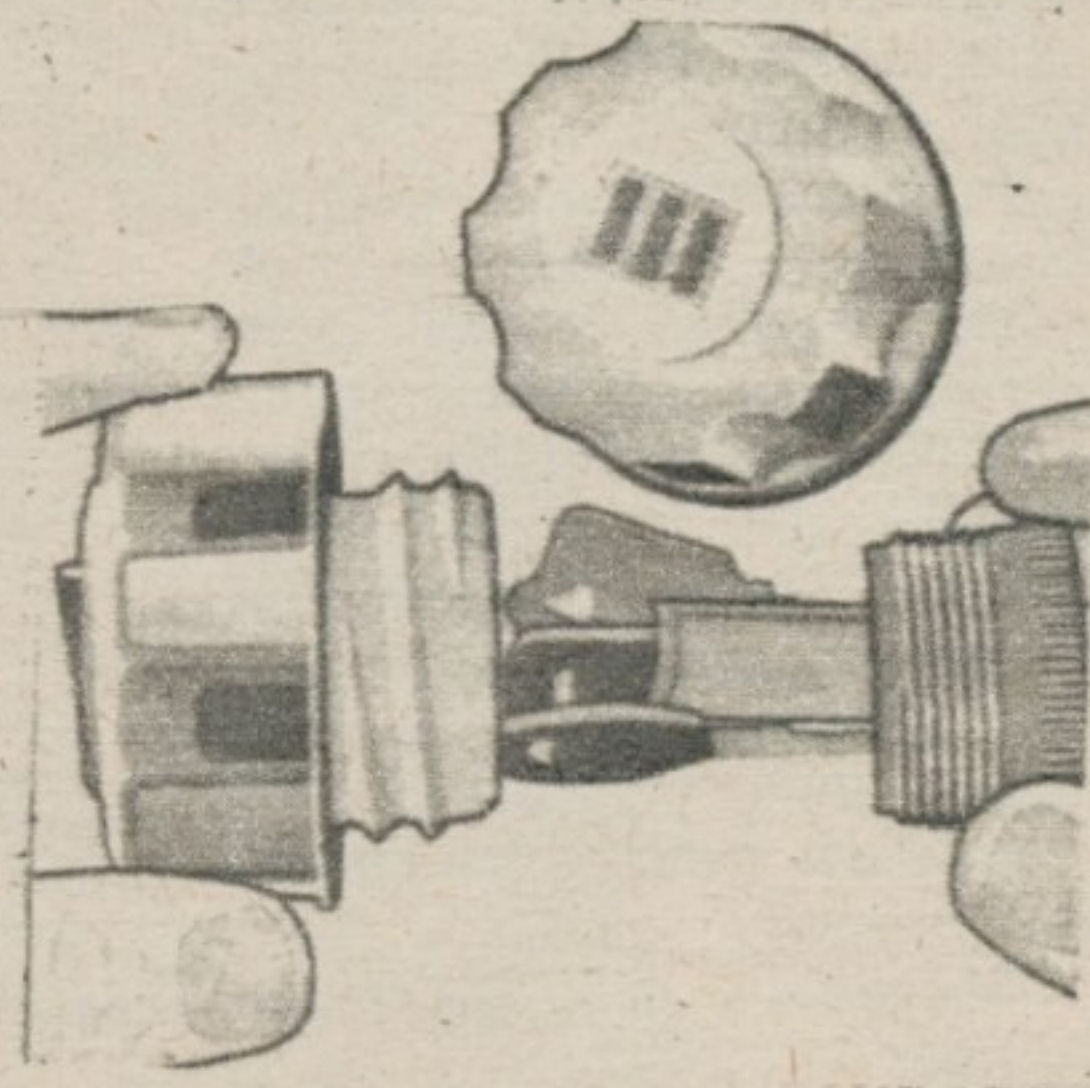

РАДАР ПРОТИВ НАПАДА

Да би се спречиле крађе по вишеспратницама или засебним кућама, у Америци се користе свакојаке направице. Једна од најновијих је „рејдар вочдог“ (радарски пас чувар) који кроз врата и зидове открива присуство непожељних лица у пречнику од 10 метара. Радар овог уређаја одмах укључује аларм. Он подражава лавеж опасних немачких паса овчара који заплаши и нахрабријег уљеза.

ТАЈНО МЕСТО

У америчке радње са ауто-деловима стигао је овај затварач за резервоар за бензин у који могу да се ставе кључеви од кола или папирне новчанице. Произвођачи за сада продају затвараче само за одређене типове аутомобила, али убрзо ће се појавити и други за европско тржиште путничких аутомобила.

МАШТА ЧИНИ
СВАШТА

НОВИ ЖИВОТ „ЈУГА“

Телефон у облику Мики Мауса, Гарфилда или неког другог популарног стрипског јунака већ смо виђали, зашто сад не би постојао и ало-југо?

Укопаш му нос у постоље, обложиш га материјалом који подсећа на циглу, отвориш му предњу хаубу и ето необичајеног камина!

Трајао је седам лета, потом одбачен као старо гвожђе, поново извучен и, уз мало маште, претворен у предмете различите намене

У једној од епизода трећег наставка филма из серије „Умри мушки“ појављује се „гумац“, наше горе лист, додуше на четири точка. У сали обавезан аплауз. Није мала ствар кад за волан „југо“ седне Брус Вилис лично.

Аутомобил марке „југо“, сада већ прилично давне 1985, био је понос и дика извозног програма тадашње Југославије. Тако мали, моћан а јефтин (продавао се за само 3999 долара) требало је да освоји избирљиво америчко тржиште. Громогласно најављиван, „југо“ баш није био толико тражен колико се очекивало. Нађено му је „хиљаду“ мана.

На америчком тржишту „југо“ се угасио 1992. године и мислило се да је безнадежно завршио на отпаду или у старом гвожђу. Из пепела се поново рађа у филму „Умри мушки“, нажалост накратко, али то није крај новог живота овог аутомобила наше производње.

Један од професора њујоршке школе за визуелне уметности одабрао је баш „југо“ да на њему провери машту својих студената. Тридесетдеветогодишњи Кевин О'Калахан купио је на једном отпаду 39 аутомобила „југо“ и дао их студентима да од њих направе неки предмет, било уметнички било за свакидашњу употребу.

Погледајте како машта чини свашта.

В. С.

Ако Американци нису баш били гладни за колима марке „југо“, можда им апетит отвори овај југо-тостер.

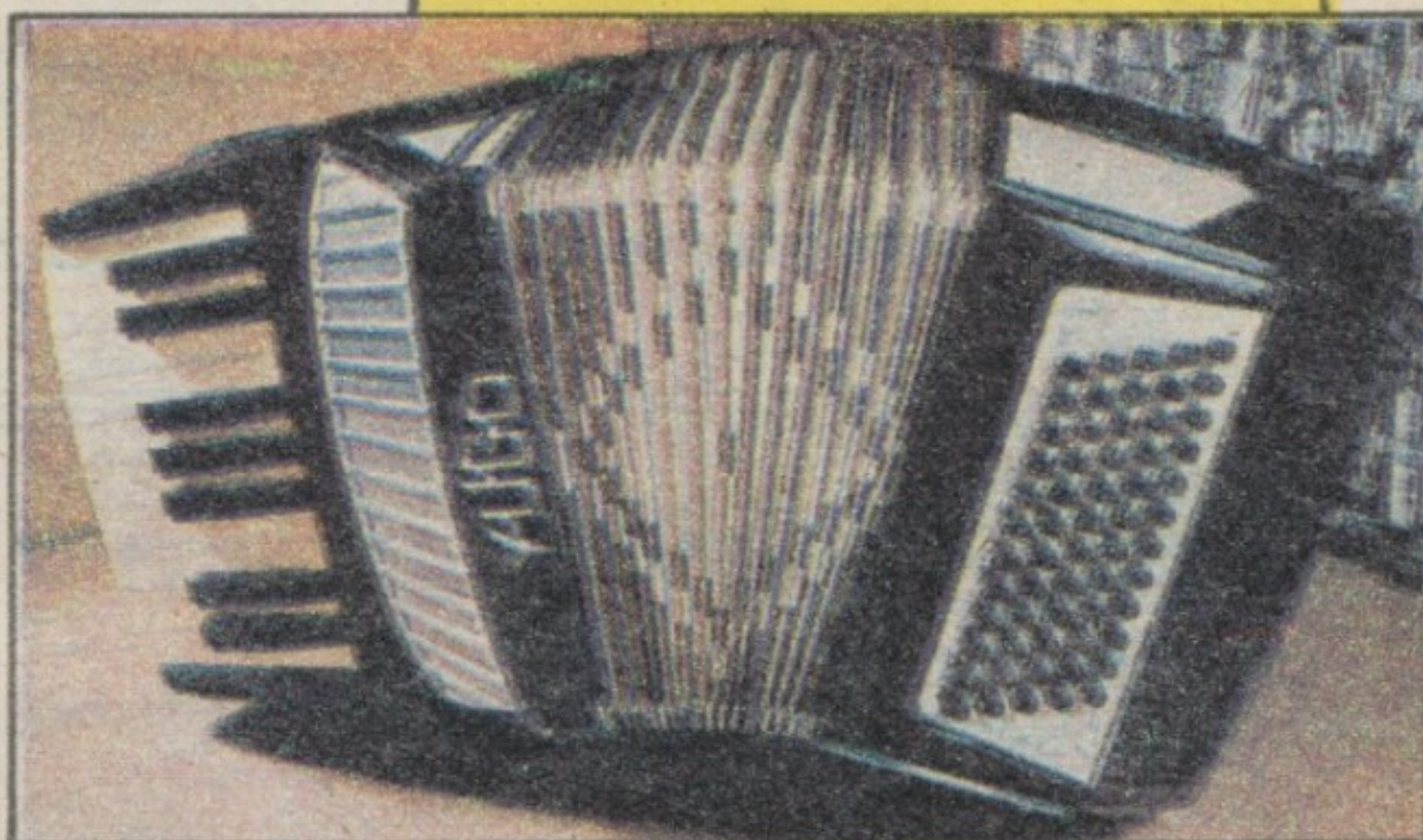

Пресечеш „југо“ на пола, офарбаш га у одговарајућу боју и претвориш га у поштанско сандуче.

Не свиђа вам се да се огрејете на „југу“, можда ћете више волети у њему да се истуширате?

Студенти њујоршке школе вероватно нису знали да је у нашој земљи хармоника врло тражен, „народски“ инструмент. Направили су „југо“ баш у облику овог инструмента. Прерађен, овај инструментални ауто заиста „свира“ ако се мало заљуља.

МИСИЈАЦИ

АУТОРИ: ЖАН МИШЕЛ ЦАРНИЋЕ И ЖАН "МЕВИЉУС" ЖИРО

J.M. CHARVIER

SR

ФЕБРУАР
1986...
МУТНИМ ВО-
ДАМА МО-
РНЕ РЕКЕ
МИСИЈАЦИ
БРОД
"АЛАБАМА
КВИН"
ПОВИ ПРЕ-
МА ЈУТУ...
У СЛОЖУ
ПРВЕ
КЛАСЕ
БЕГ
ЈЕДАН
САТ
УТОКУ
ЈЕ УЗ-
БИЉИВА
ПАРТИЈА
КАРАТА...

ТРИ
КЕЦА!
ОВАЈ СИ-
РОТИ МОМАК
ОЧИТО НЕМА
СРЕБЕ,
ЛУЛУ!

ВИДЕ-
БЕМО КДА
ОЛЕДЕБЕГ
ДЕЉЕЊА,
ГОСПОДИНЕ
ПЛЕЈФЕР!

БОЈЕ ДА
ОДУСТАНЕШ!
НЕ МОЖЕШ
ДА ПОВЕДИШ,
ЊОНИ ПЛЕЈ-
ФЕРУ!

ОСИМ
ТОГА
ЈА ИГРАМ
САМО У
КЕШ ЛОВУ,
А И
СРЕБА
МИ ЈЕ
НАКЛО-
ЊЕНА...

А МЕНИ
СЕ ЧИНИ
ЧИНИ ДА
ИМАШ
ЈАКО
ВЕШТЕ
ПРЕТЕ!

ЈЕ Л'ТИ ТО МЕНЕ ОПТУ-
ЖУЈЕШ ДА БАРАМ?
ТРАЖИМ ЈАВНО ИЗ-
ВИЊЕЊЕ ИЛ' РЕШ
ДОБИТИ СВОЈЕ!

ЗА-
ШТО
НЕ
ОДИ-
ГРАМО
ЈОШ ЈЕ-
ДНУ
ПАРТИ-
ЈУ?

ДИЖИ СЕ! ДА
ВИДИМО ДА Л'
СИ БРЗ НА КОЛТУ
К'О НА
ЈЕЗИКУ!

НЕ-
МАМ
ОРУЖ-
ЈЕ,
ДРУ-
ШКА-
НЕ!

БАШ
НИКА-
КВО?

ЛТА?

ЧАК
НИ ЧА-
ЧКАМ-
ЉУ!

ШТА
РЕ МИ
РЕВОЛ-
ВЕР?

ХА!
ХА!
ХА!

МОЖДА НИСИ
ВЕШТ У РЕ-
ВОЛУТАРИЈИ,
ОБРАТНИМА,
А? У БОКСУ
СИ ПРВИ,
ДУШО!

БИО САМ ШАМПИОН У ВЕСТ
ПОИНТУ! НА
ОДСУСТВУ
САМ, А ОНДА
ТРЕБА ДА
СЕ ЗАВИМ
НА НОВУ
ДУЖНОСТ...
ЈА САМ
ЏИМ
КАТЛЕС!
ЈЕ-
СИ
ЛИ
ЗА
ПИ-
БЕ?

ЗАР
НИКО
ЈОШ
НИЈЕ
ПРИМЕ-
ТИО ДА
ПЛЕЈ-
ФЕР
БАРА?

ЏОНИ ЈЕ
МАХЕР, ГА
НИКО НЕ
МОЖЕ ДА
ГА УХВАТИ НА
ДЕЛУ... А ПОЗНА-
ТО ЈЕ ДА У
САМООБРА-
НИ УМЕ ДА
УЏМЕКА
ОНЕ КОЈИ
ГА РАС-
КРИ-
КАЈУ!

ШТО МЕ РАНИЈЕ
НИСИ УПОЗОРИ-
ЛА?

ВРЕМЕ ЈЕ
ДА ВЕК ЈЕ-
АНОМ СХВА-
ТИШ... ЏОНИ ЈЕ
МОЈ ПРИЈА-
ТЕЉ И ОРТАК
ИЛИ ЈЕ ТО БАР
БИО! ХВАЛА
НА ПИБУ!
А САД
ЗБОГОМ!

ЗБОГОМ,
ДРАГА, АЛИ
ЗАШТО МИ
НИКО НИШТА
НИЈЕ РЕКАО
ПРЕ КАРТА-
ЊА?

ЗАТО
ШТО
ОД КАД
СИ СЕ
УКРИАО,
САМО НАМ
ГУНИШ УШИ
О СВОМ ПРОКЛЕ-
ТОМ ЛИНКОЛНУ!

МИ ОВДЕ НЕ
МАРИМО МНО-
ГО НИ ЗА
ЊЕГА НИ
ЗА ЊЕГОВЕ
ЇДЕНКИ ПРИ-
ЈАТЕЉЕ!

РОБЕН САМ НА
ЈУГУ И ЗАТО
САМ ЈОШ ПО-
НОСНИЈИ ШТО
ДЕЛИМ
ЛИНКОВЕ
КАДЕЈЕ!

И ЈА САМ, ИНА-
ЧЕ, ОАЛИЧАН БО-
КСЕР! АЛИ ЗА ВЕ-
ЧЕРАС ЈЕ ВАЉАДА
ДОСТА... ПОБОГУ,
ЗАШТО СТЕ СЕ ВРА-
ТИЛИ АКО НЕ ОДО-
БРАВАТЕ НАШ
НАЧИН ЖИВО-
ТА?

ВАША ЧУВЕНА ЈУ-
ЖИЧАЧКА ГОСТО-
ЉУБИВОСТ! НЕДА-
ВНО САМ ДОБИО
НАСЛЕДСТВО У
ЊУ ОРЛЕАНСУ
ШТО РЕ МИ МО-
ЖДА ОМОГУЋИ-
ТИ ДА ОСТА-
ВИМ ВОЈЕ-
КУ!

НА-
СЛЕАСТ-
ВО? ТА-
КО ЗНА-
ЧИ?

ТИ,
ДОБА-
ВО-
ЛА?

ПЕССЕТ!
ТИХО!
СТРАЖАР
СПАВА
ИСПРЕД
КАБИНЕ!
НАСЛО-
НИО
ЈЕ СТО-
ЛИЦУ
НА ВРА-
ТА!

КО
СИ
ТИ?

СЕМЈУЕЛ!
КАПЕТАНОВ МО-
МАК! ОН ЈЕ НА
КОМАНДНОМ МО-
СТУ, ПА САМ УСПЕО
ДА УКРАДЕМ КЉУЧ
ИЗ ЊЕ-
ГОВЕ
КАБИ-
НЕ!

ЗА-
ШТО
МИ ПО-
МАЖЕШ,
СЕМЈУЕ-
ЛЕ?

СПА-
САО
СИ БАСА
РУЖА И
ЗАТО ШТО
СИ САМ
ПРОТИВ
ТОЛИКО
ЊИХ И ФИ-
ЗИКОВАО
ЖИВОТ
ЗБОГ
ЦРНА!
ЗАТО
БУТЕ
СПАС-
ТИ!

У
ОВО
ДОБА
НОГИ
ПАЛУ-
БА ЈЕ
ПУСТА!
ОТВОРИ
ВРАТА,
ВРА-
ТИ МИ
КЉУЧ,
СРЕДИ
СТРАЖА-
РА И
СКОЧИ
С БРОДА!
АКО ДО-
ПЛИВАШ
ДО БЕТОН
РУЖА, БИЋЕ
ДОБРО!

ХВАЛА,
СЕМЕ!

УСКОРО...

КРРР!
КРРР!

УСПЕО
САМ! ВРАТИ
КЉУЧ У КА-
ПЕТАНОВУ
КАБИНУ!
САЧЕКАЈУ
ДЕСЕТ
МИНУТА, ПА
ИЗЛАЗИМ!

СРЕДНО,
ГОСПОДИНЕ!

И ЗАСТА...

...ЈЕ-
ДАН...
...ДЕА...

ПРО-
ШЛО ЈЕ
СЕМОВИХ
ДЕСЕТ
МИНУ-
ТА...

ТРИ!

ХЕЈ!

ЈАО!

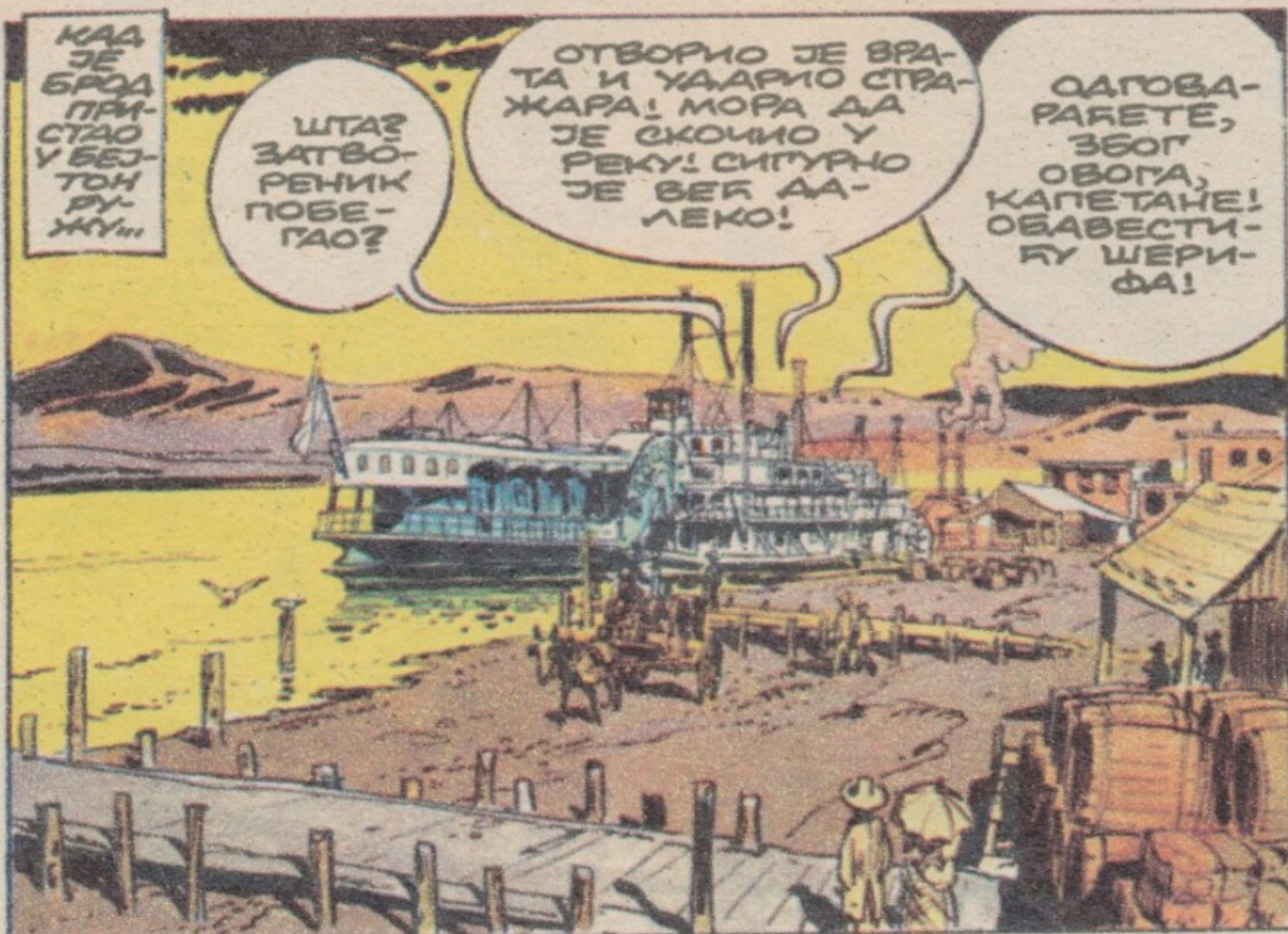
ААХ!

СЛО-
БОДАН!
БРР! МОРАМ
ДА СКОЧИМ!
ОВА ЦРНА
ВОДА МОРА
ДА ЈЕ ЛЕД
ЛЕДЕНИ...

НЕ,
МОММЕ!

КАД
ЈЕ
БРОД
ПРИ-
СТАО
У БЕЈ-
ТОН
БУ-
ЖУ...

ШТА?
ЗАТВО-
РЕНИК
ПОБЕ-
ГАО?

ОТВОРИО ЈЕ ВРА-
ТА И УДАРИО СТРА-
ЖАРА! МОРА ДА
ЈЕ СКОЧИО У
РЕКУ! СИГУРНО
ЈЕ БЕГ ДА-
ЛЕКО!

ОДГОВА-
РАЈЕТЕ,
ЗБОГ
ОВОГА,
КАПЕТАНЕ!
ОБАВЕСТИ-
ГУ ШЕРИ-
ФА!

КУДА
БЕШ,
ЛУЛУ
БЕЛИ?

РАСКИ-
ДАМ СТОБОМ,
ЏОНИ! ОДЛА-
ЗИМ! ЗАПОСЛИ-
ГУ СЕ ОВДЕ!
МОМЦИ,
ДОНЕСИТЕ
МИ ПР-
ТЛОГ!

ОДНЕСИТЕ ГА У
"ФЛАМИНГ-
ГО"!

СВЕ
ОВО ЗА
ЈЕДНУ ДА-
МУ? МОРА
ДА СТАЛНО
МЕНЈА ХА-
ЉИНЕ!

ТЕШКО
ЈЕ ЧИТАВУ
ТОНУ!

САД КАСНИЈЕ У
СОБИ У
"ФЛАМИНГУ"...

ЏОНИ РЕ
СИГУРНО ДА
МЕ ПРОГНА-
ЊА! БИ-
ЈЕ ГУЖ-
ВЕ!

ИЗ-
ВИНИ-
ТЕ...

Т... ТИ!

ХТЕО САМ И
РАНИЈЕ ДА
ОДЕМ, АЛ? НИ-
СТЕ БИЛИ ОБУ-
ЧЕНИ! ЏЕНТЛМЕН
ИМА ОБЗИРА
ПРЕМА ДАМИ!
НАЖАЖКОСТ!

МОЈЕ ХАЉИНЕ?
ШТА СИ УРА-
ДИО С ЊИ-
МА?

МО-
РАО САМ
ИХ ВАЏИТИ
ДА НАПРА-
ВИМ МЕ-
СТО! АЛИ,
ПЛАТИЋУ
ТИ ДВО-
СТРУКО!

ПОКУШАЈ
ДА РАЗУМЕШ,
ДРАГА! МОГАО
САМ ИЛИ ТО ДА
УРАДИМ ИЛИ
ДА СКОЧИМ У
РЕКУ, А БАШ
НЕ ВОЛИМ
ВОДУ!

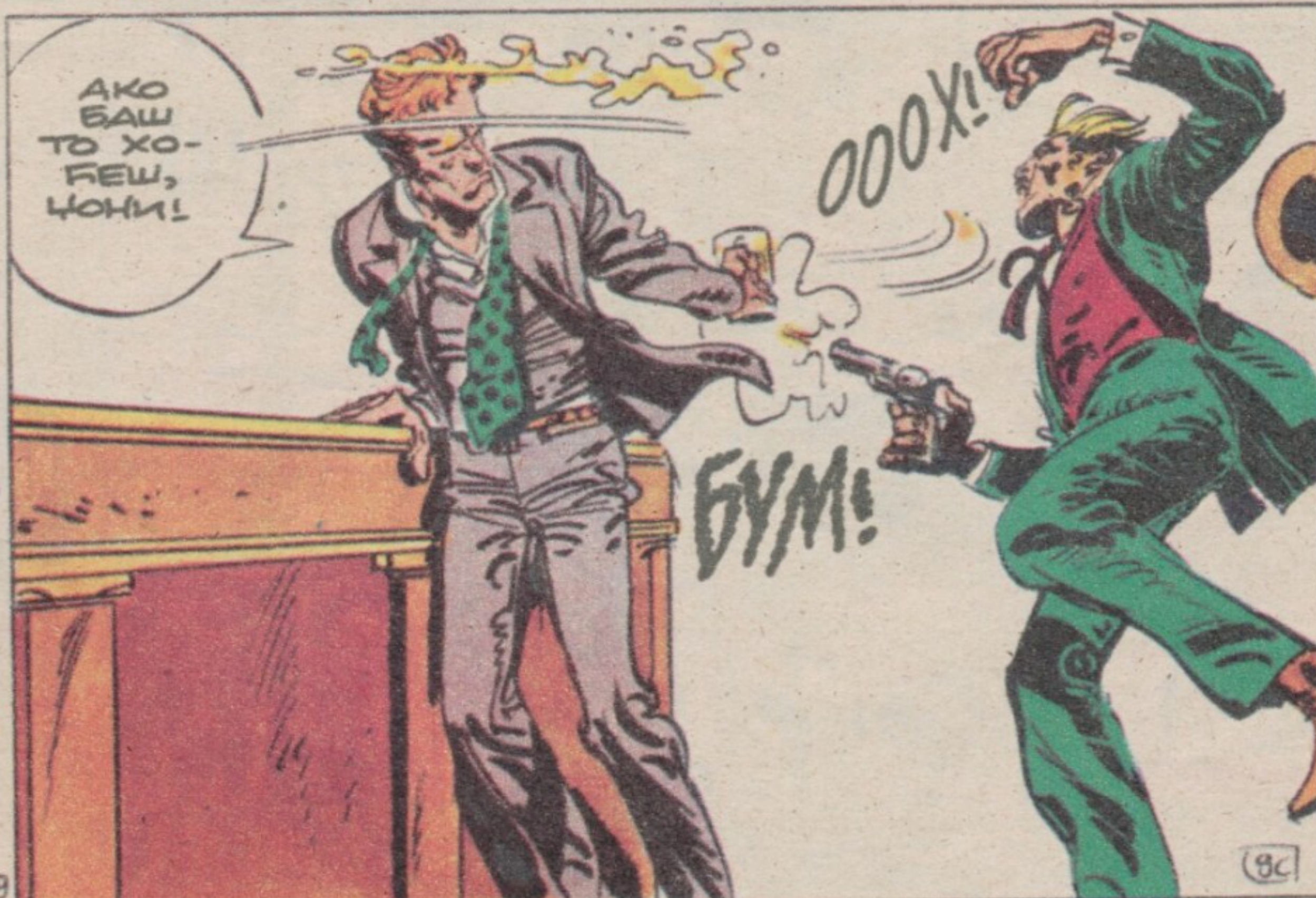
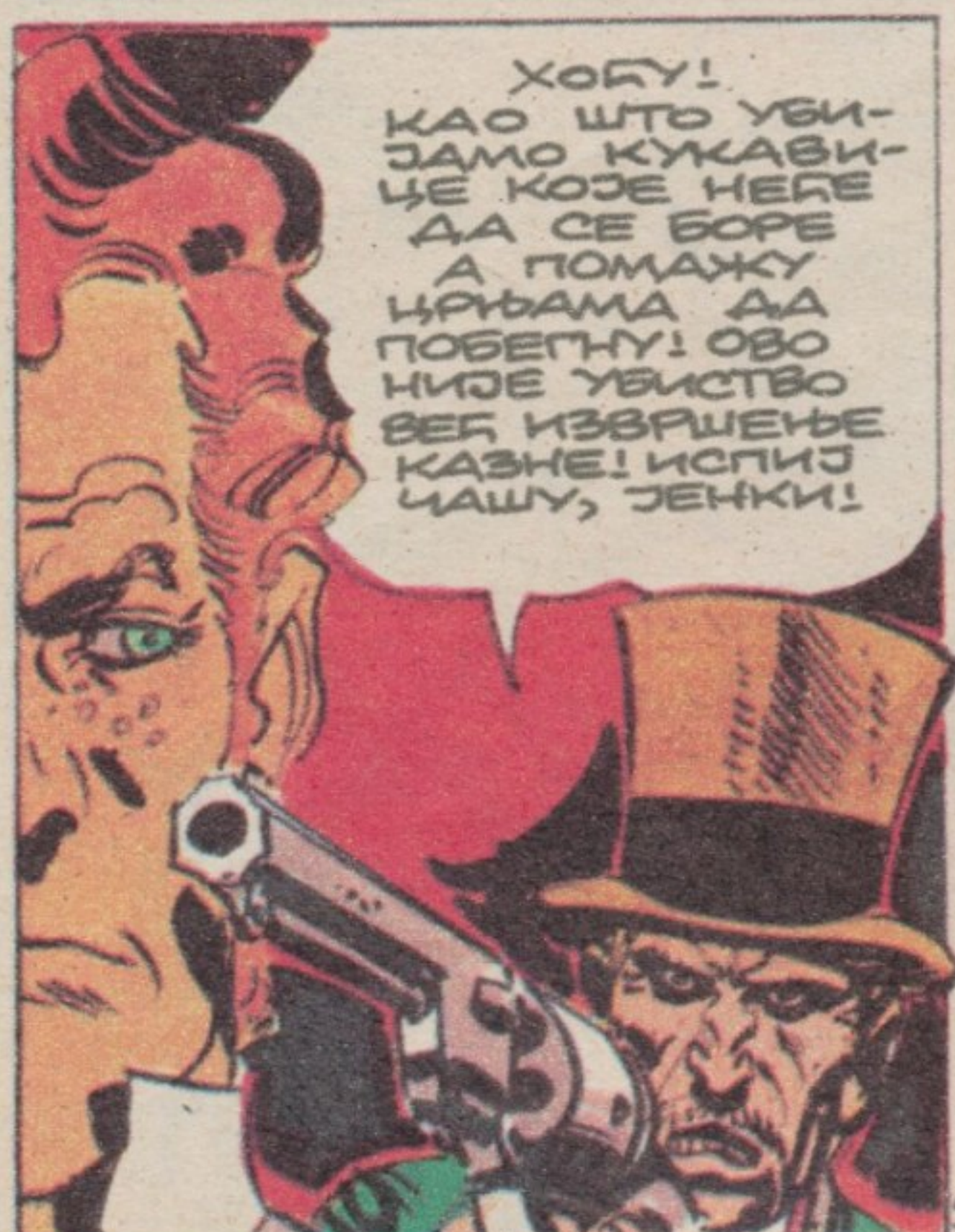
ХЕЈ!

БЕЗОБРАЗНИЧЕ!
СВИЊО!
ГУБИ СЕ
ОДАВАДЕ!
ПОЗВАЈУ
ШЕРИФА!

БАШ
ЈЕ
БЕС-
НА!
ВАД
ДА
ИПАК
НЕГЕ
ЗВАТИ
ШЕРИ-
ФА!

НИКО НИ МАКАЦ!

ЈОШ СИ
ТУ?

НЕ
ПРАВИ
ГЛУПОСТИ!
ДО ВИЂЕ-
ЊА, ЛУЛУ
БЕЛ!

ШТА
СЕ
ОВДЕ
ДОГА-
ЂА?

ПАЗИ СЕ!
ИЗА ТЕБЕ!

ПОЛИЦИЈА!
БАЦИ
ОРУЖЈЕ!

1115
000

МУЊЕВИТО, КАТАРС СЕ БАЦИО УНА-
ЗАД, А ВРАТА СУ ОБОРИЛА ДВОЈИЦУ
ПРИДОШЛИЦА!

ХЕЈ?!

ЗА-
УСТАВИ
ГА!

Ј...
ЈЕСИ
ЛИ ЛУД?

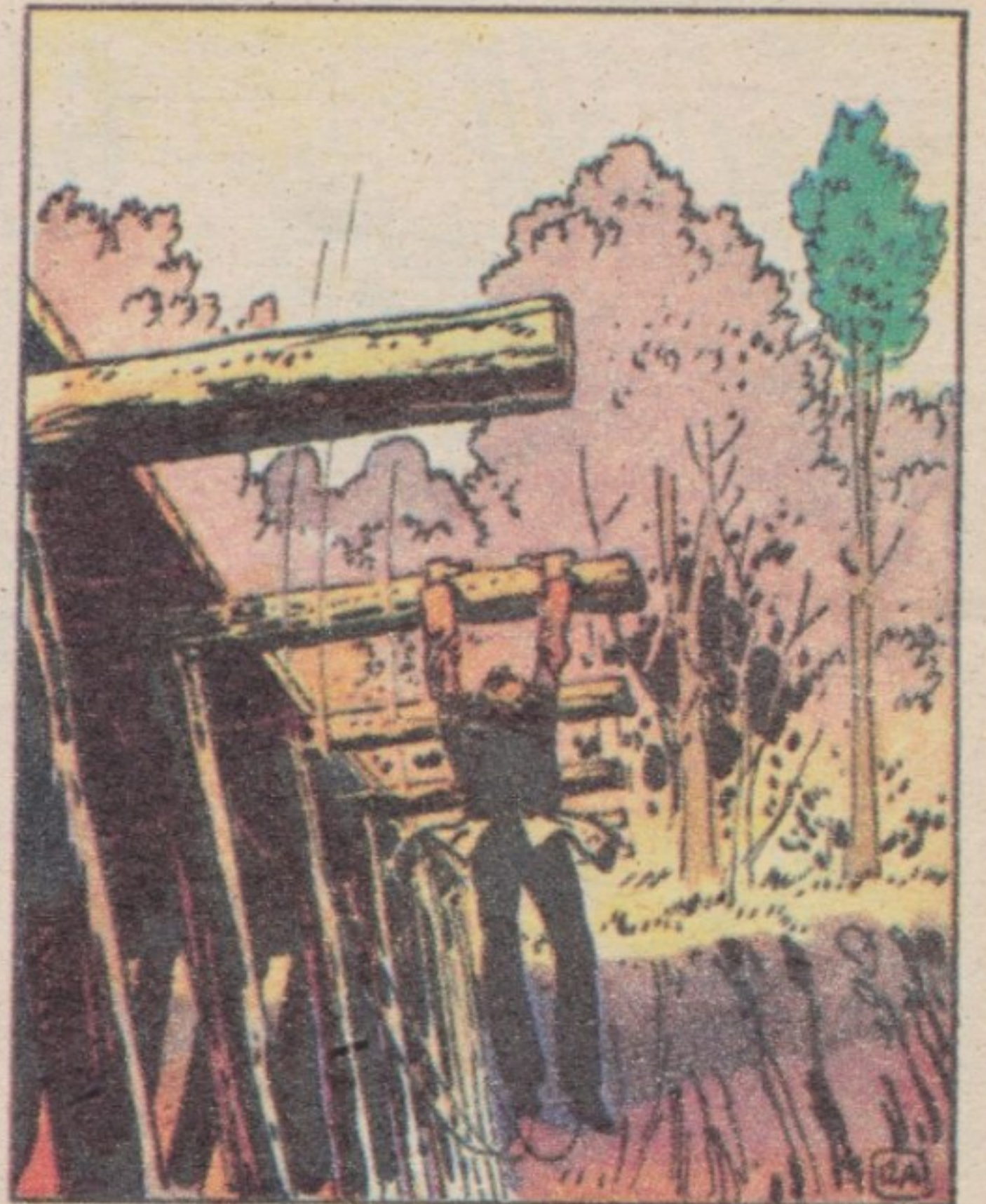
УБРЗО, КАТАРС ЈЕ СТИ-
ГАО ДО ПРЕГРЕДЕ...

ДО
ВО-
ЛО-
ЛЕ!
ГОМЕ-
НЕ!

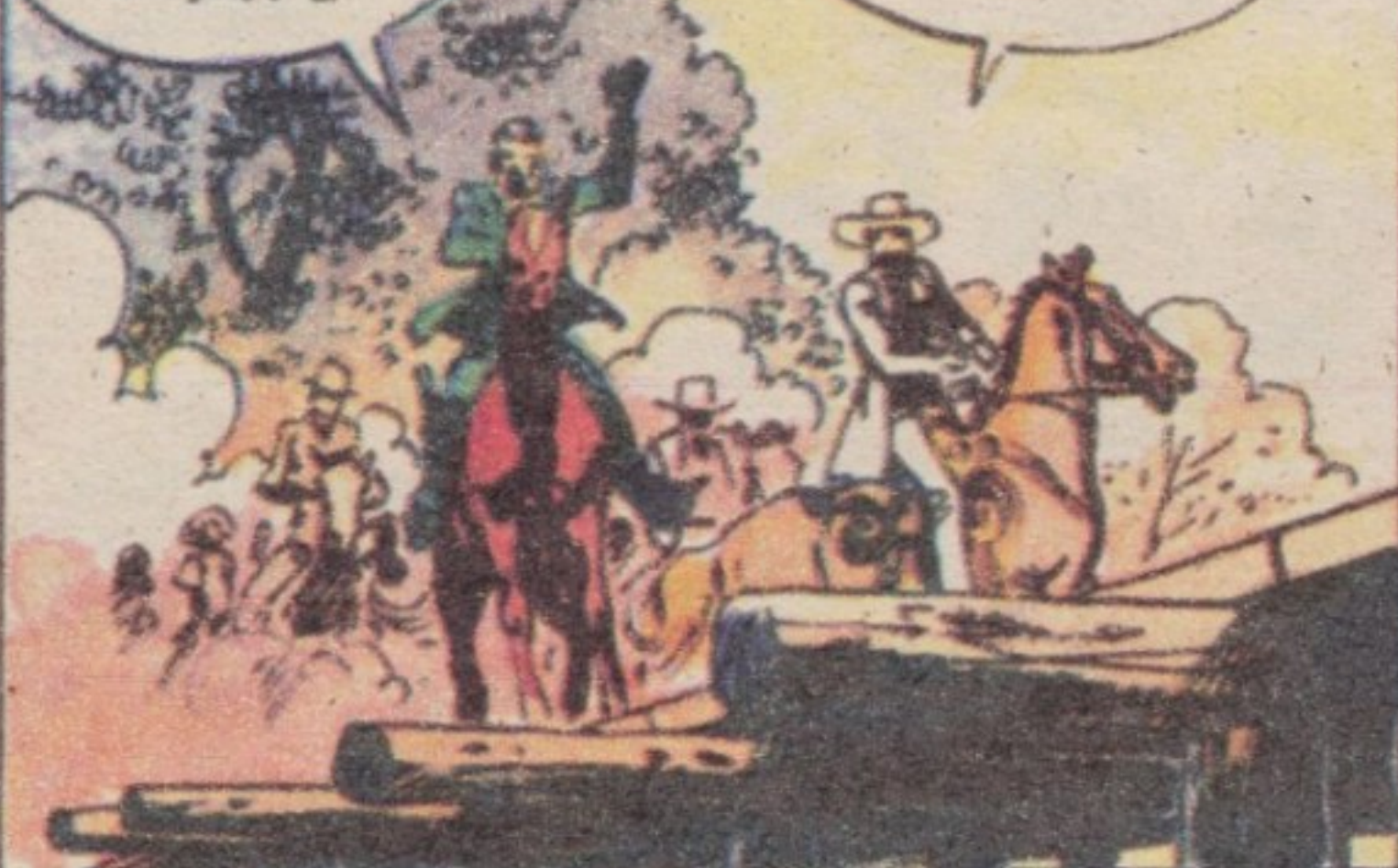
МОЖДА
БУ ИХ СЕ
ОБАКО РЕ-
ШИТИ!

МАЛО КАСНИЈЕ...

НЕ
ВРЕДИ
ЈУРАТИ
КОЊА БЕЗ
ЈАХАЧА!
АКО ЈЕ
ЈЕНКИ СКО-
ЧИО У РЕКУ,
СЛОМИО
ЈЕ ВРАТ!

ПО-
ВЕДИ
НЕКОЛИ-
КО ЛУДИ
И ПРЕТРА-
ЖИ ОБЛУ!
ЈА НАСТАВ-
ЉАМ СА
ОСТАЛИ-
МА!

ВИ-
ДИШ
ЛИ
ШТА?

НИ-
ШТА!
НЕМА
НИ ЗА-
КЛОНА!

ТРА-
БИ-
МО
ВРЕМЕ!
ХАЈДЕ-
МО!

ХЕЈ!
ЗАБОРАВИ-
ЛИ СМО
ДА ПОГЛЕ-
ДАМО
ИСПОД
МОСТА!

НИЈЕ
ИМАО
ВРЕМЕНА
ДА СЕ
ПОПНЕ
И АКО ЈЕ
СКОЧИО!

НАЕ-
МО!

УУХ!

ТЕ НОГИ НА УКРАДЕНОМ ЧАМЦУ...

ОВА РЕКА СЕ
УЛИВА У МИСИСИПИ!
АКО ПУСТИМ ДА МЕ
НОСИ СТРУЈА, ДАЛЕКО
БУ ИМ УМАТИ!

ЕВО МИСИ-
СИПИ-
ЈА!

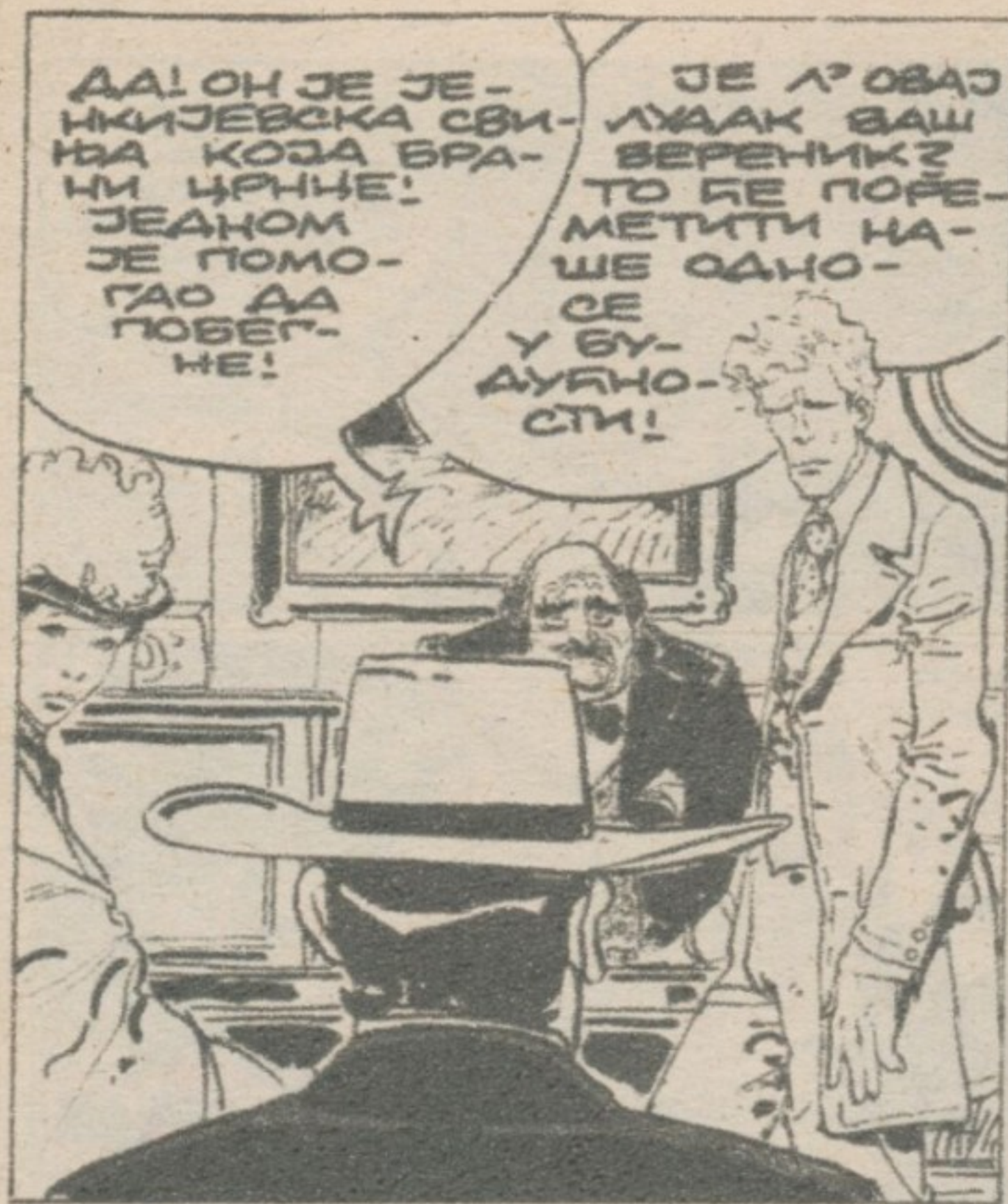
СУТРА БУ БИТИ
У ЊУ ОРЛЕАНСУ
НА ВРЕМЕ ДА
ПРЕУЗЕМ НА-
СЛЕДСТВО И ДА
ГА ПРОДАМ! ДО-
СТА МИ ЈЕ ЈУЖ-
ЊАЧКОГ ГОСТО-
ПРИМСТВА!

СУТРАДАН, У НЈУ ОРЛЕАНСУ...

„СПРЕМАМ СЕ ДА УМЕСТВУЈЕМ У АВОБОЈУ
ЧИЈИ ИСХОД МОЖЕ БИТИ МОЈА СМРТ ИЛИ
ХАПШЕЊЕ! ОВИМ СЕ ОДРИЧЕМ СВИХ
ПРАВА НА НАСЛЕДСТВО У КОРИСТ МО-
ЈЕ РОЂАКЕ КАРОЛИНЕ... ПОТПИСАО...”

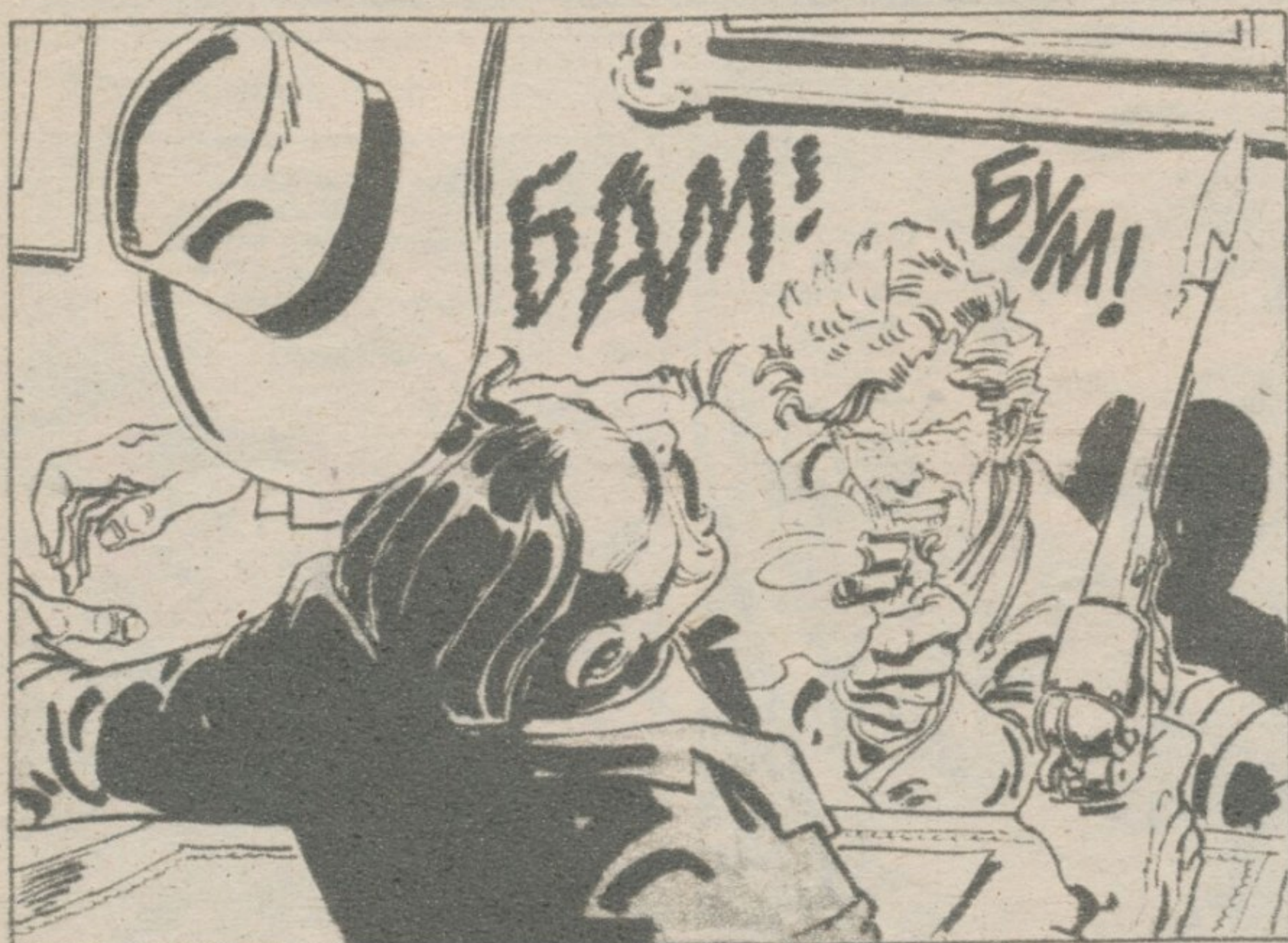
ОДЛИ-
НО! ПРЕ
НЕТО ШТО
ОНИ ПРОВА-
ЛЕ ВРАТА,
НАПУНИЛИ
ТИ РЕВОЛВЕ
ВЕР! НАМ БЕ
МЕНЕ РАЊЕ-
НОГ, А ТЕБЕ
МРТВОГ!

ДАЈ ТО
И ПОМОЛИ
СЕ БОГУ!

АААА!

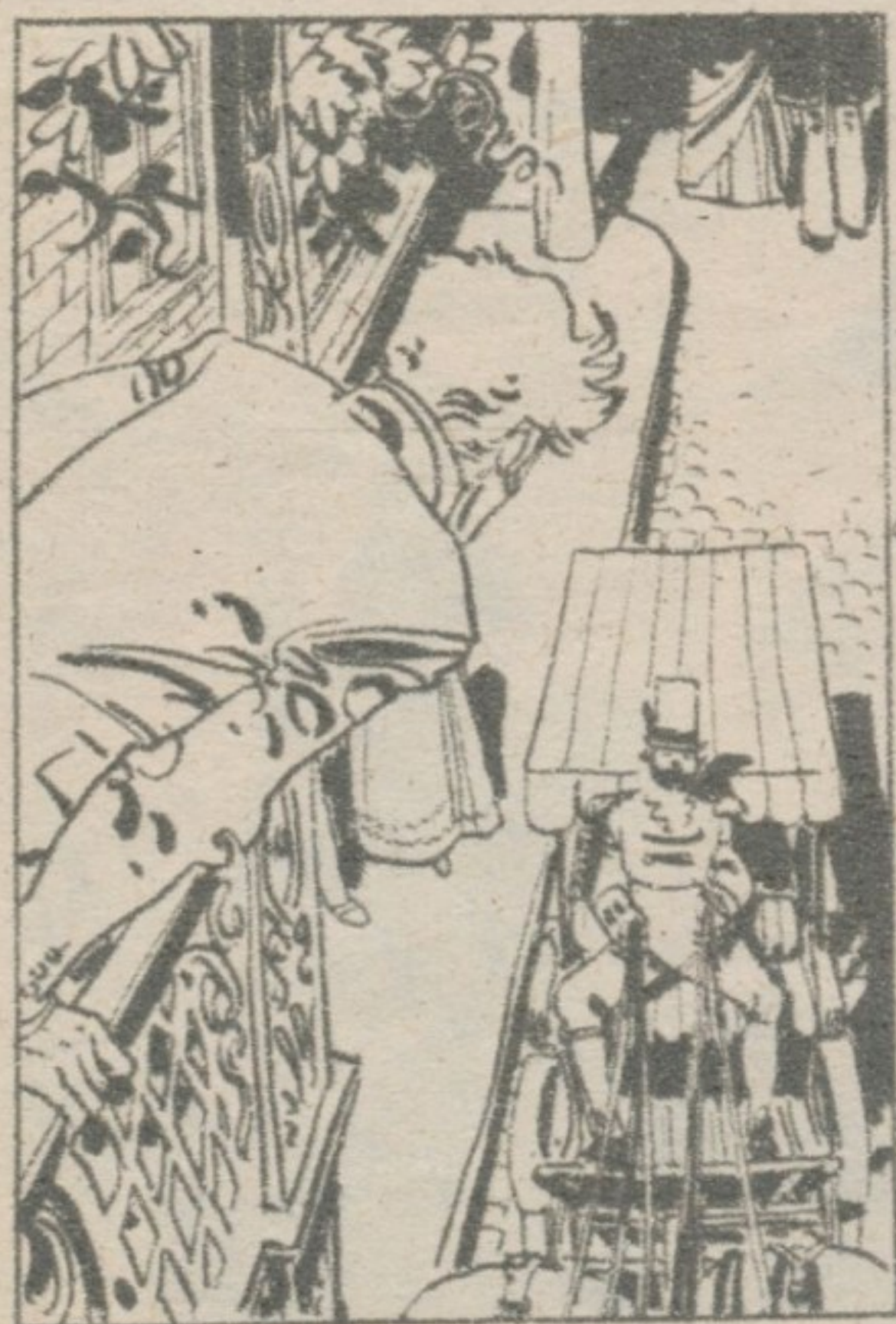
БАМ! БУМ!

ДУМ!

ПОЛИ-
ЦИЈА!
ОТВО-
РИ!

ДО ЗА-
ВОЛА!
ЛИЧ-
НОВА-
РЕ
МЕ!

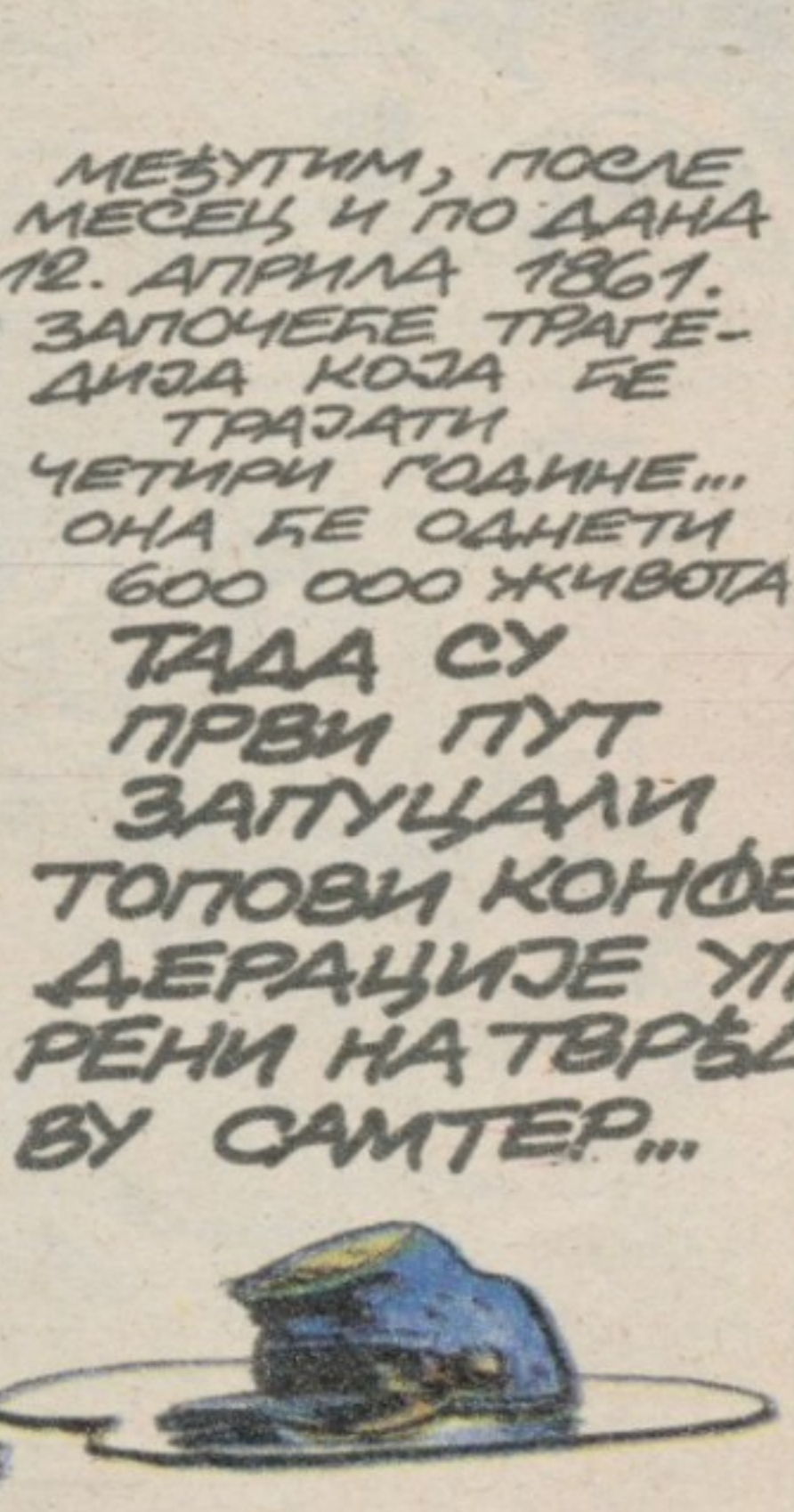
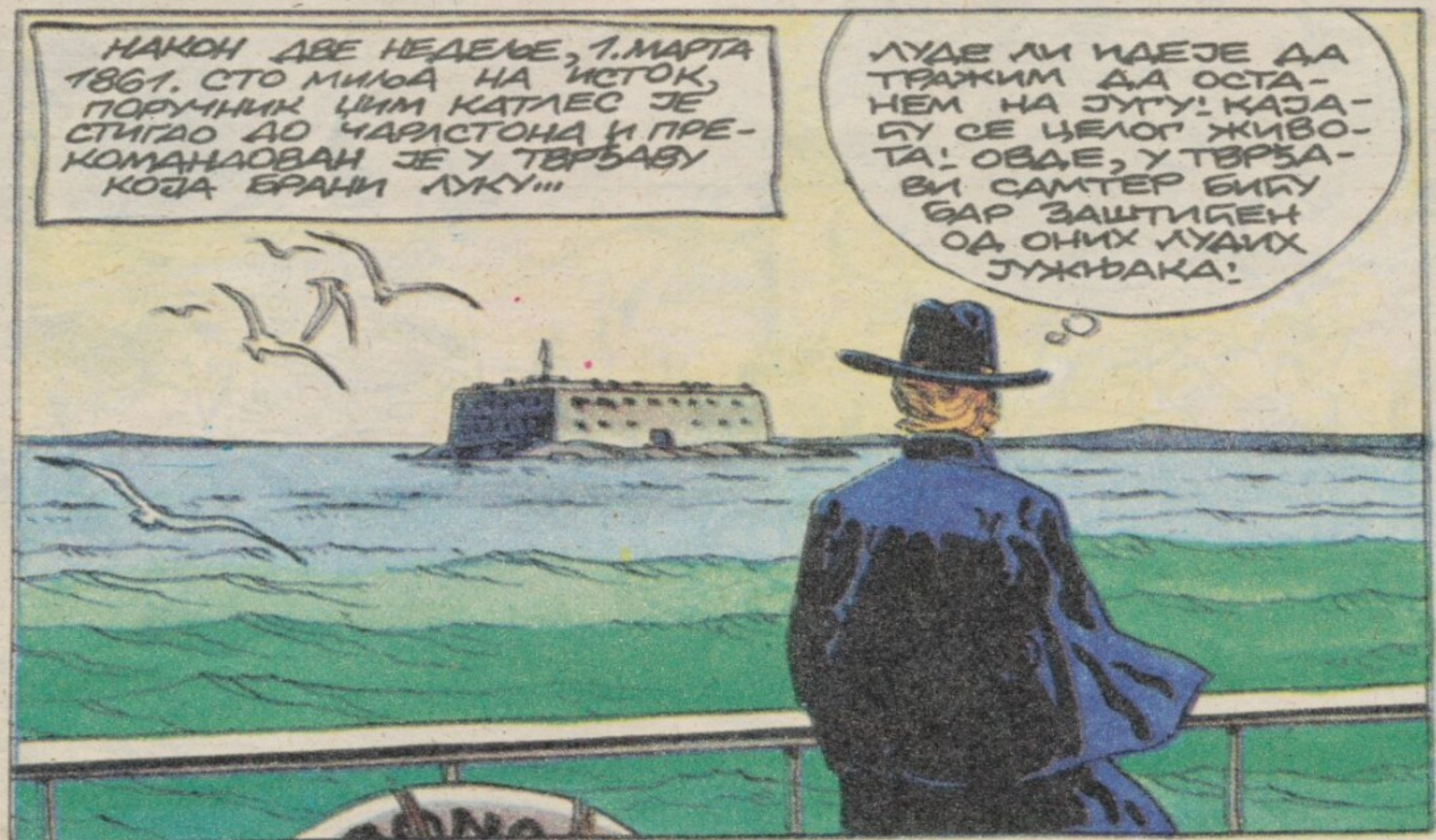

СИДНИ!
ПОЖУРИ!

ДВА ДАНА ТВР-
ЗАВА ЈЕ ЗАСИПА-
НА КИШОМ ГРА-
НАТА... НАЈЗАД, ЊЕН
ЗАПОВЕДНИК
МАЈОР
АНДЕРСОН,
ПОШТО ЈЕ
ПОТРОШИО
СВУ МУНИЦИ-
ЈУ, БИО ЈЕ
ПРИНУЂЕН ДА
СЕ ПРЕДА...
ДОЗВОЉЕНО
МУ ЈЕ ДА СА
СВОЈИХ ОСАМАДЕСЕТ
ЉУДИ ОТПЛОВИ
БРОДОМ...

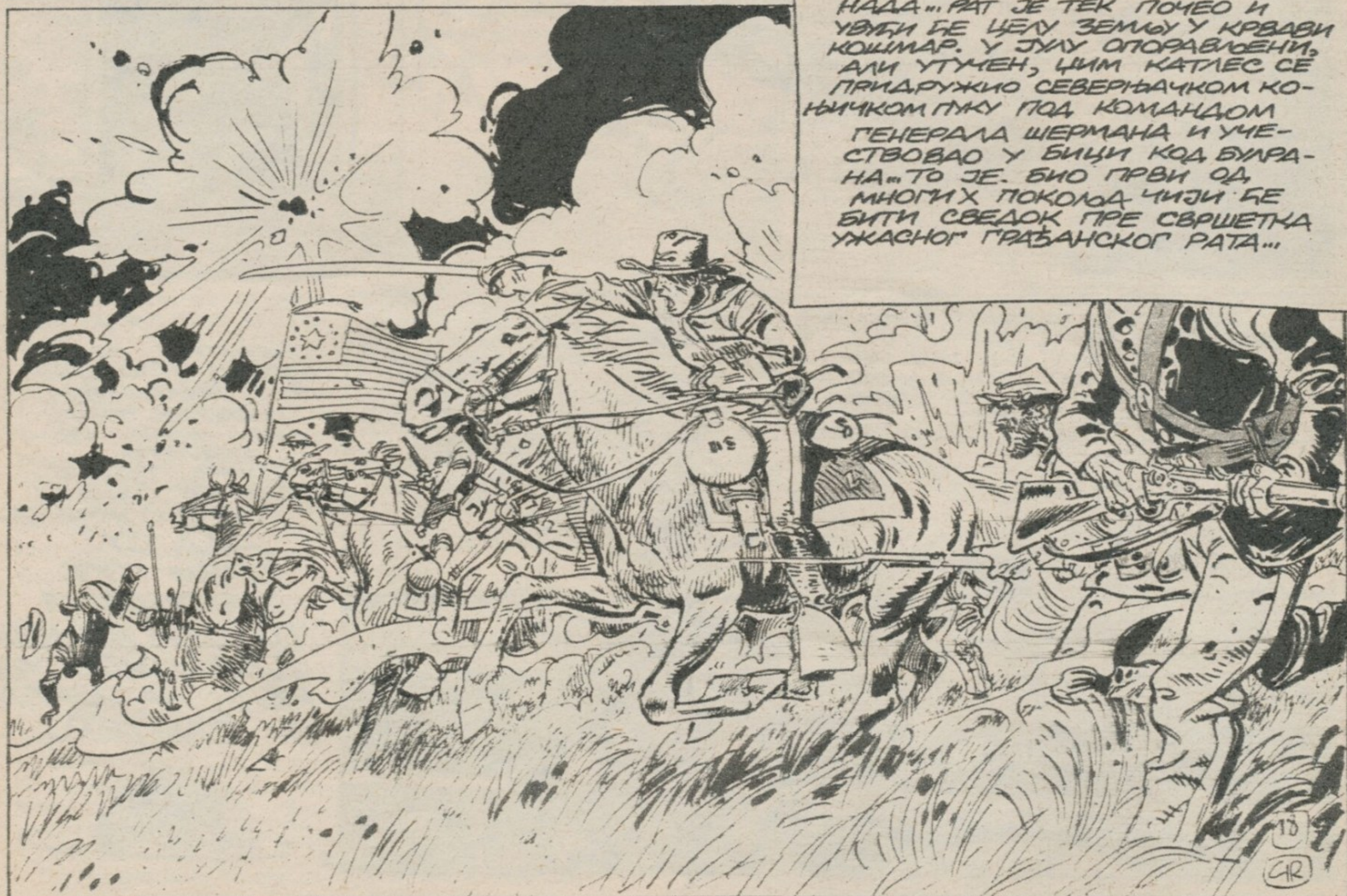

СА ЊИМА СУ
СЕ УКОЧАЛИ
ПРВИ РА-
ЈБЕНИЦИ У
ОВОМ РАТУ...

ТИ ЛУДАЦИ СУ МЕ ИПАК СРЕ-
ДИЛИ! АЛИ, ДОК СЕ ЈА ОПО-
РАВЉАМ, РАТ ЋЕ СЕ
ЗАВРШИТИ!

ТО ЈЕ БИЛА САМО ЛУДА
НАДА... РАТ ЈЕ ТЕК ПОЧЕО И
УВУЧЕЊЕ ЦЕЛУ ЗЕМЉУ У КРВАВИ
КОШМАР. У ЈУЛУ ОПОРАВЉЕНИ,
АЛИ УТУЧЕН, ЦИМ КАТЛЕС СЕ
ПРИДРУЖИО СЕВЕРЉАЧКОМ КО-
ЊИЧКОМ ГИГУ ПОД КОМАНДОМ
ГЕНЕРАЛА ШЕРМАНА И УЧЕ-
СТВОВАО У БИЦИ КОД БУРА-
НА... ТО ЈЕ БИО ПРВИ ОД
МНОГИХ ПОКОЉА ЧИЈИ ЋЕ
БИТИ СВЕДОК ПРЕ СВРШЕТКА
УЖАСНОГ ГРАЂАНСКОГ РАТА...

ДЕВЕТОГ АПРИЛА 1865. ГЕНЕРАЛ МИ СЕ ПРЕДАО ГРАНТУ.
 ДВАДЕСЕТ ШЕСТОГ АПРИЛА ЏОНСОН СЕ ПРЕДАО ШЕРМАНУ...
 ЗА КАРИЕРА ТО ЈЕ БИО ПОЧЕТАК ДУГОГ И ДОСАДНОГ ПЕРИОДА.

ОСТАЈЕШ У ВОЈ-
 СЦИ, ЗАР НЕ, КАТ-
 ЛЕС СА СВИМ
 ПРЕПО-
 РУКА-
 МА...

НЕ, ГОСПО-
 ДИНЕ! ЧЕ-
 ТИРИ ГО-
 ДИНЕ РА-
 ТОВАЊА
 МИ ЈЕ ДО-
 ВОЉНО!

„БРЗО БЕШ
 БИТИ УНА-
 ПРЕЗЕН!“

ДОСТА МИ ЈЕ! ХОЋУ ДА БУ-
 ДЕМ ФАРМЕР И МИРНО ЖИ-
 ВИМ НА СВОМ ИМА-
 ЊУ!

СВОЈОЈ
 ЗЕМЉИ! ХА!
 ХА! ТА ТИ
 ВАЉА!

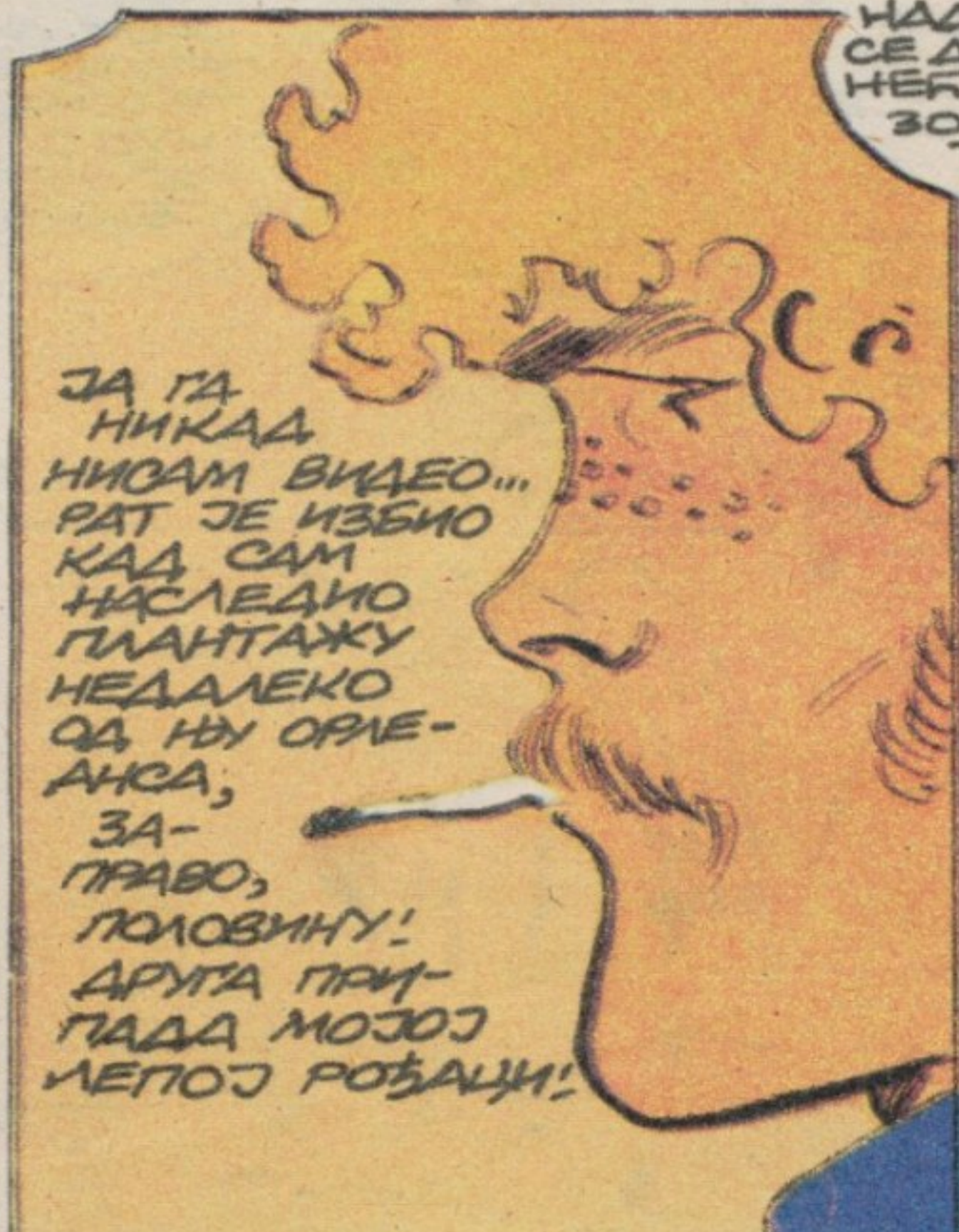
НА-
 ЖА-
 ЛОСТ!

ШТА ХОЋЕШ
 ДА КАЖЕШ?
 МИСЛИО СМ
 ДА СИ СИРО-
 МАХ КАО
 И МИ!

ГДЕ
 ЈЕ ТО
 ТВОЈЕ
 ИМА-
 ЊЕ?

У
 ЛУИЗИЈА-
 НИ!

ЈА ГА
 НИКАД
 НИСАМ ВИДЕО...
 РАТ ЈЕ ИЗБИО
 КАД СМ
 НАСЛЕДИО
 ПЛАНТАЖУ
 НЕДАЛЕКО
 ОД ЊУ ОРЛЕ-
 АНСА,
 ЗА-
 ПРАВО,
 ПОЛОВИНУ!
 ДРУГА ПРИ-
 ПАДА МОЈОЈ
 ЛЕПОЈ РОЂАЦИ!

НАДАМ
 СЕ ДА СЕ
 НЕЋЕШ РА-
 ЗОЧАРА-
 ТИ!

ПОСЛЕ СВЕ-
 ГА ШТО СЕ
 ДОГОДИЛО
 И ТВОЈА ПЛАН-
 ТАЖА И
 ТВОЈА
 РОЂАКА СУ
 СЕ МОЖДА
 ИЗМЕНИ-
 ЛИ...

НИЈЕ
 ВАЖНО!
 ПРОВЕРИ-
 КУ!

ЧЕТИРИ ДАНА
 КАСНИЈЕ...

ДВЕСТА ДОЛАРА,
 КОЊ И ОПРЕМА ТО
 ЈЕ СВЕ ШТО ДОБИЈАШ
 ОД АРМИЈЕ, КАПЕТАНЕ
 КАТЛЕС!

ТИМЕ
 СЕ НЕГУ
 ОБОГА-
 ТИТИ!

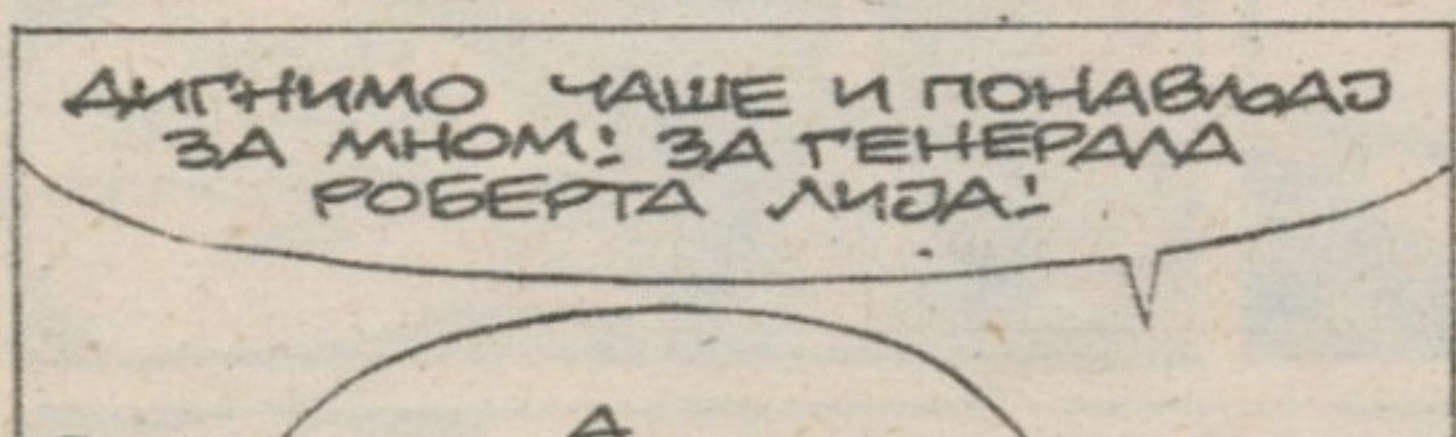
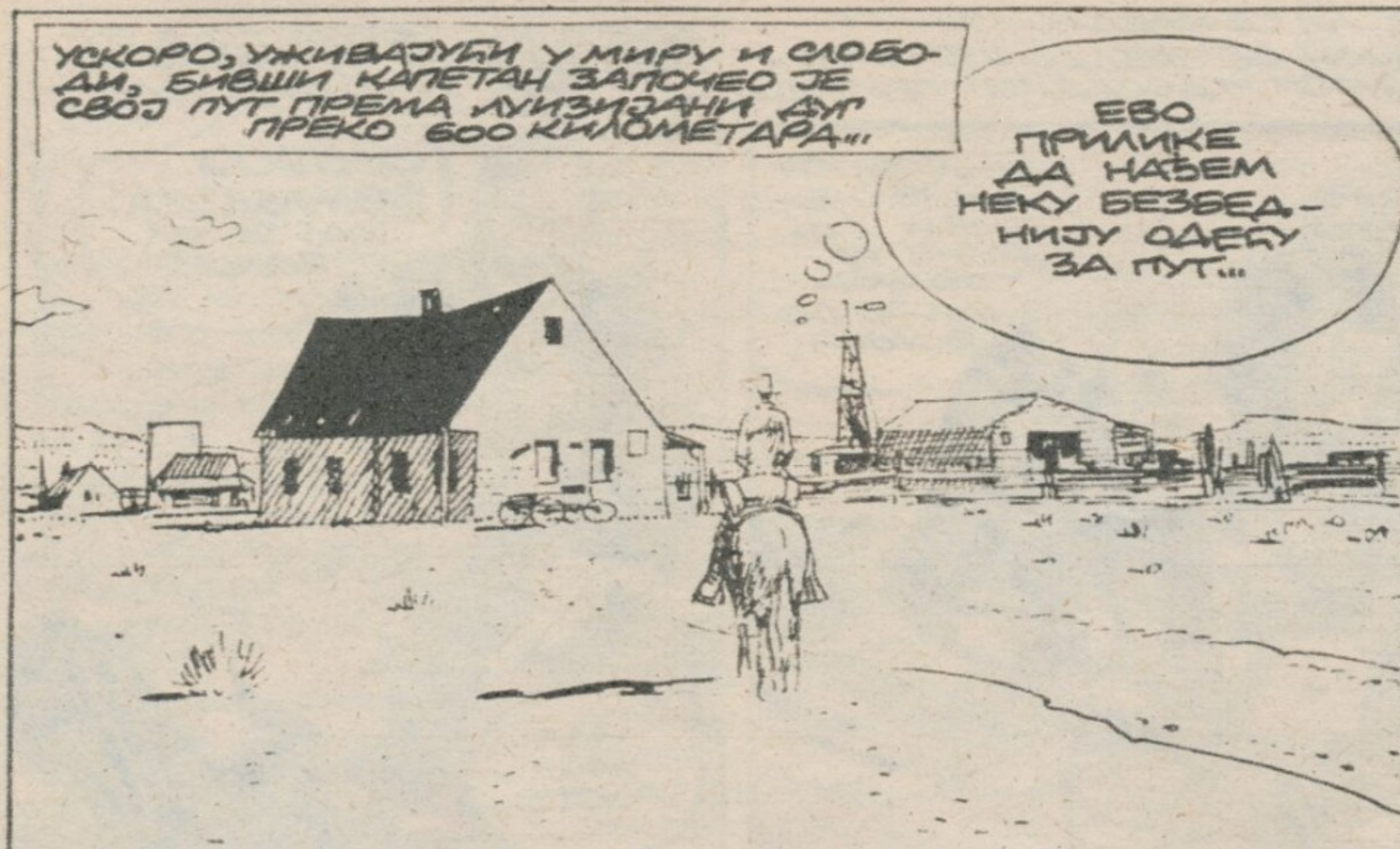
АКО СЕ
 ПРЕДОМИСЛИШ,
 ЗА ТЕБЕ УВЕК
 ИМА МЕСТА
 У МОЈОЈ
 ЈЕДИНИ-
 ЦИ!

СРЕГНО! АЛИ, ДА
 САМ НА ТВОЈМ
 МЕСТУ, НЕ БИХ
 МНОГО ПУТО-
 ВАО ЈУГОМ У
 ОВОЈ УНИ-
 ФОРМИ!

ЗНАМ!
 АЛИ НЕ-
 МАМ
 ДРУГУ
 ОДЕГУ!

НАСТАВАК У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

УЖАС КОЈИ ИЗАЗИВА СМЕХ

Соба ужаса у чувеном музеју воштаних фигура Мадам Тисо у Лондону уопште не одговара својој намени: јер уместо страха и језе изазива – смех! Да би јој вртила некадашњи „углед“, управа је одлучила да је под хитно, најдаље до краја лета, „обогати“

новим количинама крви и суза. У те сврхе издвојиће се чак милион фунти па се с правом очекује да ће експонати коначно поново почети да утерују страх у кости.

Собу ужаса убудуће ће „красити“ Јованка Орлеанка која гори на ломачи, Влад Цепеш, познатији као Дракула, сцена вешања масовног убице Џона Кристија „обогатена“ звучним ефектима крцања костију и још неколико ликова познатих из Француске револуције, којима ће гиљотина сваки час одсецати главе. Ужас који ће се приказивати у соби ужаса, нада се управа музеја, далеко ће надмашити онај који свакодневно може да се види на телевизији и који је и главни разлог што се понос и дика музеја воштаних фигура већ годинама доживљава као нешто смешно.

НЕПРИСТОЈАН ПОКЛОН

Поводом 3.000 година од оснивања Јерусалима, градски оци Фиренце одлучили су да Светом граду нешто поклоне и договорили се да то буде мермерна копија Микеланђеловог Давида. Њиховом запрепашћењу није било краја када је из Израела стигла вест да поклон не може да буде примљен. Како и зашто, разјаснио је дневник „Једиот

Ахаронот“. Јесте да је у питању изузетно уметничко дело, али има једну ману – превише је разголићено. Другим речима, голишава копија могла би да повреди верска осећања становника Светог града, те је боље да у њу и не стигне. Фирентинци су, разуме се, показали пуно разумевање, са осећањима се није играти, те су одлучили да у Јерусалим пошаљу „пристојнију“ верзију Давида коју је у 15. веку израдио Верокио.

СРЕЋА ДА НИЈЕ ЕЛЕКТРИЧНА

Спремајући се за посао, седамнаестогодишњи Енглеz Кевин Хант двоумио се неколико тренутака да ли да најпре опере косу или да се истушира и опере зубе, а онда ставио четкицу у уста и стао под туш. Најпре је, разуме се, опрао косу. У тренутку када је забацио главу да би испрао шампон, загрцнуо се, закашљао и четкица му је улетела у грло. Изгледа да је одмах склизнула у желудац јер није

осетио никакве тегобе, те је лепо и на миру довршио туширање, обукао се и отишао на посао. Целог дана понашао се као и обично и ништа му није сметало. Увече када је испричао мајци шта се догодило, једино што је имала да каже било је: – Срећа што не користиш електричну четкицу.

Тек сутрадан Кевин је добио болове у стомаку и стигао до болнице. Наравно, морао је на хируршки сто, али се брзо опоравио и већ после три дана позирао за новине с четкицом у устима.

ВИШЕ ОД НОВЦА

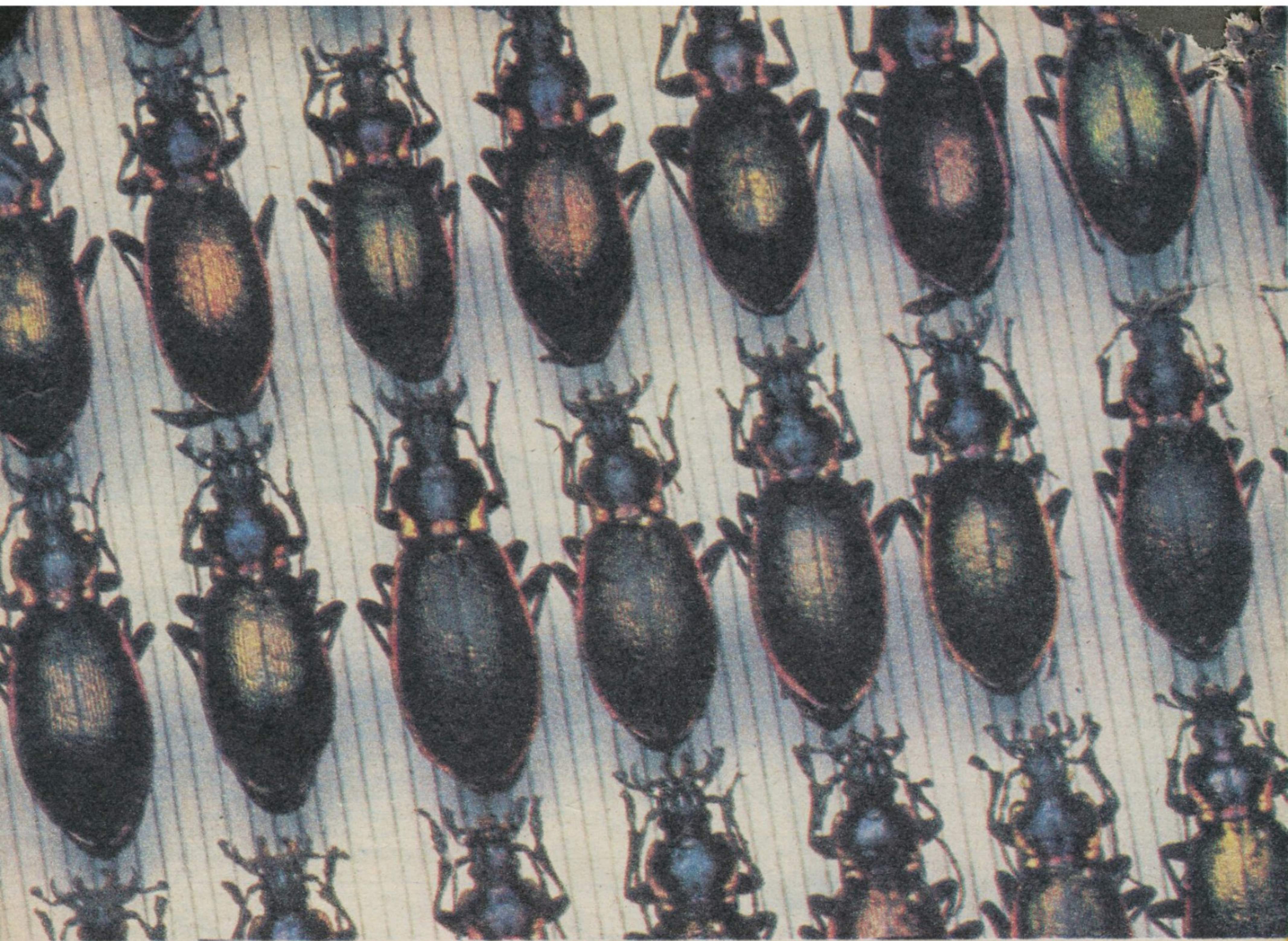
На некој од наших телевизија емитује се серија „И богати плачу“. Порука је, ваљда, да благостање – новчано – не мора да донесе и срећу. Али, ако је већ тако, шта да раде они који су, хтели то или не, материјално обезбеђени? Нека читају часопис који се прошле године појавио на америчком тржишту под називом „Више од новца“. Ален Хенкој, двадесетдеветогодишњи оснивач, труди се да читаоцима који пливају у новцу помогне да се снађу у овом (суровом) свету.

Хенкок је, на пример, окупио екипу психолога и психијатара који богаташима помажу да се не осећају „издвојено, збуњено и непријатно у друштву мање или више богатих“. Предлажу им да се окруже људима који ће разумети њихове тешкоће, а то друштво могу да нађу... следи листа ресторана, хотела, летовалишта где ће наћи себи равне.

Једна рубрика посвећена је и одабиру одговарајућих поклона: Шта купити неком ко већ има све?

**Сакупљачи
инсеката**

ДАЈЕМ БОГАТСТВО

Имају оклопе који се пресијавају металним сјајем и вреде као суво злато: чак и до 16 хиљада марака за примерак добро очуваног скарабеја, пет за стрижибубу, 400 марака за кинеског јеленка и тако даље. Да се заврти у глави, а реч је о обичним инсектима или, боље речено, о тврдокрилцима. Њихово име, које је грчког порекла, значи „са постављеним крилима“, јер ови инсекти у ствари имају тело које штите два чврста крила, обојена, украшена шарамима или чудним металним бојама, изобразана и јака, па читава буба због тога подсећа на неку футролу. Уз лептирове, тврдокрилци спадају у најлепше инсекте. Чак и кад су сасвим мали и обични, њихове вилице и антене доприносе да изгледају као неке скулптуре. Достигу дужину од највише 15 центиметара и тачно је да сакупљачи више воле велике примерке, али и сасвим мали и неугледни по-

некад имају цену од четрдесетак марака.

У трговини тврдокрилцима све зависи од њихове лепоте, украса које имају, реткости, места на коме су нађени и од научне процене вредности нађене бубе. У свету постоје бројна удружења љубитеља сакупљања буба. У Италији, где их има посебно много, кажу да се с овим хобијем почиње још у детињству, негде око седме године и да, уколико се занимање одржи, то после прелази на виши, стручни ниво. Постоје особе које сваки слободан тренутак посвећују тврдокрилцима јер за њих влада највеће занимање. Снабдевени мрежицама и малим усисивачима, они иду на излете да би сакупљали но-

ЗА БУБУ

Овако изгледа берза инсеката: заинтересовани разгледају пре него што почне лицитација.

Тврдокрилци су као и драго камење: имају своју цену на тржишту, а поједине збирке вреде и хиљаде марака

ве примерке а догоди се да открију и неку сасвим нову врсту.

Чланови оваквих удружења, каквих има свуда по свету, често се окупљају да би изложили своје драгоцене примерке, али најисплативији сусрети одвијају се на берзи. То је право правцато тржиште буба, ту се купује, продаје, размењује, а смотрама присуствује и много радозналаца. Прошлогодишњу берзу у Милану посетило је више од хиљаду људи. У Монаку, Женеви, Лиону и Франкфурту окупљају се сакупљачи из целог света, али свакако најважнији годишњи скуп одржава се у Прагу сваке године, у првој недељи марта и последњој октобра.

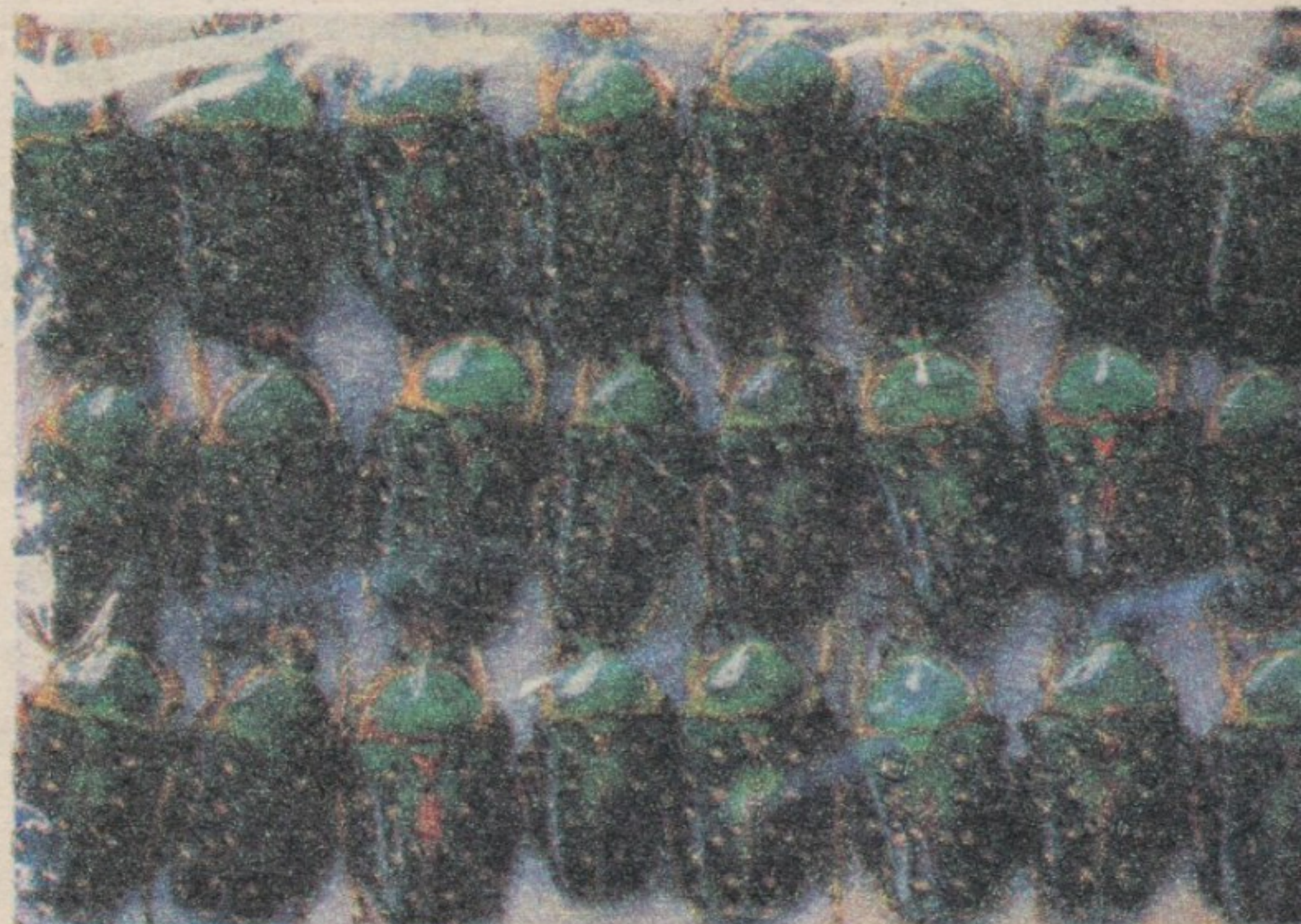
На тим скуповима љубитељи буба окупе се у великој хали, изнајме столове и на њима изложе своје кутије у којима су инсекти, уредно сложени у редове. Мала етикета уз сваку бубу говори којој врсти припада и где је нађена. Наравно, као и на пра-

дебљину од неколико десетина делова милиметра, а код неких тропских примерака достиже и више од милиметра. Хитин је провидна материја, али захваљујући пигментима, на пример каротенима (жута, црвена и наранџаста боја) и меланину (црна, смеђа и жута), хитински оклоп добија боју, а метални одсјај постиже се приликом преламања светлости кроз површинске слојеве хитина.

Тврдокрилаца има безброј врста: на отприлике милион и шестсто хиљада врста живих организама на Земљи има 300 хиљада проучених тврдокрилаца. А њима треба придружити и оне који још нису откривени, а који ће можда и нестати са наше планете пре него што се за њих сазна. У ланцу исхране у природи тврдокрилци су веома важни. Већина од њих храни се биљкама и производи велику количину органских материја које затим постају храна другим животињама. Неке врсте су грабљивице и хране се

Пажљиво загледање примерака на нарочитом столу са осветљеном површином.

Необична поштанска пошиљка: овако запаковани, инсекти путују на продају.

ЛИЧНА КАРТА

Најважније обележје тврдокрилаца су предња тврда крила која обавијају и штите тело. Задња крилца обично су „спакована“ испод оних предњих и уопште се не виде. Глава је јасно одвојена од тела и на њој се налазе две антене састављене из 11 сегмената. Антене су дугачке и добро се виде, а понекад су и необичних облика. Вилице су врло развијене јер њима гризу и дробе практично све. Због тога спадају у подврсту инсеката која се назива Polyphaga, то јест ону „која једе разне ствари“. Тврдокрилци живе на земљи и у води. Могу да буду велики као херкуловски скарабеј (чак и до сто грама) или мали (дужине свега 0,5 mm). Готово сви могу да лете, али већина користи само ноге да би се премештала с места на место. У зависности од животне средине, ноге су им обликоване тако да могу да ходају, трче, скачу, пливају или копају.

вој берзи, сви се труде да донесу колекције које могу добро да се продају.

Чему служе овакви сусрети? Пошто је већини људи који сакупљају инсекте то преваходно хоби, они су у могућности да стално путују и прикупљају нове врсте. Зато је све више оних који се специјализују за одређене врсте, које на тим скуповима мењају за примерке које немају. Највећу цену достижу екзотични примерци из тешко доступних области, као што је памирска висорава или амазонска џунгла, које, после прегледа стручњака, откупљују и природњачки музеји да би допунили своје збирке.

То што су баш тврдокрилци најомиљеније бубе за сакупљање има и своје практично објашњење: лако се препарирају, јер немају много меких делова тела, а спољни омочак, оклоп, сачињен је од хитина који је чврст и дуготрајан. Код ситних врста има

другим инсектима. Тврдокрилце можете наћи свуда и у свим климатским условима.

Да ли су им онда колекционари непријатељи? Иако се у колекционарским кутијама

САКУПЉАЧКИ ПРИБОР

Да бисте постали успешан сакупљач тврдокрилаца, ево шта вам је неопходно:

- **Мрежица.** Она којом се хватају лептирови погодна је и за тврдокрилце који лете. Кесица треба да је од провидног али јаког материјала, а њена дужина два пута већа од пречника круга за који је закачена.
- **Усисивач** онај ручни, пластични, на батерије, којим ћете покупити бубу из мрежице. Уколико сте вешти, ово није неопходно.
- **Пластичне посуде** са поклопцем у које ћете сакупљати бубе.
- **Бензин** или етилен за опијање буба.
- **Картон** са исцртаним једнаким пољима, на који ћете забадати бубе.
- **Чиоде** за пробадање инсеката.
- **Пинцета** којом ћете ножице и антене наместити у прави положај.
- **Кутије**, обично од дрвета, са стаклом, да би се спречио продор влаге и паразита.
- **Етикете** уз сваки примерак на којима пише име врсте, место где је нађена и име онога ко ју је нашао.
- **Нафталин** против мољаца.

често нађу изузетно ретки примерци, тврдокрилцима не прети истребљење, сем ако до тога не дође због промена у њиховој животној околини.

ОВО НЕ ПИШЕ У ЕНЦИКЛОПЕДИЈИ ОТКУД ГРЧ?

Дешава се то и најбољима: стартују с највећим шансама за победу на олимпијским играма или светском првенству, а онда изненада, наизглед без разлога, само „изађу“ са стазе. Тек кад их износе са стадиона, ако им се камера примакне довољно, видимо им болни израз на лицу.

Још гори случај: купача ухвати грч, он губи присебност, уплаши се, нагута воде и — крај.

За све је крив фамозни грч.

Шта је то заправо?

Ово невољно и болно грчење једног или целе групе мишића најчешће погађа доње удове. Траје десетак секунди, понекад и дуже. Уклања се масажом или истезањем, то јест извођењем покрета супротног од оног који га је изазвао. Такозвану „моторну јединицу“ која изазива грч чине нервни завршеци, сноп мишићних влакана и њихов спој. Грч је нарочито изражена активност једне или већег броја „моторних јединица.“

Медицина бележи да грчеви, истина ређе, могу да се јављају као последица неког општег неуролошког обољења (дечје парализе, артериосклерозе, пареплегије, упале периферних живаца, дијабетичке неуропатије) или, чешће, од поремећаја унутар самог мишића, што нас у овом случају више занима. Дакле, шта је то што изазива да смо једног часа у реду, а већ следећег јаучемо од болова због грча у ножном палцу, на пример. Лекари кажу да су за таква грчења најчешће криви продукти метаболизма, отпадни материјали као што је млечна киселина, која се ствара нарочито после дуготрајних и тешких мишићних напора. Грч такође може изазвати и лоша циркулација крви у појединим деловима тела, а дешава се да буде повезан с покретом који игра улогу „упаљача“: код писаца или музичара то су они много пута понављани и стални покрети. Хладноћа такође погодује настанку грча.

Треба знати да су неки људи више склони грчевима, други и не знају шта је то. Најзад, један број грчева настаје услед артритиса, мањка натријума или калцијума, дехидрације, проширених вена... Ипак, случајеви који немају никакве везе с неком болешћу далеко су најбројнији.

Лоша циркулација (после дугог седења у истом положају) или накупљена млечна киселина због дужег физичког напора изазивају неподношљив бол: грч. Срећом, брзо прође.

ЦАРЕВИ, ЦАРУЈУ, А ШОГУНИ ВЛАДАЈУ

Шогуни су у Јапану били оно што бисмо ми данас звали команданти главног штаба, заправо врховни војни заповедници царске војске који су упућивани да се боре против дивљих племена непокорних империјалним властима. Јапанска историја први пут их помиње 720. године, али је у то време ова титула додељивана само привремено, док је трајао неки војни поход или битка. Већ 811. године титула је нестала да би 1183. била обновљена и то из поштовања према војсковођи званом Јошинака.

Пошто је током дугог грађанског рата доказао своје способности, јапански двор сматрао је да је Јошинака у стању да умири земљу. Међутим, он се показао непослушан и већ следеће године после именовања за шогуна — умро.

Требало је сачекати ново уједињење Јапана 1192. што је успео да изведе Јоритомо Минамото за шта му је цар доделио титулу шогуна, као доживотну и наследну. Јоритомово седиште налазило се у Камакури, области удаљеној од престонице, па је његова владавина удвостручила власт племића, и световну и верску. У ствари, шогуни из ове „династије“ имали су сву власт у земљи, а цар је био

Главнокомандујући војске, али и носиоци цивилне власти, шогуни су у Јапану скоро пуних седам векова (1192–1867) били главни, поред живих, здравих и занемарених цара.

само фигура „божанског попрекла“ која се само формално налазила на челу власти.

Касније је власт шогуна нешто ослабила под многобројним освајачким налетима Монгола због чега је „династија“ Минамото свргнута. Шогуна је прешао најпре на породицу Хоџо, а затим Ашикага. Наиме, Ашикага Такаџи искористио је тренутак „безвлашћа“ и установио нови шогуна у Кјоту 1336, који ће престати да постоји тек 1573. године. Феудални ратови и даље нису престајали да слабе своје војсковође којима су често преостајале тек пусте титуле шогуна. Зато се 1603. нови шогуна Токугава Јејасу настанио у Еду (који ће постати Токио) и ова „династија“ шогуна владала све до 1867. потпуно одгурнувши у други план царску власт.

У великом преврату 1867. срушена је власт шогуна и цар је преузео власт у своје руке.

ЗАШТО КАМЕЊЕ „РАСТЕ“ ИЗ ЗЕМЉЕ?

После десетина и десетина година колико пољопривредници обрађују своје њиве чистећи их од камења, био би ред да оно

већ једном нестане. А није тако. Неки за то оптужују климу: хемијска разлагања и сливања воде изазивају ерозију површинског слоја Земљине коре, а њени најотпорнији делови — стене — „испливавају“ из тла. Логично објашњење, али оно, нажалост, не пружа одговор на питање зашто се ово догађа баш у пролеће. Сваки ће вам сељак посведочити да је приметио ново камење нарочито после оштре зиме. Научници су зато предузели мерења и открили неочекиваног кривца: хладноћу!

Када температура падне испод 0°C, хладноћа продире у тло претварајући у лед вла-

гу у њему. Како су при том стене бољи проводници топлоте (односно хладноће) од земље, кад ледени талас стигне до камена, хладноћа ће брже проћи кроз њега него кроз околну тло. Земљиште испод камена ће се исто тако брже заледити од околног, а водена пара брже ће се претворити у лед него у његовој околини: ширење леда, јаче испод камена од оног у „чистој“ земљи, тера камење навише. Кад се то залеђе-

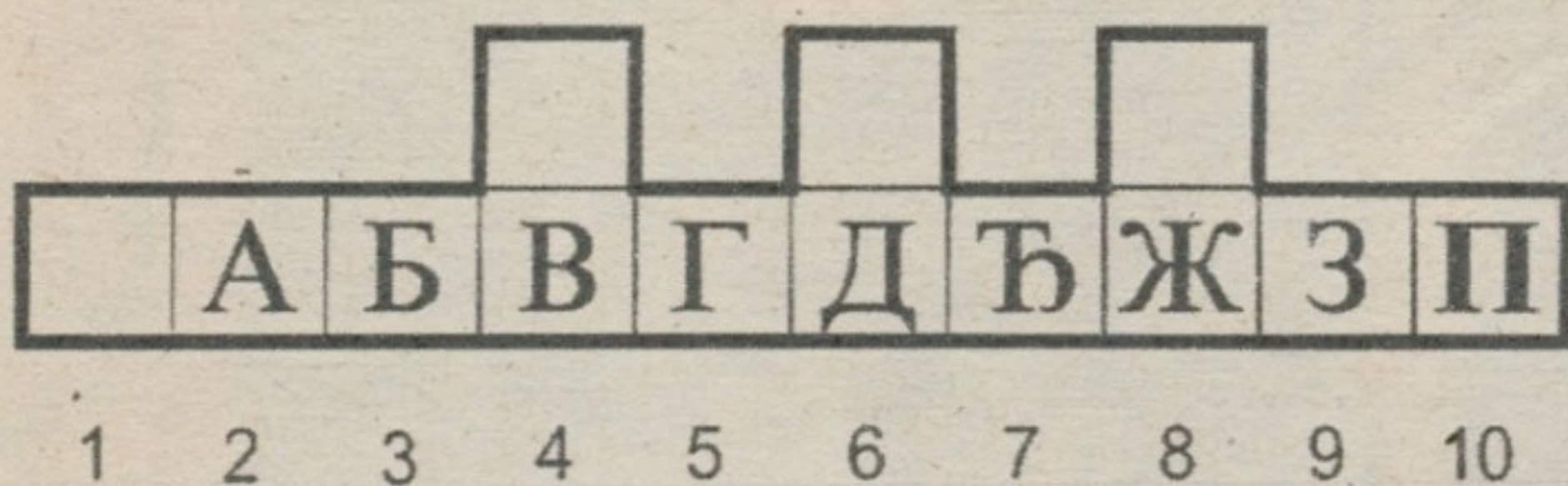
но земљиште одледи, камен задржава свој уздигнути положај јер га земљиште испод њега подупире. И тако, захваљујући циклусу смрзавања — одмрзавања сваке зиме камење се пење и стиже на површину.

На велику „радост“ земљорадника и баштована.

Хладноћа, а нарочито лед, истерују камење на површину Земље. И тако у бескрај.

ЛОГИЧКИ ЗАДАЦИ

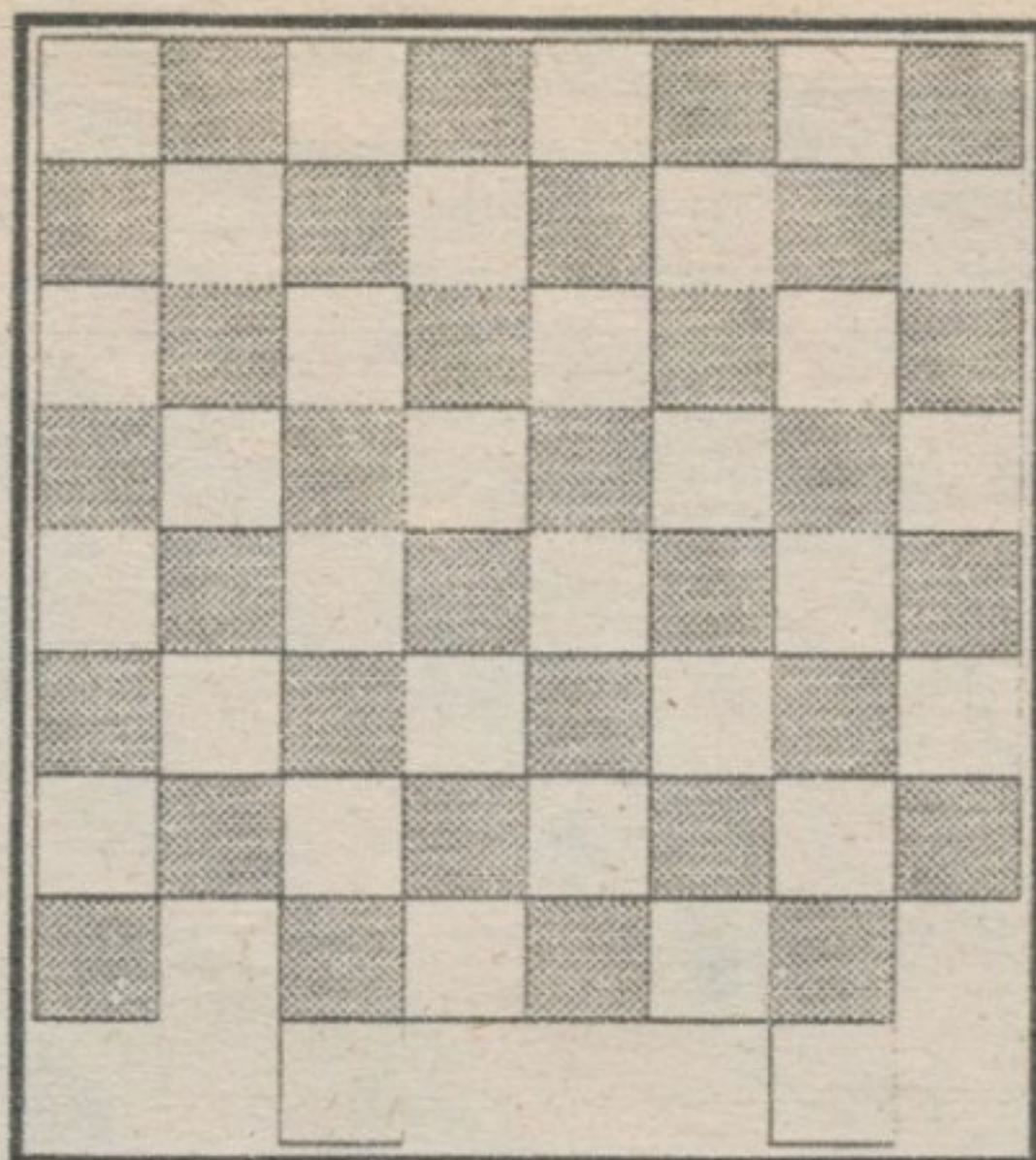
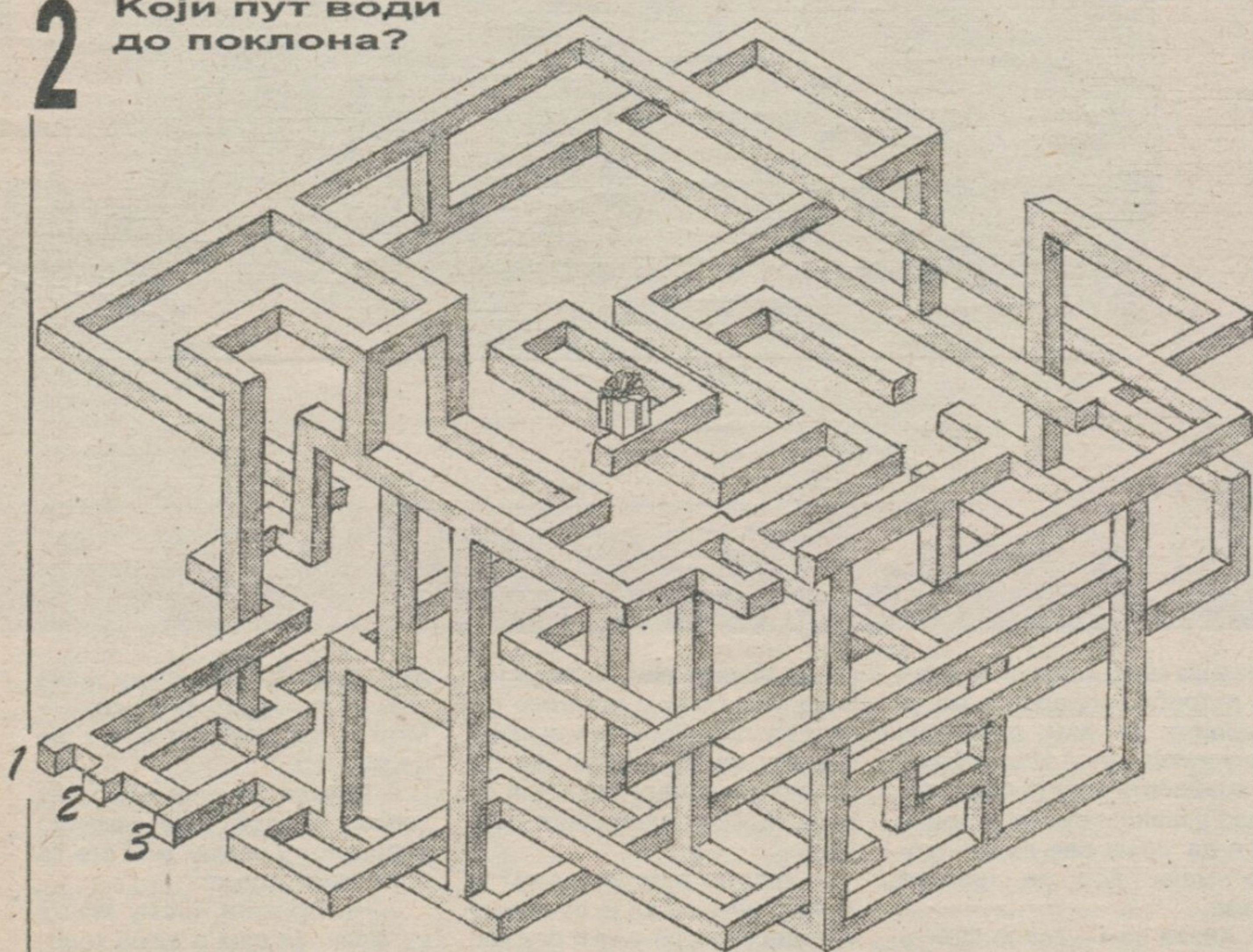

1 На цртежу је приказан ров у коме се налази девет војника. Војници су обележени почетним словима њихових имена, а поручник словом "П".

Поручник треба да стигне на позицију број 1 на другом крају рова, али тако да редослед свих војника остане исти. Ров је веома узан и није могуће да се два човека мимоиђу у њему. Међутим, користећи три испуста (11; 12 и 13), успеће у томе.

Ако једно померање на слободно место рачунамо као један потез, колико је најмање потеза потребно да се поручник нађе на позицији 1, а да поредак војника остане исти?

2 Који пут води до поклона?

Колико је најмање потеза потребно да се поручник пребаци са једног краја рова на други, а да се поредак војника не измени

3 Плоча приказана на слици има 64 поља и подсећа на шаховску таблу. Потребно је изрезати плочу на два дела, тако да се од њих може саставити исправна шаховска табла, не оштећујући при резању ниједно поље.

Подразумева се да резање два бела квадрата није решење јер се на тај начин добијају три дела, а не два како је наглашено у задатку.

4 Израчунајте најмањи број корака које зидару ваља начинити по овим мердеви-нама да би два пута био на тлу и два пута на њиховом врху. Сваки корак мора бити једнако висок а сваку пречку морате користити једнак број пута, то јест, ни на једну од њих не смете стати више пута него на било коју другу.

5 Који је минималан број оштроуглих троуглова на које се може разрезати произвољно дат тупоугли троугао? Правоугле троуглове треба искључити из решења.

Решења се налазе на страницама "Мале поште"

Уређује
др Зоран Живковић

На острву Сендри чекали су га још од прошлог пролећа, од тренутка кад се са још седморицом придружио краљичиној војсци. Онда је стигла вест да је рањен. О њему се бринуо краљичин лекар лично. Причало се о његовој великој храбрости у боју, о томе како су успели да добију рат. Онда се о њему дуго ништа није знало.

Стигао је једне ноћи пуног Месеца. У дугачком уском чамцу поред његовог беживотног тела налазила су се још тројица са Сендрија и лекар. Убрзо пошто су пристали уз обалу, на острву је настала пометња. Људи су се полако помањали из својих домова.

У двориште су га унели на носилима. Господарица фарме, са лаганим огртачем који јој је лепршао око ноћне кошуље, ужурбано је истрчала из куће босим ногама газећи по каменим плочама.

— Фаре, Фаре — пришла је носилима надневши се над издуженом фигуром човека који је лежао у њима. У том часу наступио је мук, као да се нико није усудио реч да проговори. — Мртав је — збуњено је рекла повлачећи се уназад.

— Жив је — лекар ју је уверавао гледајући је с помешаним осећањем сажаљења и поштовања. — Дема — додао је — пустите нас да га унесемо унутра, у топло.

Фареа су сместили у још топао кревет његове жене. Над узглављем је стајао лекар, мерио му је пулс. У соби је владао савршен мир.

Жена је стала у дно кревета. Ионако крупне очи као да су јој се повећавале од узбуђења. Понављала је тихо али разговетно како њен муж уопште не дише.

— Дише, дема, верујте ми. Полако, али дубоко — лекар ју је уверавао. — Иначе, зовем се Хамид, асистент сам краљичиног лекара, доктора Сакера. Њено височанство и доктор одлучили су да будем у пратњи вашег супруга и ос-

танем уз њега колико год буде потребно. Краљица ме је замолила да вам пренесем њену захвалност због изузетне храбрости коју је Фаре показао у њеној служби. Спремна је да учини све да узврати бар мали део те његове жртве.

— Хвала вам — господарица фарме рекла је расејаног по-

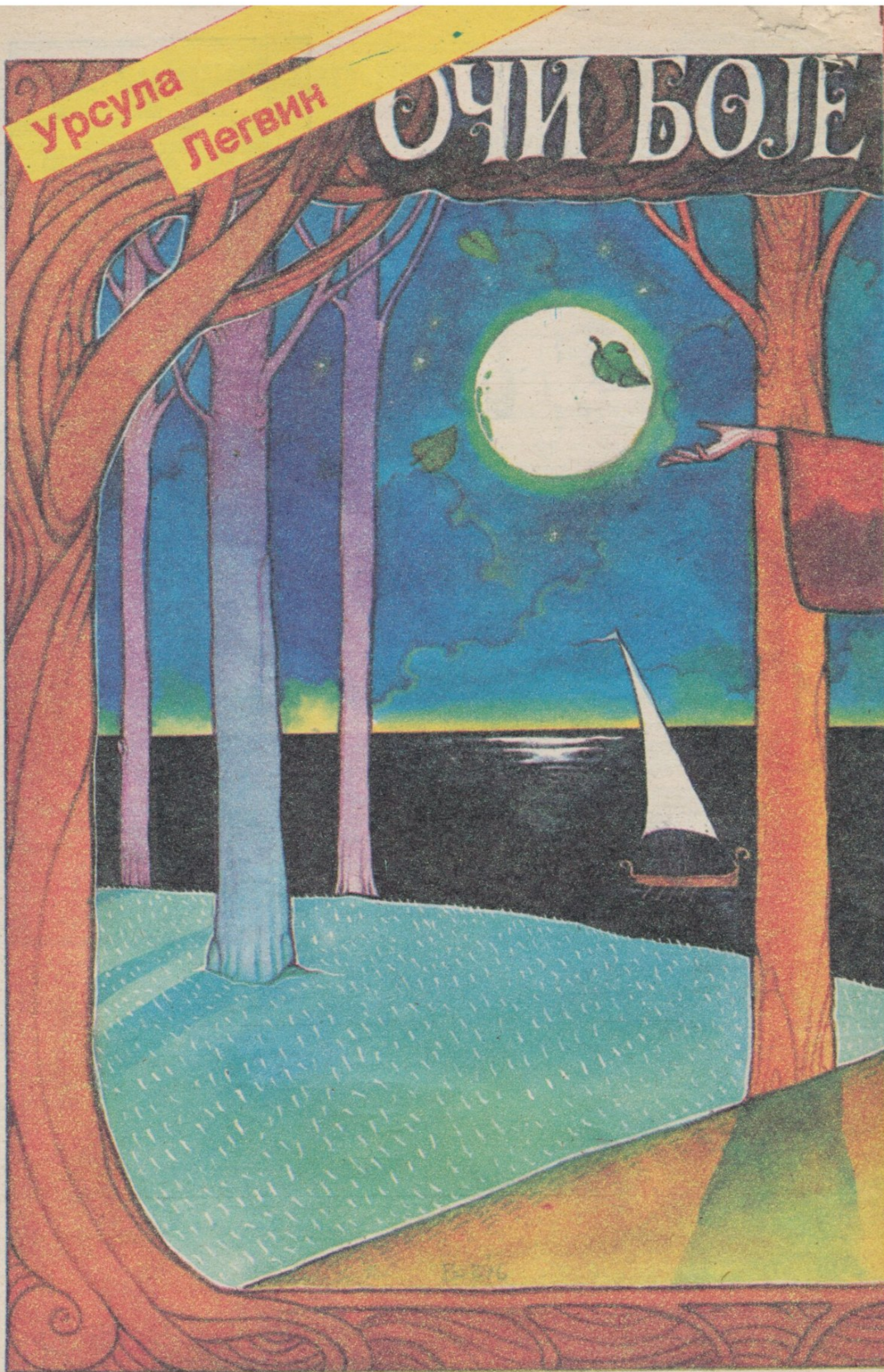
гледа прикованог за лице човека који се није померио отако су га положили у кревет. Видело се да подрхтава од навале само њој знаних а за спољни свет скривених осећања.

— Хладно вам је, дема? — Хамид, уверен да је са својих четрдесет година већ оуглао на женску лепоту, није одо-

лео љупкости те нежне жене која га је подсетила на срну. — Можда би требало боље да се обучете.

— Можда му није довољно топло? Да се није накупио хладноће у чамцу док сте га превозили догде?

— Не брините, њему ништа не фали. Ја сам о вама говорио, дема!

ЊИЛИБАРА

ни су зазирали било шта отворено да га питају. Започињали би реченицу и остављали је да лебди у ваздуху, недовршену. Један се усудио да му приђе и пита га „да ли ће он онда постати...” не изговоривши до краја шта.

Када се вратио у собу, затекао је Макали, господарицу фарме, како седи крај узглавља свог мужа држећи га за руку. Крај њеног скута седела је девојчица по имену Иди не старија од пет-шест година. Обе су га беспоговорно послушале кад им је објаснио да ће за њихово добро бити ако седну и нешто презалогате. Хамид је волео то осећање моћи, људи су ретко одбијали да послушају његова наређења.

— Макали-дема — Хамид је, гледајући младу жену како мирно завршава оброк, схватио да је господарица фарме у другом стању, сигурно је била у трећем, четвртном месецу трудноће — требало би да превијем ране вашег мужа. — Ако желите, обавићу то сам, можда није паметно да у таквом стању присуствујете превијању, да то не буде превише узбуђења за вас?

— Остаћу — Макали је била одлучна. Хамид је први пут схватио да се Макали разликује од других острвљана, бар кад се радило о боји коже и очију. Док су сви са Сендрија имали чудну, смећу кожу и светле очи боје њилибара, Макали је имала изразито белу пут и два ока тамна као ноћ. Кад су им се погледи срели, Хамид се запитао да ли она зна. Чим се удала за Фареа, сигурно је била свесна за кога се везује. Али, Хамид је био збуњен, како онда ништа није говорила. Можда су то ипак само пусте приче, обична легенда.

Накратко занет мислима, Хамид се пренуо и Макали почео да објашњава како јој је муж страдао. У једној од борби задобио је дубоку рану, мачем је прободен кроз стомак. Мислило се да му је то сигуран крај, али је неким чудом преживео. Мада је већ данима у коми и показује једва видљиве знаке живота, пулс и дисање су му слаби, али стабилни.

Иако је био свестан да мало тога може да уради за Фареа, Хамид је морао да испштује жељу и саме краљице, а и доктора Сакера, и остане до краја да види како ће се ствари одвијати. Једно није могао да предвиди. Кад год би се нашао у друштву господарице фарме, срце му је све узбуђеније куцало.

С Макали се договорио да Фареа чувају на смену. У ствари, да би је некако одво-

јио од постеље мужа од кога се није одвајала ни дан ни ноћ, морао је да јој нареди да макар два пута дневно оде у шетњу. Послушала га је само зато што јој је предочио да је то добро и за њу, дете које је носила и малу Иду која није желела да се одваја од мајке.

Кад би на њега дошао ред да се одмори, редовно је одлазио у природу. Најпре око саме фарме, а после се одважио да загази дубље у шуму. Пролазећи крај древних стабала дрвећа које је чудно расло на самом ободу острва, чудно јер се корење готово у потпуности видело изнад земље, Хамид је увек осећао необјашњиву нелагодност. Па ипак, није одолео да се изнова враћа у близину тих стабала виших и по осам, девет пута од највишег острвљанина.

Вративши се из једне од својих уобичајених шетњи, Хамид је затекао Макали у сузама. Притрчала му је и саопштила да је Фареов пулс знатно ослабио док је он био одсутан. Хамид је схватио да ће морати да послуша савет који је добио од доктора Сакера. Овај му је изричито нагласио да, уколико пацијент покаже знаке одумирања, мора да послуша савете које је Сакер открио у некој древној књизи а тицали су се људи са острва Сендри.

— Макали-дема, сместа донесите посуду с водом! — док је жени у коју се безнадежно заљубио наређивао да изврши оно у шта ни сам није још желео да поверује, сетио се речи једног од најстаријих острвљана. Паск му је, малтене чим је крочио на Сендри, саопштио да ће до овога доћи. Није хтео да му поверује.

Кревет су морали тако да подесе да буде под углом — Фареа су везали за постељу да не би склизнуо, стопала су морала да му буду замочена у широку посуду у коју је морала стално да се долива свежа вода.

Већ те вечери Фаре је поново почео и даље споро али стабилно да дише. Тада је коначно све постало јасно. Макали више није имала куд, морала је неком да се исповеди.

— Кад сам решила да се удам за Фареа, сви су ме упозоравали да то не чиним — Макали се обраћала Хамиду трудећи се да га не гледа у очи. — Знам шта ви из града причате о људима са Сендрија, правите шале о њима као о дрвеним људима. И моји нису

Окрнула се према њему и, као да га први пут види, погледом му дала до знања да је он заправо улез у њиховом дому, да би требало да буде што тиши, да се труди да их не узнемирава, нека помогне њеном мужу и нека што пре оде... Збуњен чудном речитошћу њеног погледа Хамид је промрмљао да ће их

оставити неко време насамо, вратиће се касније.

Отишао је у кухињу захтевајући храну и пиће за исцрпљене људе у чијој је пратњи стигао до Сендрија. Навикнут на издавање наредби, Хамид је давно изгубио осећање збуњености у додиру с непознатом средином. За разлику од Хамида, острвља-

Илустровао Добросав Боб Живковић

били ништа блажи кад су ме уверавали да не смем да пођем за човека који ће се претворити... — Макали је горко зајецала. — Али, нисам веровала, чак ни онда када сам са Фареом ишла крај обале и кад ми је он с поносом говорио: „Ово дрво, то је Аита, моја прабака, а оно тамо је Доран-дем, мој далеки предак који ту стоји већ читавих четири стотине година...”

— Варате се, Макали-дема, ако мислите да се ми у граду подсмевамо острвљанима. — Хамид се трудио да буде што блажи, да не повреди осећања жене без које више није могао да замисли свој живот. — И кад сам кретао пут Сендрија, доктор Сакер ме је упозорио да ћу вероватно присуствовати ретком процесу о коме треба подробно да га известим по повратку...

— Процесу? — Макали је била потпуно сломљена. — Ви говорите о поцесу као да се не ради о људима од крви и меса. А онда, схвативши шта је рекла, Макали је још гласније зајецала. Зар је могла да говори о човеку од крви и меса гледајући свог мужа како лежи у кревету као стабло, стопала зароњених у воду док се полако претварају у корење.

— Докторе, молим вас, реците ми шта то онда ја носим у утроби?

— Дете, наравно — Хамид се трудио да буде што убедљивији.

— Али, какво дете?

— Зар је то уопште важно, Макали-дема? Његово дете, ваше дете као што је мала Иди.

— Иди, то је нешто друго. Она је као ја, Иди нема очи боје филибара као Фаре и остали са Сендрија.

— Зар бисте мање волели Иди чак и да има очи боје филибара?

— Не, наравно да не! — Макали готово да је крикнула.

— Сад је само важно да схватите праву истину. Тек накондано присетио сам се речи старог Паске који ми је, чим смо Фареа довели до Сендрије, саопштио да ћемо убрзо морати да га посадимо. Тада још нисам могао да спознам право значење његових речи, мада ме је доктор Сакер још у граду упозорио да приче о „дрвеним људима“ можда нису само приче. Схватите, Макали-дема, ваш муж је претворен у стабло. Он је слеп, глув, нема никаквих осећања. Није свестан да ли сте крај њега или не. Престао је да постоји у оном људском смислу те речи, прихватите то ма колико болно било.

— Колико ће времена проћи док...

— Ни сам не знам тачно, Макали-дема. Бојим се, врло брзо. Зар нисте причали с неким, мора да то неко зна...

— Не брините, докторе, ту је Паск, Даиди, они су ми већ рекли да ће се за све побринути кад куцне час, само ја нисам желела да им поверујем, као што ни Фареа нисам до краја схватила озбиљно када ме је водио од стабла до стабла и упознавао ме са својим „рођацима“. Мислила сам да је наша љубав јача од тог, како рекосте — процеса... Макали је ово последње изговарала шапатом. Била је дубоко замишљена.

Хамид је полако изашао из собе свестан да Макали није ни приметила да га нема. Плашећи се да се удаљи од куће, шетао је двориштем као рањена звер. Није смео да призна шта га мучи.

Када се вратио у собу, затекао је Макали чудно смирену.

— Знате шта, Хамид-дем, нешто сам коначно схватила. Били су у праву када су ме одговарали од удаје. Живи не треба да се везују за полуживе. Морала сам то да признам себи на самом почетку и не би до овог дошло — окренула се према Хамиду и погледала га очима које су чудно сијале.

Овлаш је погледом прешла преко Фареовог нежног тела, устала и кренула према Хамиду.

— Хамид-дем, требало је да се заљубим у неког као што сте ви — Макали се бацила доктору у загрљај. Љубила га је страсно, грлила као да јој од тога живот зависи. А Хамид, луд од среће што му се остварује сан који ни сам није смео да усни, узвраћао је нежне додире, љубио Макали као ниједну жену до тада.

Хамид је изгубио појам о томе где је, занет Макалиним чарима није приметио кад му је она, послушавши неки само њој знани звук, исклизула из руку.

Грубо освешћен, приметио је неку чудну промену у соби. Макали је била крај кревета свога мужа. До тада лежећи непомично, Фаре се изненада покренуо. Подигао је руке, а испружени прсти треперили су му као лишће покренуто нежним пролећним поветарцем. Читавим његовим телом прострујао је трептај, као кад се дрво покрене на јаком ветру. Чуо се неки чудан звук који је подсетио на уздах човека који гласно пати.

— Фаре, драги, морала сам да знам — Макали га је грлила јецајући. — Нећу те више мучити, никад више. Заувек ћу бити само твоја.

В. С.

ПРВИ КОМПЈУТЕРСКИ ЛУТКА ФИЛМ

ИГРАЧКЕ СУ

ЖИВА БИЋА?

Са потписом „Дизни“ крајем прошле године почео је да се приказује јединствен филм. Од првог до последњег кадра све, укључујући и глумце, урађено је рачунарском графиком

Каубој Дрвенко и васионски ренџер Зујко Светлогод. Била би то помало неуобичајена подела главних улога да се уз њих, у споредним, не појављују још Господин Кромпироглави, Бо Гвирић и још много лутака. Пошто су сви они ликови најновијег Дизнијевог филма „Прича играчака“ њихова необична имена не чуде.

И до сада су се у многим филмовима, као рецимо у „Парку из доба јуре“ (из 1993. године) појављивали ликови урађени помоћу компјутерске анимације. Али „Прича играчака“ први је целовечерњи филм урађен искључиво рачунарском графиком.

Паника у свету Дрвенка и остале братије

Иако се о филму већ говори као о још једном изузетно успешном пројекту Дизнијевог студија, треба нагласити да је „Причу играчака“ створила заправо компанија „Пиксар анимејшн“ из северне Калифорније. „Дизни“ је дао новац, а „пиксаровац“ Џон Лестер измаштао је и режирао овај филм који траје 77 минута.

Уместо да ликови буду дводимензионални, као рецимо у „Аладину“, или да добију трећу димензију и помешају се са правим глумцима и моделима појединих праисторијских животиња као у „Парку из доба јуре“, Лестер је „укрстио“ технологију коришћену у оваквим филмовима и

створио јединствено кинематографско дело.

„Прича играчака“ гледа се као најужбудљивији филм с примесама бајке, акције и трилера. Оног тренутка кад Енди, власник те луткарске „менаџерије“, напусти собу, његове играчке оживе и почињу да воде самосталан живот, далеко од очију људи који о играчкама размишљају као о свету који нема душу.

Простодушни каубој Дрвенко (Вуди), главни међу Ендијевим играчкама, страхује шта ће се догодити после рођенданске прославе њиховог „газде“. Наиме, Енди слави седми рођендан, па се све лутке питају шта ће се с њима догодити кад се у Ендијеву собу уселе неке нове играчке. Да ли ће их Енди одбацивати! Шта ако добије новог љубимца?

Међу луткарском братијом појављује се васионски ренџер Зујко Светлогод (Баз Лајтјир), модерна лутка — суперхерој — опремљена скафандером, ласерским оружјем, опремом о којој лутке — ветерани могу само да сањају. Почињу разне перипетије, отмице... Али, да не препричавамо филм. Сигурно ћете ускоро моћи да га видите (бар се надамо да ће овај филм откупити неко од наших дистрибутера).

Открићемо вам ипак да Дрвенко говори гласом двоструког „оскаровца“ Тома Хенкса, а да Зујку Светлогоду глас позајмљује Тим Ален. И то је још један од разлога што су за филмом „полудели“ и најмлађи, али и они генерације Џона Лестера (Лестер има 38 година), па и много старији.

Филм „Прича играчака“ коштао је 30 милиона долара, али је само у првој недељи приказивања (у биоскопе „стигао“ почетком децембра прошле године) вратио уложене паре. Већ се очекује да ће „Прича играчака“ донети рекордну добит.

До бесконачности и даље

Компанију „Пиксар анимејшн“ основао је 1979. Џорџ Лукас, велики филмски маг који је створио чувену трилогију „Ратови звезда“. Незадовољан пословањем, Лукас је компанију убрзо продао Стиву Џобсу за 10 милиона долара. Предузеће које се до тада бавило прављењем рачунара, доласком Џобса, некадашње звезде „Епл“ компјутера, променило је програм. Почели су да се баве анимацијом створивши, између осталог, и петоминутни филм „Играчка од лима“ за који је Џон Лестер 1989. добио „Оскара“ у категорији „кратког метра“.

О филму „Прича играчака“ размишљало се, потом радило, више од четири године. Под сигурном Лестеровом

руком, у стварању филма учествовало је – око 150 запослених у „Пиксару“ – чак 30 аниматора.

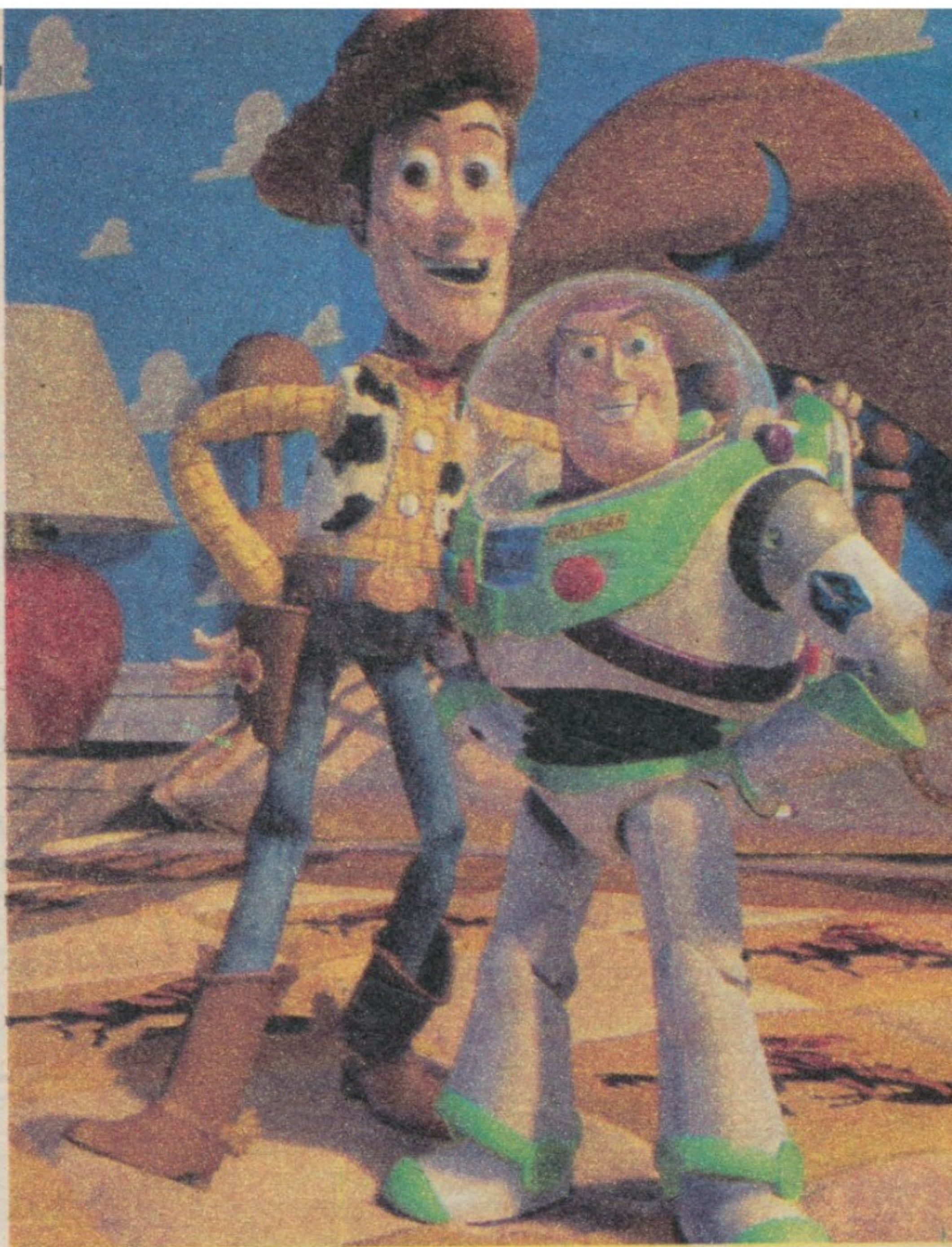
Да неко ко има добар компјутер не би помислио да је лако створити такав филм, изнећемо неколико важних детаља.

За сваки двадесет и четврти део секунде анимације било је неопходно 5 мегабајта рачунарске меморије што је, грубо речено, отприлике 550 милијарди бајта колико је „потрошено“ за стварање „Приче играчака“ (Тој Стори). Уз то, Лестер је са помоћницима радио на милионски вредним рачунарима „Силикон графикса“ и „Сан микро-система“ потпомогнут програмима (софтвером) које су створили сами „пиксаровци“. Када се све сабере, за филм је било неопходно 800.000 компјутерских сати рада.

Кад се каже да је сваки, и најситнији детаљ створен рачунаром графиком, то можда звучи као једноставан посао, али истина је сасвим друкчија. Јер, у случају овог филма, анимација није значила и аутоматизацију. Сваки секунд филма, односно сваки лик или детаљ који се појављује у кадру, морао је ручно да се програмира.

На пример, кад Зујко Светлогод, каже „До бесконачности и даље!“, сваки слог те његове реченице морао је да

Дрвенко и један од Ендијеве „менаџерије“

Иако Каубој Дрвенко и Зујко Светлогод живе у неком измишљеном свету, прича о њима неодољиво подсећа на догодиштине које би могле да се припишу и свима нама. Зато, покушајте да гледате лутке другим очима! Можда оне оживе чим им окренете леђа?

буде пропраћен одређеним покретима лица и тела. Јасно је онда да је за сваку секунду урађене анимације било потребно 90 минута да се та анимација припреми и уради што убедљивије.

Каубој Дрвенко је, слично Зујку, такође био велики „заточник“ Лестеру и осталим члановима екипе. На Дрвенковом телу аниматори су пратили 712 различитих „тачака“ које се мењају кад он хода и говори и још 212 додатних на каубојевом лицу. Уз то, у свакој секунди пазило се на одговарајуће осветљење, угао камере, остале ликове и предмете. Радило се о анимацији која је знатно сложенија од оне приликом стварања цртаног, дводимензионалног филма.

Пошто филм доживљава велики успех код биоскопске публике, „Дизни студио“ већ је, заједно с Лестером и компанијом „Пиксар анимејшн“, уговорио још два компјутерска играна филма. Чујемо да ће се један од њих, а очекује се да се заврше до краја овог века, звати „Бубе“. Наравно, не ради се о „бубама“ из Ливерпула, већ о правим, виђеним „очима“ – рачунара.

В. С.

ИСПУЊАЉКА

1	КА	П	И	Љ	А
2	ВА	Т	СА	Т	
3	Т	РА	М	ПА	
4	ПА	П	РА	Т	
5	Е	РА	СТА		

ВАТ, ЈА, КА, КРА, ПА, ПАТ, ПИ,
РАТ, САТ, СТА, ТРАМ.

Од ових слогова склопите речи тако да у означеним пољима добијете име и презиме тенисера са слике.

1. Улазна врата; 2. Напон од једног вата на један сат; 3. Робна размена; 4. Врста биљке; 5. Сасушена рана.

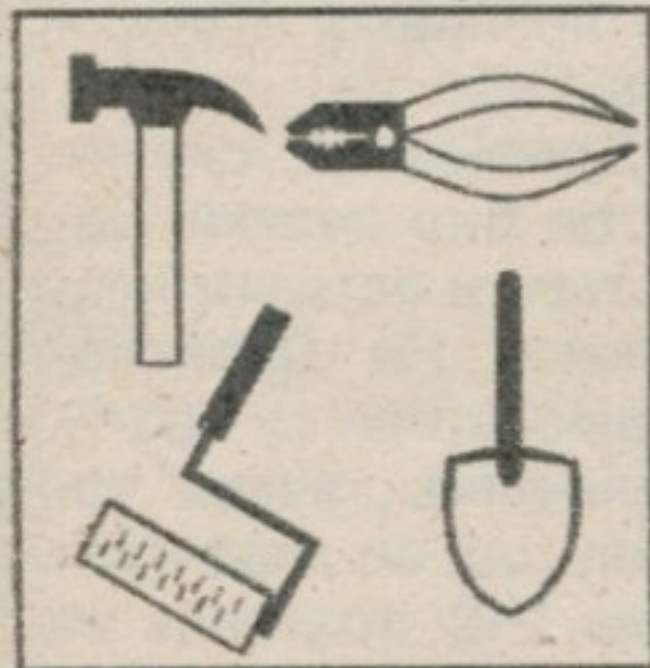
КЛИН

1	С	И	Н	Д	И	КА	Т
2	КА	С	Н	И	Т	И	
3	И	С	Т	И	Н	А	
4	С	И	ТА	Н			
5	Т	И	СА				
6	СА	Т					
7	Т	Р					
8	Е						

1. Радничка организација; 2. Задочњавати, закашњавати; 3. Непобитна чињеница, супротност лажи; 4. Који је врло малих димензија; 5. Река у Војводини, притока Дунава; 6. Часовник; 7. Ауто-ознака за Трст; 8. Знак за сумпор.

ОСМОСМЕРКА

Алатке и машине из пописа пронађите у осмосмерци, па ће вам неискоришћена слова, читана редом, дати још један одговарајући појам.

АШОВ, БРАДВА, БУЛДОЖЕР, БУШИЛИЦА, ВИЛЕ, ВИТЛО, ГРАБЉЕ, ГРЕДЕР, ДИЗАЛИЦА, ДРОБИЛИЦА, ЕЛЕВАТОР, ЗАВРШАЧ, КЛАДАРА, КЛЕШТА, КОМПРЕСОР, КОСИЛИЦА, КРАН, МАКАЗЕ, МАКАРЕ, МЕШАЛИЦА, МОТИКА, НАКОВАЊ, ОДВИЈАЧ, ПРЕСА, СВРДЛО, СИСАЉКА, СТРУГ, ТАЧКАЛО, ТРАНСПОРТЕР, ЧЕКИЊ, ЧЕКРК, ШИБЕР, ШИЛО. **БЛАЊА**

Р	Е	Т	Р	О	П	С	Н	А	Р	Т	Г	М	О	Т	И	К	А
О	Д	Л	К	Р	А	Н	Ц	А	В	Д	А	Р	Б	Л	О	Б	З
С	Е	И	Е	Л	Е	И	А	В	Ц	К	А	У	Е	С	И	А	А
Е	З	С	З	В	Л	Ж	И	К	А	И	Ш	К	И	Д	В	Ш	О
Р	А	А	С	А	А	Т	О	Р	О	И	Л	Л	Р	Е	Д	Л	
П	К	Њ	Ш	Т	Ј	Т	Е	Д	Л	В	И	И	Ш	А	В	Р	Д
М	А	Е	Ш	О	Р	И	О	И	Л	Ц	А	А	Б	И	С	А	Р
О	М	Е	Л	И	В	У	Ц	Р	А	У	Ч	Њ	Ј	О	Б	И	В
К	Р	А	Д	А	Р	А	Г	А	Е	Љ	Б	А	Р	Г	Р	Е	С
К	Р	К	Е	Ч	Е	К	И	Ћ	Г	А	И	К	А	Л	О	Д	Р

СЛОГОВНА ПИРАМИДА

1	ЛА					
2	Ф	И	ЛА			
3	Ф	И	ЗА	ЛА		
4	Ф	И	ЛИ	ЗА	ЛА	
5	Ф	И	ЛА	ТЕ	ЛИ	ЗА

1. Символ лантана; 2. Адвокати Филота и Тома; 3. Ампула у фармацији; 4. Подружница, испостава (банке); 5. Скупљање поштанских марака.

ПАЛИНДРОМ

У природи
шта све нема –
у њој чак
и гуштер дрема.

НАРАВ БАРАН

ЗАНИМАЊЕ

МАРА ЛИКИЋ

ФИЛИМАРКА

МОЗАИЧКА УКРШТЕНИЦА

Н	А	Д	И	Р	
И	Н	О	В	А	
К	И	Р	А	Ц	
О	К	А	Н	И	
Л	А	Т	К	О	
Л	■	И	О	Н	И
Т	Х	■	■	А	Р
Е	С	К	А	Л	А
С	Т	А	Р	И	Н
Л	А	П	А	З	■
А	Н	Е	■	А	Р
■	И	Т	А	М	А
О	Ц	А	Т	■	Љ
М	И	Н	О	Б	А

У смеру стрелице упишите име и презиме научника са слике, а укрштеницу даље решавајте распоређујући речи из пописа.

АНЕ, АНИКА, АРА, АРАДА, АРСЛО, АТО, ДОРАТИ, ЕСКАЛАТОР, ИВАНКО, ИНОВА, ИОНИ, ИРАН, ИТАМАР, ЈАМА, КАПЕТАН, КАСАЧ, КИРАЦ, ЛА-ПАЗ, ЛАТКО, МА, МИНОБАЧАЧ, НАДИР, ОКАНИ, ОМ, ОЦАТ, ПИК, РАЈА, РАЦИОНАЛИЗАМ, СТАПАРАЦ, СТАРИНАР, ТУ, УСТАНИЦИ, ХЛОРИД, ХОР, ХХ.

Ребус

ЗИ МИС ВЕСПА ВА ЗИМИ СВЕ СЛАВА

Илустрирани анаграм

ПОКЛОН ВАМ, ВЕЛИ
бољи немам,
осим улоге
коју спремам.

МИЛЕНКО ПАВЛОВ

Сканди асоцијација

У свакој од укрштеница налази се по један посебно означен појам. Сва четири заједно треба да вас наведу на коначно решење саслике (означено бројевима од 1 до 12).

АУТОР: КЛЕАНТ		НАЈВЕЋИ (МОРСКИ) СИСАР	ДЕО БЕОГРАДА	ПРВО СЛОВО СТАРЕ АЗБУКЕ	ВРСТА МОРСКОГ ПУЖИТА	СТАРЕ МЕРЕ ЗА ТЕЧНОСТ	
ЗАТВОР. АПС	▼	А	П	С	А	Н	А
УЛАЖЕЊЕ		У	Л	А	З	А	К
РЕКА У ВЕЛИКОЈ БРИ- ТАНИЈИ		Т	А	В	НОБЕЛИ- ЈУМ	Н	О
КАО ОВАЈ		О	В	А	К	А	В
РАДИ ОКО КОЊА		Т	И	М	А	Р	И
ГЛАСНО ДИСАЊЕ У СЛУ. ХРКА		Р	К	А			
ГРАД У НЕМАЧКОЈ		К	И	Л			
АЛБАНСКА ТЕЛЕГРАФ. АГЕНЦИЈА		А	Т	А			

СКАНДИ АСОЦИ- ЈАЦИЈА		РЕЧНЕ РИБЕ, БУЉЕШИ	СЕЛЕН	ПОРО- ДИЦА	ПСИХИЧКО СТАЊЕ СЛИЧНО СНУ	ГЛУМИЦА ХЕЛВОРТ
МОРЕУЗ ИЗМЕЂУ ЦРНОГ И МРАМОР- НОГ МОРА	▼			1		
	Б	О	С	Ф	О	Р
СВЕТСКА МОРА	О	К	Е	А	Н	И
ЛАНТАН	Л	А	ЛЕГЕНДА ДОБОЈ	М	И	Т
ПОЛИТИ- ЧАРКА ГАНДИ	И	Н	Д	И	Р	А ⁷
ДВОА- ЛЕНТНИ АЛКО- ХОЛИ	А	И	О	Л	И	СКАНДИ- НАВСКИ НЕБЕСНИ- ЦИ
	ПОЗАДИ			И	З	А
	ПРОВА- ЛИЈА, БЕЗДАН			8	А	З
	МАРКА ФРАНЦ АУТОМО- БИЛА			А	М	И

СКАНДИ АСОЦИ- ЈАЦИЈА	ЉУЉАЊЕ НА КЛАЦКА- ЛИЦИ	СТРУЧЊАК У РАДИО- ЛОГИЈИ	ПРИПАД- НИЦА МОНГОЛ- СКОГ ПЛЕМЕНА			
ПРЕВЛАКА НА МАЛАКИ	К	Р	А			
ЗВЕР ИЗ ПОРО- ДИЦЕ МАЧАКА	Л	А	В			
РЕННО ОСТРВО	А	Д	А	КРАЉ У ШАХУ	ГРАДСКА САОБРА- ЂАЈНИЦА	ГОРЊИ ДОМУ НЕКИМ ПАРЛА- МЕНТИМА
✱	Ц	И	Р	К	У	С
БАКТЕ- РИЈА ОКРУГЛОГ ОБЛИКА	К	О	К	ЛЕСКОВАЦ НОВИНСКО ИЗДАВАЧ- КО ПРЕДУ- ЗЕЊЕ (ОФ.)	Л	Е
АМИНО- ПРОПИ- ОНСКА КИСЕ- ЛИНА	А	Л	А	Н	И	Н
СУСЕДНА СЛОВА	Њ	О	МЕРА ОД ПОЛА ЛИТРА ИСТОК	И	Ц	А
ДРЖАВА У ДОЛИНИ НИЛА	Е	Г	И	П	А	Т

СКАНДИ АСОЦИ- ЈАЦИЈА	ДРЖАВНА БЛАГАЈНА (МН.)	ВАБИЛО, МАМАЦ	АЗЕМИНА ОДМИЛА ПРВА СУЛ- ТАНОВА ЖЕНА	А	З	А
ПРОДУКТ ЕМАНА- ЦИЈЕ	Е	М	А	Н	А	Т
ПАРНИЦА, РАСПРАВА	Р	А	С	П	Р	А
СЕВЕР						
С	А	М	А	Р	А	Н
ПРЕДСЕД. МОК-а ХУАН АНТОНИО	Р	А	К	И	Т	А
ВРСТА ВРБЕ						
ЈАПАНСКО ОСТРВО	И	К	И	ИНИЦИ- ЈАЛИ ПИСЦА ЦАНКАРА	И	Ц

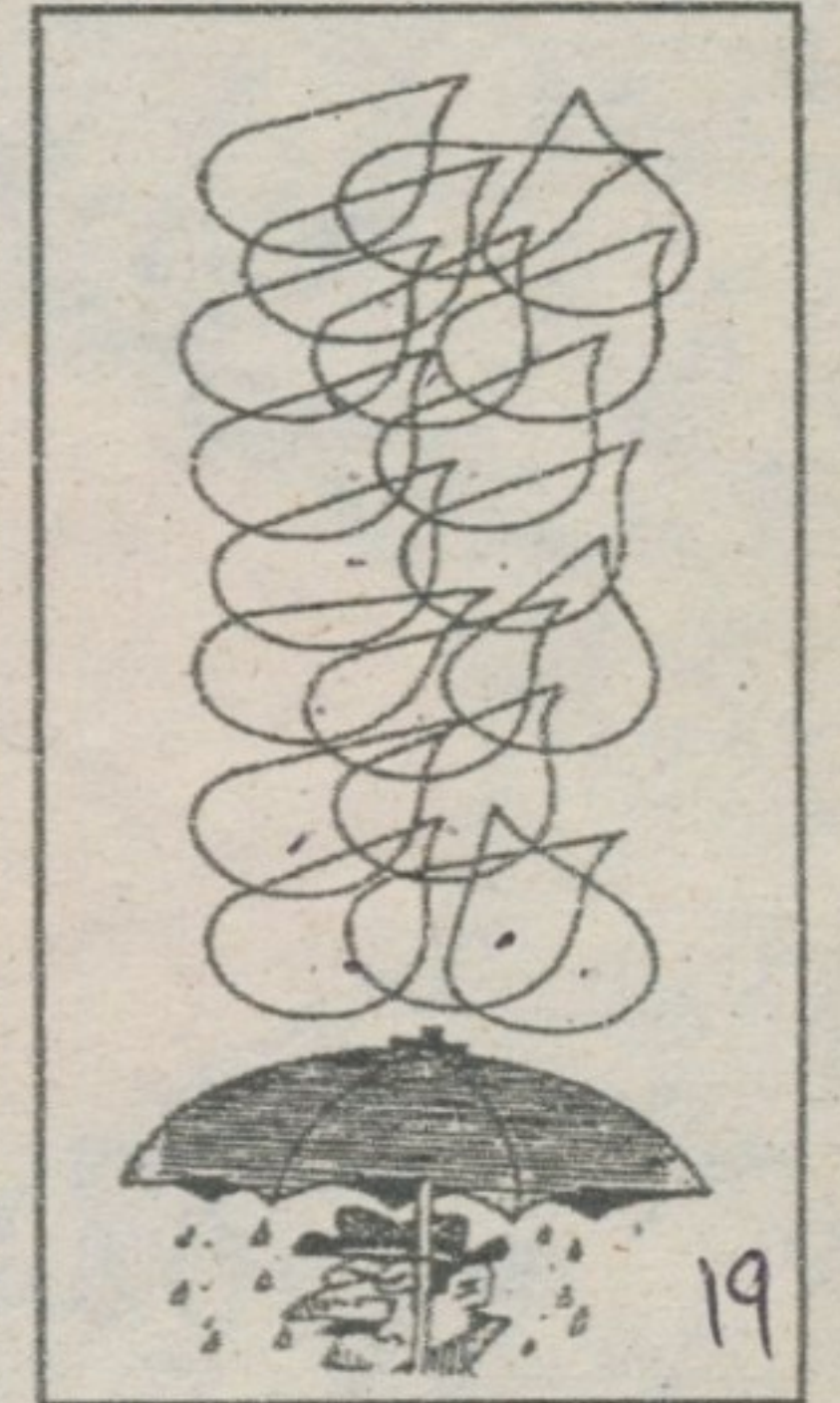
ПОМИЦАЉКА

Презимена ове сед-
морице Американаца из
света филма помакните
улево или удесно тако да
у два узастопна ступца
добијете презимена две
наше познате глумице.

КАСАВЕТИС
СИНАТРА
СТОУН
ПЕКИНПО
СИРК
ЦИНЕМАН
ПАЊИНО

КИШНЕ КАПИ

Откријте број кишних
капи које су паде на
нашег пријатеља!

КОЊИЋЕВ СКОК

ТВРД	СЛО	ВОЋ	ЗУ	ВА
КА	БЕ	ТА	МИ	РАХ
НЕ	ЈЕ	ЛО	НО	АЛ
ПО	ЧУД	ГА	О	МИ

ОРАХ ВОЊКА ЧУДНОСТА, НЕ СЛО
Крећући се пропут коња ут, ал
шаху, прочитајте познату зубе
Његошеву изреку. Полониз

РАЗМЕШТАЈНА УКРШТЕНИЦА

П	Р	В	А	К	У	О	Т
Т	А	Е	Л	М	О	Р	Е
А	С	Ј	Д	А	Б	А	Р
Х	Н	А	У	И	Т	И	
К	Л	П	К	И			
Ф	О	Т	Е	А	Ш	С	
А	Т	У	Л	А	Т	Р	К
Р	О	Д	К	О	Р	А	О
А	Р	А	У	Е	К	Р	К

Речи из пописа распоредите у
мрежу тако да у дијагоналним
пољима добијете Дизнијевог
јунака са слике.

ВОДОРАВНО: АРА, АСТ,
АТУЛА, ДАБАР, МОРЕ,
НАУЧИТИ, ОРАО, ЯПК, ДРВАК,
РОДИ, ТАЕЛ, ТРК, ФОТЕЉАШ,
ЧЕКРК, ЧОТ.

УСПРАВНО: АЛ,
АПЕЛИ, ВЕЛ,
ДУПЛА, КОТОР,
МАШКА, ОЕ,
ОРАТИ, ЯТАХ,
РАТ, РАС,
СКОК, ЗЕРИ,
ТУДА, ФАРА,
МОБИ, ШТЕК.

СЛОГОВНИ КВАДРАТ

1	А	2	У	3	ТО	4	РИ
2	У	Д	Е	В	А	Т	И
3	ТО	В	А	Т	И	НА	
4	РИ	Т	И	НА	РИ		

ВОДОРАВНО И УСПРАВНО:

1. Творци, креатори;
2. Увлачити конач у иглу;
3. Магарац (увећ.);
4. Одрпанци.

А, ВА, ВА, ДЕ, НА, НА, РИ,
РИ, РИ, РИ, ИИ, ТИ, ДО, ДО, У.

ЖЕЊАЏКА

Јапанцу је главна храна **РИЖА**
У Бугарској гора знана **ПИЛ**
У водама створ тај плива **РИБА**
У крпама ројту скрива **ТИГА**
Срок што песму лепшу чини **РИМА**
Глас је звери у планини. **РИКА**

Решења се налазе на
страницама "Мале поште"

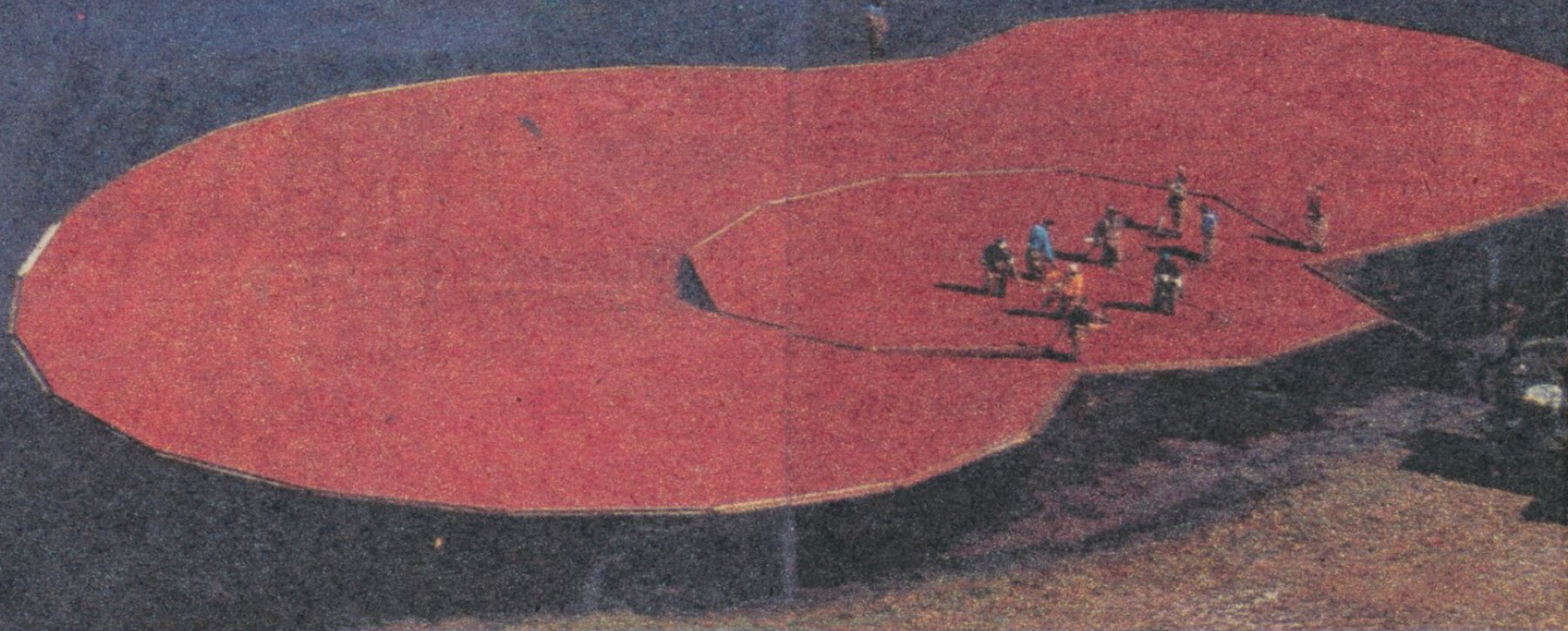

НАЈНЕОБИЧНИЈА БЕРБА НА СВЕТУ

ВОЋЕ КОЈЕ СЕ ЛОВИ ПО ВОДИ?

Чувена боровница, без које ниједан честити Американац не може да замисли празничну трпезу, једина је воћка која мора да се поплави да би се обрала

На пољима потопљеним слојем воде од пола метра жбуње се млати помоћу машина док бобице, лакше од воде, не испливају на површину. Ту их најпре утирају у „тор“, па из те оgrade усисавају великим пнеуматским цевима.

Американци их обожавају. Нема Дана захвалности ни свечаног ручка без ђурке са преливом од боровнице... Америчке боровнице, рођаке ове наше домаће, само јаркоцрвене боје. А ове бобице беру у Сједињеним Државама на заиста јединствен начин.

Боровница расте у ниским грмовима од око пола метра, на плантажама ограденим насипом од мешавине песка, шљунка, тресета или глине, који ће послужити као брана кад „воћњак“ буде требало претворити у језеро. Наиме, сваке године, почетком јесени, произвођачи боровнице пуштају воду да преплави поља која називају „багз“ (блатиште, глиб, каљуга). Кад жбуње буде потпуно прекривено, на сцену ступа механизација, млатилице које ударају по жбуњу све док се бобице боровнице не одвоје од гранчица и испливају на површину. Радницима само преостаје да их прикупе помоћу плочећих ограда од надуване пластике и усисају пнеуматским цевима.

Да би биљку заштитили од хладноће, воћари остављају ова поља поплављена преко целе зиме испуштајући је тек у пролеће на почетку нове сезоне...

Али, зашто уопште све то раде?

Свако ко је бар једном у животу брао боровнице зна одговор: иако се беру рукавицама, после два сата рада руке су избодене до крви, човек сав изгребан, чарапе исцепане, а лонче од пола литра једва допола пуно. При том су најкрупније, најзрелије и најслађе бобе остале усред жбуња где им ниједан живи створ не може прићи јер би морао да има цик-цак изувијану руку дугачку бар метар и по.

До доласка белог човека у ове крајеве Индијанци су користили црвену боровницу не само кад су хтели да се засладе већ су од ње справљали и мелем за ране. Данас се у Америци сваке године произведе 280.000 тона и то искључиво у пет савезних држава на источној обали континента: само у њима постоји врста земљишта неопходног за гајење ове воћке — мора да буде киселкасто, влажно и уз то песковито.

Од боровница се праве воћни сокови, преливи за већ поменути празнични ђурку, а додају се и као зачин у разна јела без којих Американци не могу да замисле своју националну кухињу.

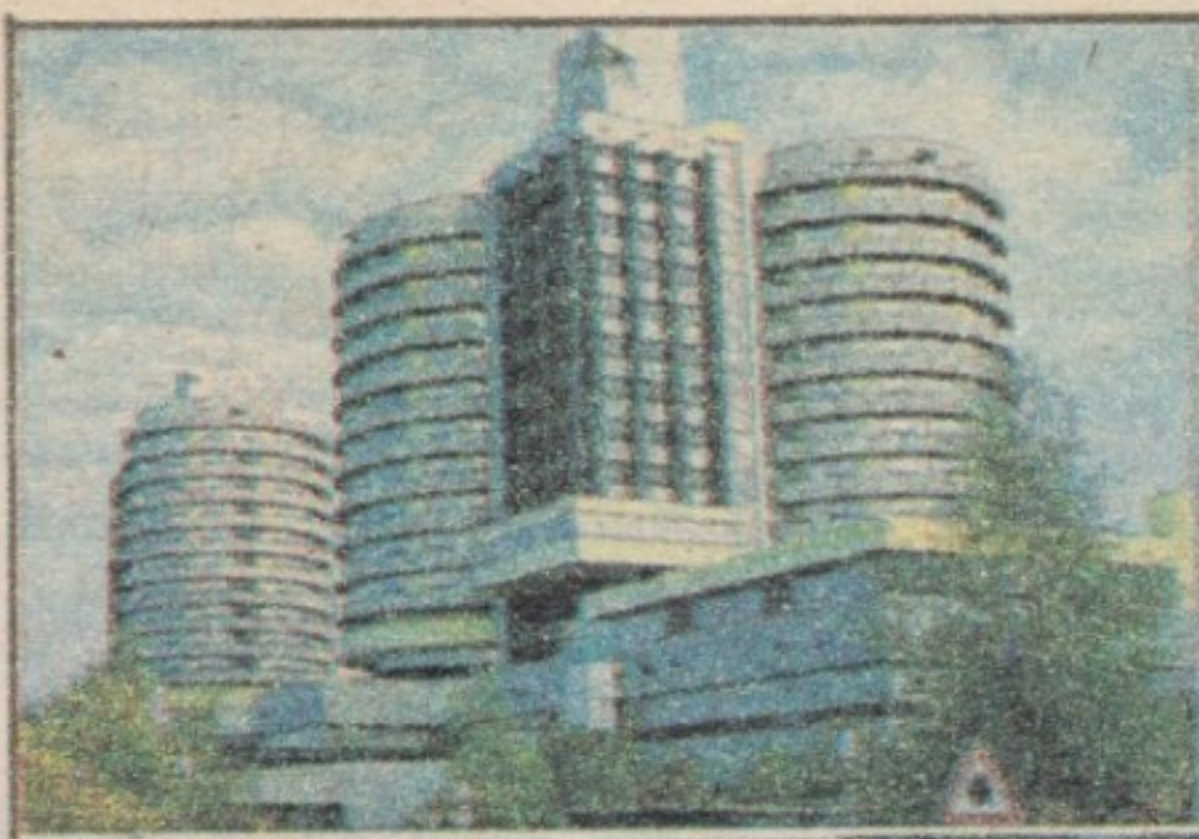
В. Милићевић

НЕВОЉЕ СА КУЋНИМ ЉУБИМЦИМА

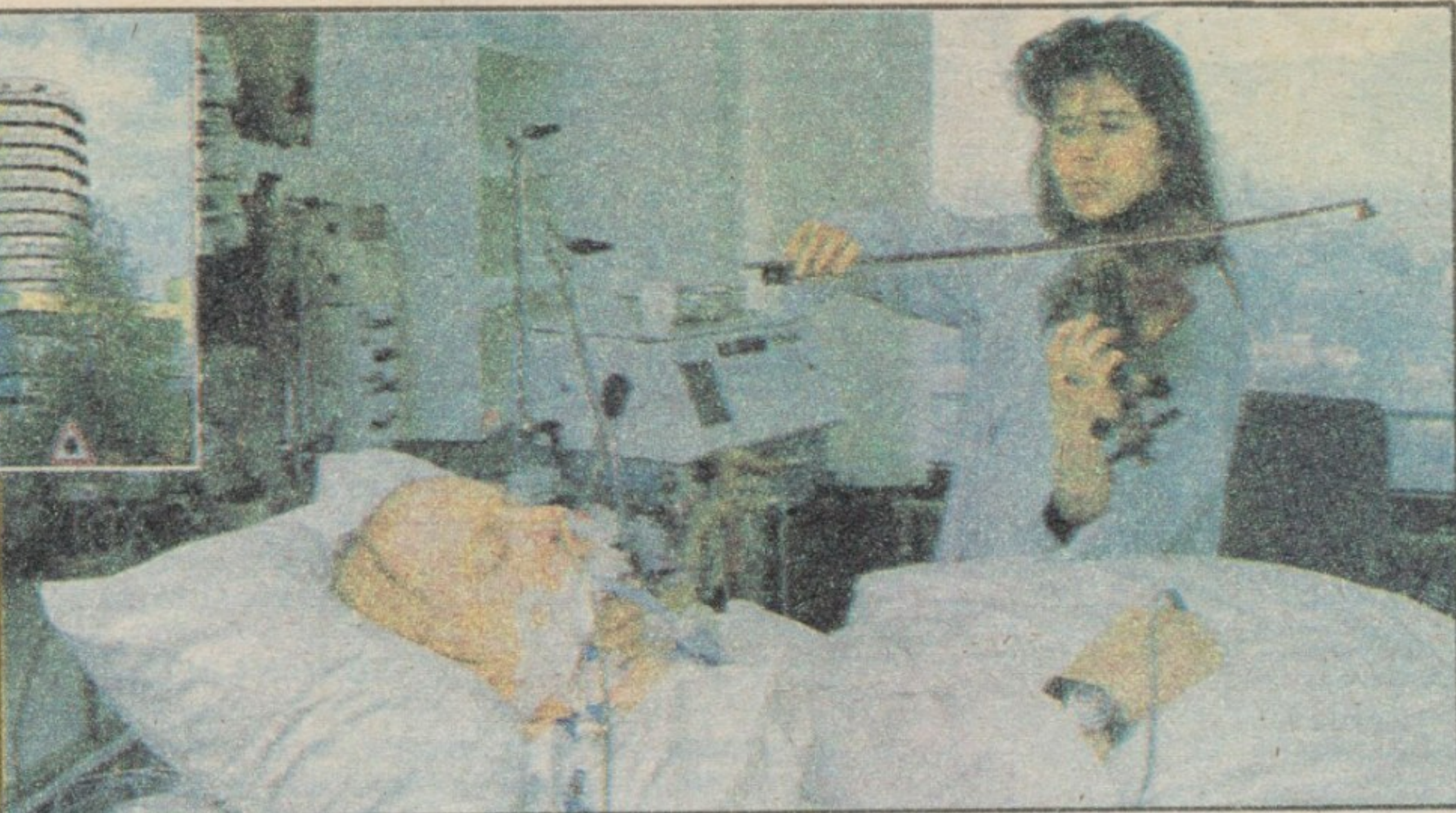
Оне не шушкају и не трчкарају као мишеви и хрнци, не грицкају тепих као кунџи, не пишке по стану где стигну као штенад. Зеленкастожуте корњаче — величине дечије шаке — за многе породице у Европи готово да су идеални кућни љубимци.

Посебно су омиљене у Великој Британији, али у љубави према њима не заостају ни Французи — у Француску се годишње тајно увезе око три стотине хиљада примерака. У Немачкој постоји званична за-

На Универзитетској клиници у немачком граду Минстеру, лекари иду новим путем у лечењу – музиком ублажавају болове и смањују стрес. Студенткиња Кристина Швант покушава својом виолином да болесник у коме чује Моцартову музику.

ОКЛОПНИ ПРОЖДРЉИВАЦИ

брана увоза и уношења ових корњачица, углавном пореклом из САД, али ову забрану готово нико не поштује. Десетине хиљада немачких туриста који се враћају са летовања у Италији као сувенир носе управо мале корњаче.

Опасно незнање

Мало ко од ових власника малих корњача зна какву је заправо напаст унео у кућу. Мала, чиста и мирна животиња брзо расте, претвара се у прождрљиву машину која напушта свој акваријум и почиње да загађује цео стан.

Власници корњача веома брзо губе стрпљење и одлучују да се отарасе непријатног сустанара. Најједноставније решење је бацити корњачу у неку бару, језеро, реку. На изненађење стручњака, многе корњачице успевају да преживе ову непријатну селидбу из топлог стана у хладну природу. И не само то, одбачене животиње постају

Европа је на мукама: недозвољени увоз корњача из Сједињених Америчких Држава и Канаде прети да угрози еколошку равнотезу Старог континента

смртна опасност за већ постојећу фауну.

Корњаче, које у просеку живе између 40 и 60 година, прождиру све што им се нађе на путу: све врсте мањих риба, па и оних заштићених законом, жабе, јаја, икру... Научници и љубитељи природе из Европе започели су у међувремену борбу против „најезде“ агресивних америчких

корњача“, како је њихову акцију назвао „Њујорк тајмс“. Пре годину дана биолози из Белгије, Немачке и Холандије предложили су у седишту Европске уније потпуну забрану увоза ових опасних „нинџа корњача“, али ништа по том питању није учињено.

Невоље, међутим, не стварају само корњаче. Немачки истраживачи открили су да судбину корњача деле и разне врсте рибица из Америке, Азије и Африке које су њихови европски власници избацили из својих домова. Због тога се данас срећу различите увозне рибице у рекама, језерима и барама широм Немачке. А оне могу озбиљно да угрозе домаће врсте.

Прихватилиште за одбачене

Према подацима који су доспели у јавност, стање је посебно тешко на југу Француске, у делти Роне. Француски научници страхују да би америчке корњаче могле пот-

пуно да измене еколошки систем на ушћу ове реке. Због тога се већ чују предлози како спречити катастрофу. Неки су заиста јединствени: рибари предлажу да се корњаче истребе електрошоковима, други сматрају да треба спустити ниво реке, а затим „оклопњаке“ једноставно покупити.

У Швајцарску се годишње тајно увезе око десет хиљада америчких корњачица – знатно мање него у друге државе западне Европе – али Швајцарци су се показали као најпрактичнији у борби против ових симпатичних монструма. Једна бивша фарма свиња на западу земље преуређена је за смештај корњача које су својим власницима постале терет. После шест месеци овде је било смештено 350 корњача, а навала је велика – тражи се место за 1.500 животиња.

Швајцарци покушавају и на други начин да спрече већи увоз ових непријатних оклопника: корњаче се продају само са нарочитим акваријумима који вишеструко увећавају њихову цену – на хиљаду франака по комаду.

У Италији и Француској стање је другачије. Корњаче се слободно продају на тржишту, а у последње време нарочито су омиљене оне из Канаде. Ове животиње показале су се још горе. Канадске корњаче не само да су веће – нарасту и више од пола метра – већ су и опасније. Имају дугачак врат и изузетно чврсте чељусти којима знају жестоко да стисну прст свом неопрезном власнику.

Ж. Р.

Мала корњача и одрасла животиња: прождрљива машина

Уређује: Вито Недељковић

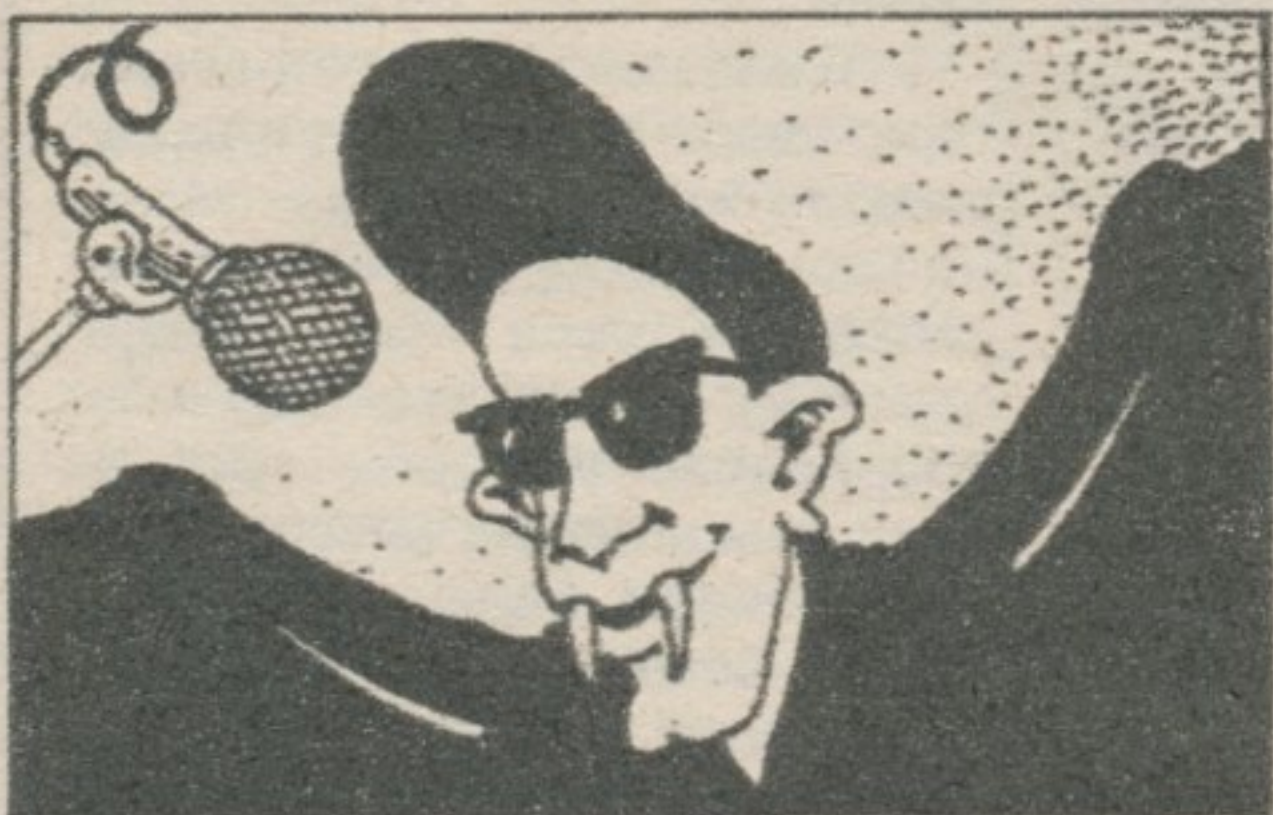
Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

Како су почели „Вампири“

Обожавам групу „Вампири“ и њихову музику коју, између осталог, воли и моја мама. Каже да је та музика блиска и њој. Знате ли како се звао њихов први албум?

АЛЕКСАНДРА
Пожега

Београдска група „Вампири“ појавила се пре неких шест година и са првим албумом, под називом „Рама лама динг“

донг“, испунила празнину баш оном врстом музике која је многим недостасала. То је била музика која се шездесетих година веома слушала (Пол Енка, Нил Седака, Елвис Присли) и „Вампири“ су је успешно прилагодили новом времену.

Како до коале?

Иако имам три кучета (кокера, шнауцера и хаскија) и две маце ангорке, желела бих да у дворишту имам и коалу, па вас молим да ми кажете како да га набавим.

БОЖАНА-ЖЕЦА
Кикинда

Коала је мали аустралијски торбар који личи на медведића, а име је добио према домородачком изразу који значи „без воде“. Ово љупко створење никада, наиме, не пије, него течност извлачи

из лишћа еукалиптусовог дрвета којим се искључиво храни. Скоро читав живот проведе на неком стаблу еукалиптуса непрестано жваћући његово лишће.

Није нам познато како можеш да дођеш до коале јер њега немају ни многи европски зоо-вртови, па ни београдски. Уколико је неко од наших читалаца у могућности да ти помогне, нека се јави редакцији „Забавника“ пошто ти ниси навела своју адресу.

„MR.“ Penfriend Club из Калгарија

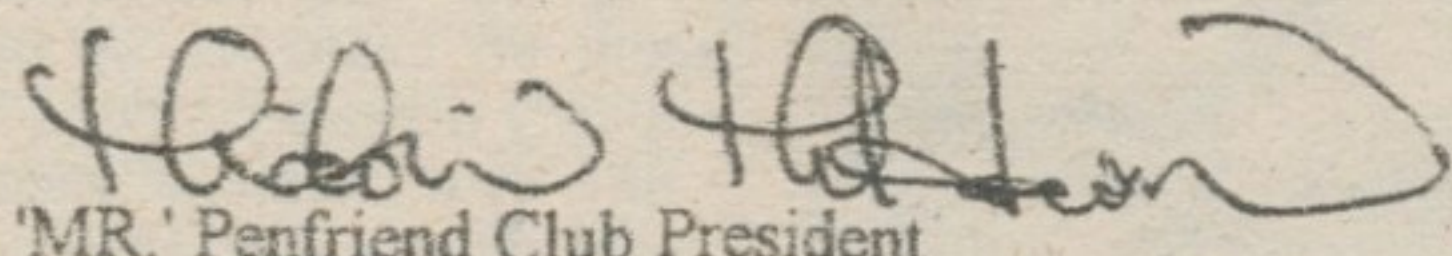
Добили смо допис од „MR.“ Penfriend Clubа из далеког Калгарија, из Канаде, па сви који желе да стекну нове пријатеље могу да се дописују.

To whom it may concern,

Please place this advertisement in your magazine. It is an advertisement for a worldwide penfriend club which is growing.

Your consideration and acceptance of placing this advertisement in your magazine is deeply appreciated.

Yours sincerely,

„MR.“ Penfriend Club President

„MR.“ Penfriend Club. Join our penfriend club a world of endless possibilities! Satisfaction guaranteed!

For more information: „MR.“ Penfriend Club

211 - 78 Ave., S.E.

Calgary, Alberta

T2H 1C5 CANADA

Први летећи поштари

Ко се први досетио да би голубови могли да послуже за преношење писаних порука и да ли они то стварно раде добро?

Б. СЈЕКЛОЋА
Нови Сад

Изванредан осећај голубова за оријентацију први су изгледа открили Египћани још у трећем миленијуму пре нове ере мада су за ову њихову особину одавно знали и Персијанци. И једни и други користили су голубове за преношење хитних и важних порука, али све су то били прилично усамљени случајеви. Тек у 12. веку један багдадски султан – име му није забележено – утемељио је ваздушну пошту. Кажу да је била тако добро организована да бисмо и данас могли да јој завидимо. У сваком крају земље постојали су голубарници тако да је и порука или вест из најудаљенијег краја стизала за неколико сати. Оваква пошта касније је веома успешно коришћена у средњовековној Европи, а држање голубова-писмоноша била је привилегија високог племства и богатих манастира. Тек после Француске револуције 1789. године ваздушну пошту могли су да користе сви којима је била потребна и који су за то имали могућности. То је, пре свих, била војска.

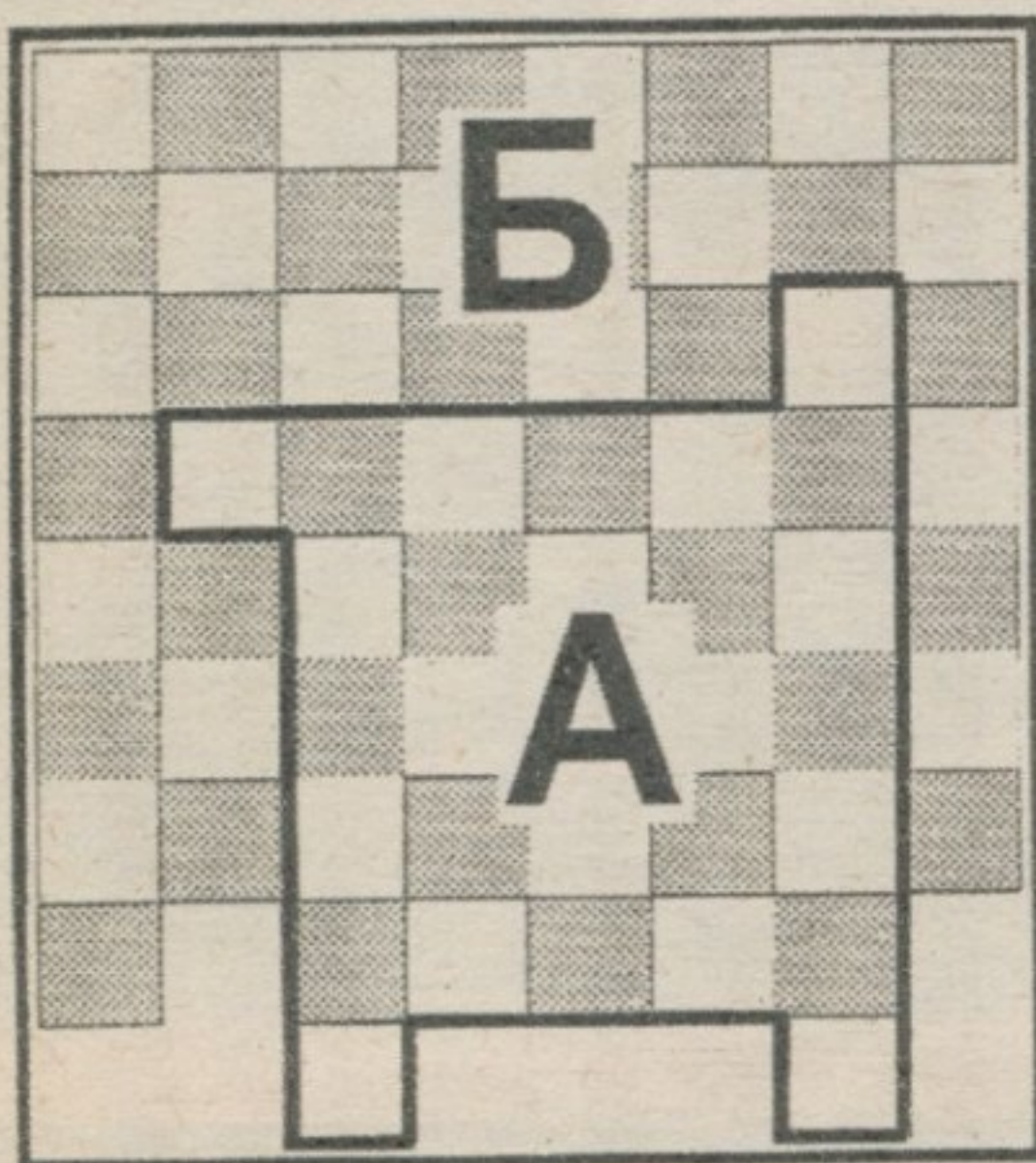
РЕШЕЊА ГЛАВОЛОМКИ

1. Поручник може прећи на жељено поље у најмање 28 потеза. Означимо потезе словима (ознака војника) и бројевима (нове позиције у рову).

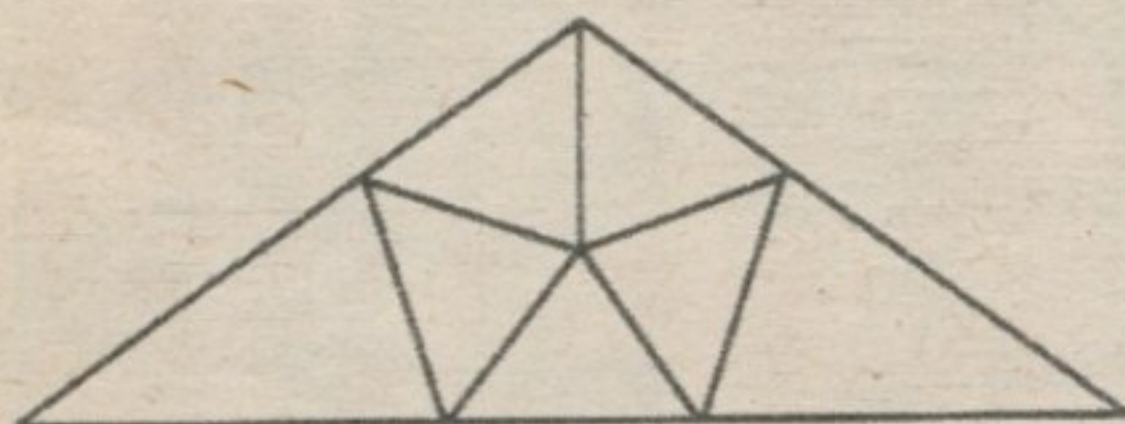
А-1, Б-2, В-3, Г-11, Д-4, Ђ-5, Ж-12, З-7, П-13, 3-10, Ж-9, П-12, Ђ-13, Д-8, Г-7, П-11, В-12, Б-6, А-5, П-1, А-2, Б-3, В-4, Г-5, Д-6, Ђ-7, Ж-8 и 3-9.

2. Пут број 3 води до поклона.

3. Плочу треба исећи по линијама и добићете шаховску таблу.

4. Решење задатка је 19 корака. Прво треба стати на прву пречку а затим се спустити на земљу. Даљи редослед је: 1, 2, 3, 2, 3, 4, 5, 4, 5, 6, 7, 6, 7, 8, 9, 8 и 9.

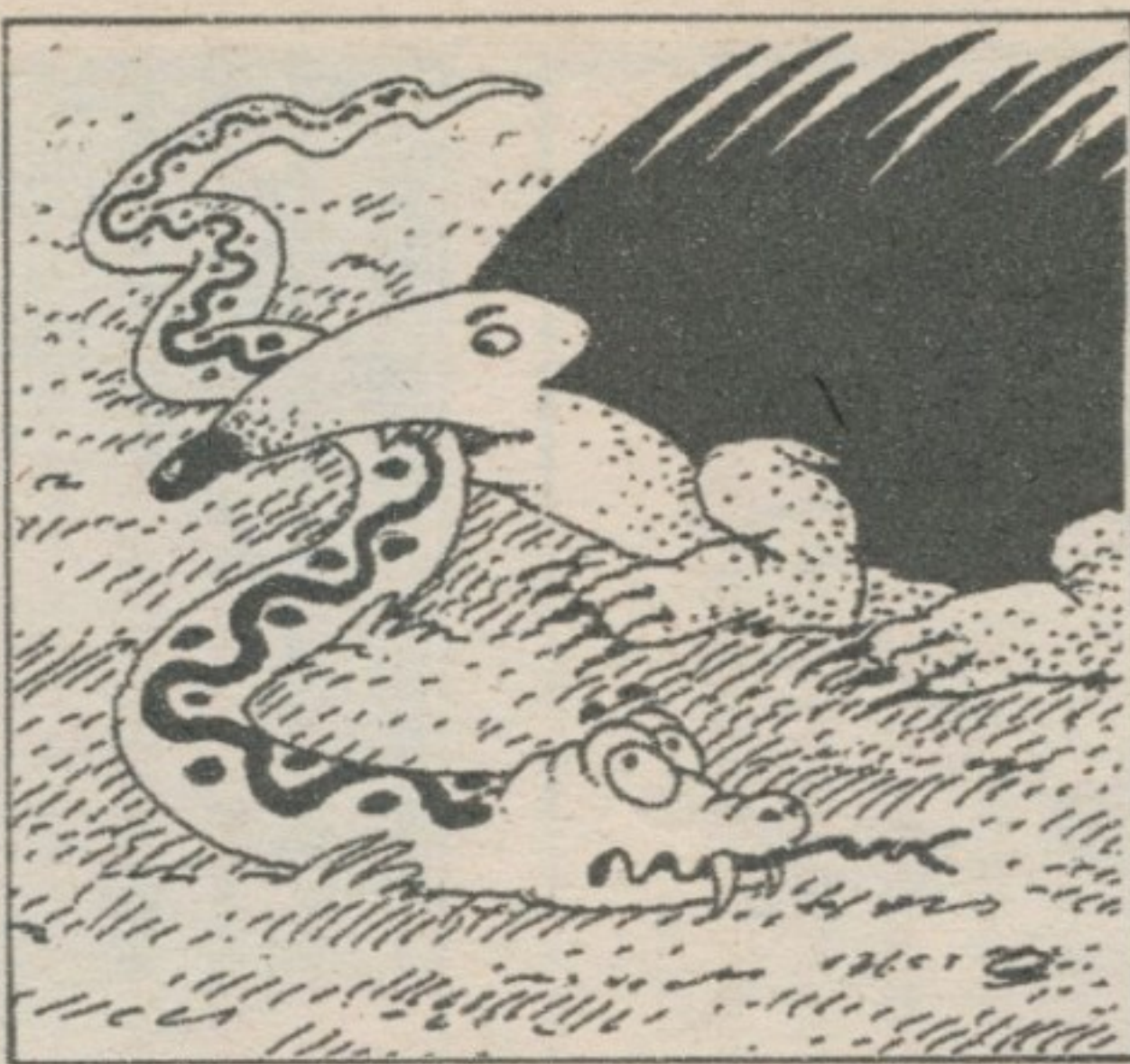
5. Седам оштроуглих троуглова је минималан број на које се може поделити произвољно дат тупоугли троугао.

Змије, чувајте се!

Да ли је тачно да се јеж не плаши змије, чак их и напада да би се хранио њима?

СТЕВА и ГОГИ
Ивањица

Јеж је, поред мунгоса, велики непријатељ змија. Кад год је у прилици, напада их, убија и прождири у сласт. Њихов ујед му, уколико се то и догоди, не штоди много. Због ове његове особине,

много га по селима Црне Горе и Херцеговине држе у двориштима као кућног љубимца. Око куће уништава све штеточине и гамад.

Мало је познато да се ни свиња не плаши змије. Њихов ујед не може да јој нашкоди због поткожног слоја сала који је без крвних судова, па се отров не разноси кроз тело.

Средњошколци, проведите следећу школску годину у Америци!
Тел. 188-381, 635-055, 444-5682

ЕНИГМАТИКА

РЕШЕЊА:

Сканди асоцијација: формула један – апсана, улазак, Тав, Но, овакав, тимари, рка, Кип, АТА – Босфор, океани, Ла, мит, Индира, диоли, иза, јаз, Ами – Кра, лав, ада, циркус, кок, ЛЕ, аланин, њо, ица, Египат – грб, рар, Аза, еманат, распра, Самаран, ракита, Ики, ИЦ; **Помицаљка:** Ступица и Арнерић; **Кишне капи:** 19; **Коњићев скок:** "Тврђ је орах воћка чудновата, не сломи га, ал' зубе поломи"; **Мењаљка:** рижа, Рила, риба, рита, рима, рика; **Размештајна укрштеница:** Паја Патак – првак, Чот, таел, море, АСЈ, дабар, х, научити, к, ППК, и, фотељаш, с, атула, трк, Роди, орао, ара, чекрк; **Слоговни квадрат:** аутори, удевати, товарина, ритинари; **Испуњаљка:** Пит Сампрас (капија, ватсат, трампа, папрат, краста); **Клин:** синдикат, каснити, истина, ситан, Тиса, сат, ТС, С; **Слоговна пирамида:** Ла, Фипа, фијала, филијала, филателија; **Палиндром:** нарав, варан; **Занимање:** килимарка; **Осмосмерка:** блага; **Мозаичка укрштеница:** надир, инова, Кирац, окани, Латко, а, иони, хх, ту, Арсло, ескалатор, старинар, Ла Паз, пик, Ане, Арада, итамар, с, оцат, јама, минобацач; **Ребус:** зими све спава ("ЗИ" мис, веспа "ВА"); **Илустровани анаграм:** Миленко Павлов.

Енигматске стране припрема:

ЕД "Ђорђе Натошевић", Сомбор

Уређује Славко Бован

Аутори: Димовић, М. Илић, А. М. Јанковић, Милин, Мунишић, Ј. Недић и Бован.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК БРОЈ 2303

YU ISSN 0032-339X

Први број «Политикиног Забавника» изашао је 28. фебруара 1939. године

Главни и одговорни уредник
Зефирино Граси

Директор «ПОЛИТИКЕ»
Хади Драган Антић

Издаје НП ПОЛИТИКА Д.О.О.
11000 Београд, Македонска 29

Штампа графичко предузеће
«Штампарииа Политика»

В. д. председника комитије «ПОЛИТИКА»
Томица Ранчевић

Уредник сатиреја Мирјана Маринковић
Ликовно графички уредник Соња Јашовић
Редакција Олга Вукадиновић, Бојана Дожић, Мина Илић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрновић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Бранислава Црномарковић
Техничка редакција
Душан Глушац, Радоје Савић, Зоран Петканић

Секретаријат Зорица Филиповић
Дописници «ПОЛИТИКЕ» из иностранства: Петар Поповић (Москва), Дарко Рибничар (Њујорк), Мирослав Стојановић (Бон), Душан Симић (Лондон), Бошко Јакшић (Рим), Верица Рупар (Будимпешта) Момчило Пантелић (Пекинг), Радислав Ђук (Атина)

Редакција «ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК»
Македонска 29, 11001 Београд, П.фак 124.
Телефони: секретаријат 3224-471, редакција 3224-483, техничка редакција 3226-620, централа 3224-191 и 3225-761, претплата: 3228-776.
Маркетинг агенција: Македонска 31/1, телефон 3220-645.

Рукописи, фототрафије и цртежи се не враћају.

На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Претплата за нашу земљу
1 месец 27,20 дин. 3 месеца 81,60 дин.
6 месеци 163,20 дин.

Претплата на жиро рачун број:
40801-603-3-42104, уз обавезну назнаку:
Н.П. «ПОЛИТИКА» — ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ «ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК»

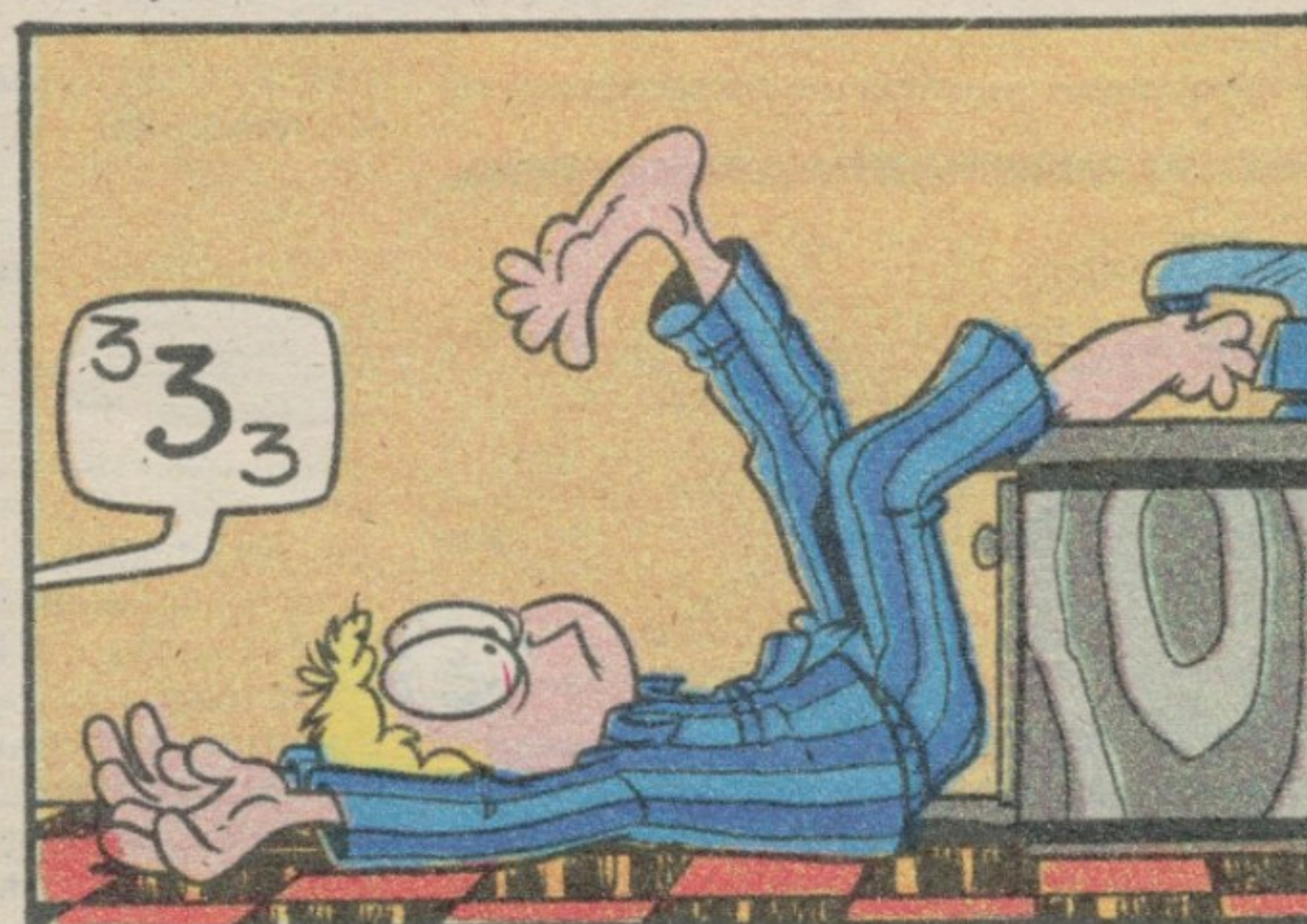
ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТАНСТВО
Полугодишња – возом: 90 DEM или противредност осталих валута. Полугодишња – авионом: I група-Европа: 150 DEM. II група-Блиски исток: 150 DEM. III група-Африка, Азија: 158 DEM. IV група-Америка, Канада: 165 DEM. V група-Далеки исток: 165 DEM. VI група-Јужна Америка: 175 DEM. VII група-Аустралија: 178 DEM. или противредност осталих валута
• Претплата се врши преко DEUTSCHE BANK AG FRANKFURT/M (BLZ 500 700 10) на рачун КОМЕРЦИЈАЛНЕ БАНКЕ АД Београд, број: 9359662, у противредности USD или DEM у корист Н.П. «ПОЛИТИКА» – Београд, девизни рачун број: 70400-6925286 који се води код Комерцијалне банке АД Београд. Код уплате обавезно навести: «Сврха плаћања» ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ «ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК». Копију уплате обавезно послати на факс: ++381 11 3228 776 или на адресу: Н.П. «ПОЛИТИКА» 11000 БЕОГРАД.
29. НОВЕМБРА 24. ЈУГОСЛАВИЈА
• Уплате за ОГЛАС на горе наведени рачун у Франкфурту/М, а копију уплате на факс: ++381 113226 353 или ++381 11 3249 293

Годишњу претплату на лист не примамо.

By Jim Davis

ГАРФИЛД

РЕКЛИ СУ...

Мушкарци желе такву жену са којом се могу красти коњи. Жене би хтеле мушкарце са којим може да се купи ауто.

Ана Мањани
италијанска филмска глумица
(1908–1973)

Добро памћење је као џак који све задржи. Боље памћење је као неко сито, оно држи само оно до чега је човеку стало.

Хелмут Валтерс
немачки афористичар
(1930–)

Да ли је неки човек џентлмен, види се по његовом понашању према онима од којих нема никаку корист.

Вилијем Лајен Фелпс
амерички књижевни критичар
(1865–1943)

Најгора злоупотреба је злоупотреба најбољег.

Артур Шопенхауер
немачки филозоф
(1788–1860)

Свако има онолико права колико има моћи.

Барух Спиноза
холандски филозоф
(1632–1677)

Несигурност у заповедању изазива несигурност у послушности.

Хелмут фон Молтке
пруски фелдмаршал
(1800–1891)

Васпитање је организована одбрана одраслих против младости.

Непознати аутор

Одузмете ли просечном човеку животну лаж, у исто време одузели сте му срећу.

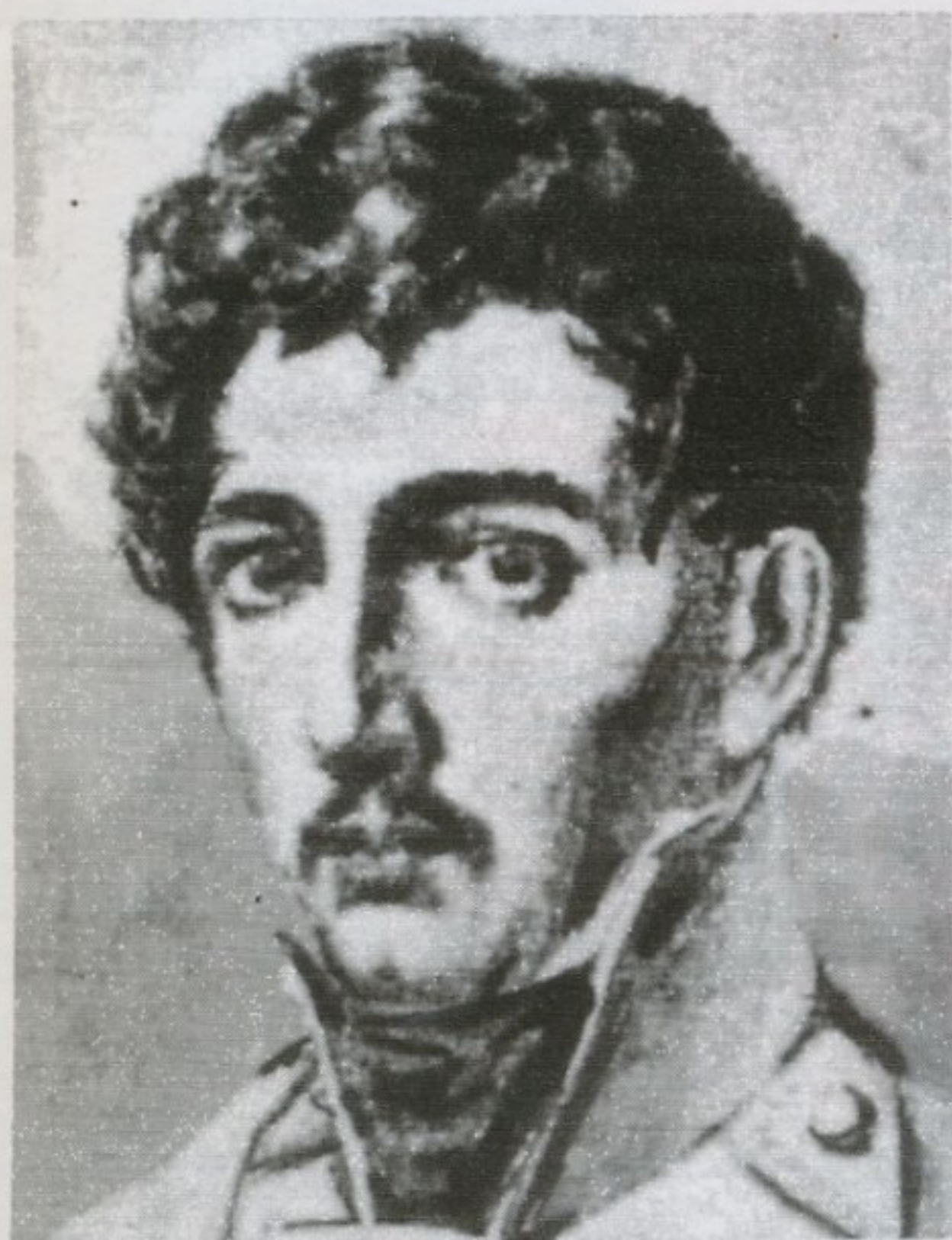
Хенрик Ибсен
норвешки књижевник
(1828–1906)

Шта вреди човеку што је научио да чита и пише, ако другима препушта да мисле.

Ернст Р. Хаушка
немачки афористичар
(1926–)

Најкраће речи, „да” и „не”, захтевају највише размишљања.

Питагора
грчки филозоф
(око 580–500. пре н.е.)

Само необична снага сме да тежи ка необичном.

Теодор Кернер
немачки песник
(1791–1813)

Дипломатија је шаховска игра у којој народи добијају мат.

Карл Краус
аустријски књижевник
(1874–1936)

